

MEEDOEN IN LEEUWARDEN

MEI DWAAN IN LJOUWERT

“Kijk, dat is het mooie van Leeuwarden!”

Contourenversie: Wmo-beleidsplan 2008-2011 gemeente Leeuwarden

Leeuwarden, 14 juni 2007

Samenstelling en redactie:

Ad van Alphen

Ruud Fokkens

Johannes Folkertsma

Roel Luiten

Marijke Schilperoord

Ferry Willemse

Beitske Zwerver

Oebele Herder

(dienst Welzijn, projectteam Wmo, J&O, ZHS, SGC)

Dit document is ook digitaal beschikbaar via: www.leeuwarden.nl/wmo

Voor meer informatie: tel. 0582338528 of rfokkens@leeuwarden.nl

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

<u>INHOUDSOPGAVE</u>		<u>Pagina:</u>
VOORWOORD		V
LEESWIJZER		L
SAMENVATTING		S
1	INLEIDING	1
1.1	De Wet Maatschappelijke Ondersteuning	1
1.1.1	Wat is het doel van de Wmo?	1
1.1.2	Voor wie is de Wmo bedoeld?	1
1.2	Het vierjarig beleidsplan	6
1.3	Context waarin het plan tot stand komt	7
1.4	Participatie: betrekken van belanghebbenden bij beleidsontwikkeling	10
1.4.1	Achtergrond	10
1.5	Verdere procedure	10
2	VISIE EN AMBITIE	11
2.1	Toekomstbeeld	11
2.2	De rol van de gemeente	11
2.3	Uitgangspunten	12
2.4	Maatschappelijke trends en ontwikkelingen	13
2.5	Dwarsverbanden met andere beleidsterreinen	13
2.6	Conclusie	15
2.6.1	behouden voorzieningenniveau van over te hevelen beleidsterreinen naar de Gemeente Leeuwarden ; de overheveling uitvoeren zonder overlast voor de burgers	15
2.6.2	voor de bestaande beleidsonderwerpen het bestaande beleid voortzetten.	15

3	PRESTATIEVELD 1: SOCIALE SAMENHANG EN LEEF- BAARHEID	16
3.1	Beschrijving huidige situatie	16
3.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	16
3.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	16
3.2	Doelstellingen, acties en resultaten	17
3.2.1	Overwegingen vooraf	17
3.2.2	Doelstelling	17
3.2.3	Resultaten en prestaties	17
4	PRESTATIEVELD 2: PREVENTIEVE ONDERSTEUNING BIJ OPGROEIEN EN OPVOEDEN	18
4.1	Beschrijving huidige situatie	18
4.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	18
4.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	18
4.2	Doelstellingen, acties en resultaten	21
4.2.1	Overwegingen vooraf	21
4.2.2	Doelstelling	21
4.2.3	Resultaten en prestaties	22
5	PRESTATIEVELD 3: INFORMATIE, ADVIES EN CLIENT- ONDERSTEUNING	23
5.1	Beschrijving huidige situatie	23
5.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	23
5.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	23
5.2	Doelstellingen, acties en resultaten	24
5.2.1	Overwegingen	24
5.2.2	Doelstelling	24
5.2.3	Resultaten en prestaties	24
5.2.4	Acties	24

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

6	PRESTATIEVELD 4: VRIJWILLIGERS EN MANTELZORG	25
6.1	Beschrijving huidige situatie	25
6.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	25
6.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	29
6.2	Doelstellingen, acties en resultaten	31
6.2.1	Overwegingen	31
6.2.2	Doelstelling	31
6.2.3	Resultaten en prestaties	31
6.2.4	Acties	32
7	PRESTATIEVELD 5: BEVORDEREN VAN PARTICIPATIE EN ZELFREDZAAMHEID DOOR MENSEN MET BEPERKINGEN	34
7.1	Beschrijving huidige situatie	34
7.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	34
7.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	34
7.2	Doelstellingen, acties en resultaten	34
7.2.1	Overwegingen vooraf	34
7.2.2	Doelstelling	35
7.2.3	Resultaten en prestaties	35
7.2.4	Acties	35
8	PRESTATIEVELD 6: VOORZIENINGEN VOOR MENSEN MET BEPERKINGEN	36
8.1	Beschrijving huidige situatie	36
8.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	36
8.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	36
8.2	Doelstellingen, acties en resultaten	37
8.2.1	Overwegingen	37
8.2.2	Doelstelling	38
8.2.3	Resultaten en prestaties	38
8.2.4	Acties	38

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

9A	PRESTATIEVELDEN 7, 8 EN 9 IN ONDERLINGE SAMENHANG	39
9	PRESTATIEVELD 7: MAATSCHAPPELIJKE OPVANG EN VROUWENOPVANG	41
9.1	Beschrijving huidige situatie	41
9.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	41
9.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	41
10	PRESTATIEVELD 8: OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	45
10.1	Beschrijving huidige situatie	45
10.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	45
10.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	45
11	PRESTATIEVELD 9: VERSLAVINGSBELEID	47
11.1	Beschrijving huidige situatie	47
11.1.1	Wat houdt het prestatieveld in?	47
11.1.2	Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden	47
11.2	Beleidsvoornemens	49
12	FINANCIËN	52
12.1	Algemeen	52
12.2	Budgetten per prestatieveld	53
13	OVERIGE ASPECTEN	55
13.1	Juridische aspecten	55
13.2	Monitoring en kwaliteitsbewaking	55
13.3	Communicatie	56
13.4	Evaluatie en bijstelling	56
	Bijlagen: worden toegevoegd bij de conceptversie	I
	1. Verklaring van de afkortingen I	
	2. Verslagen bijeenkomsten 18 april en 15 mei 2007	
	3. Verslag politieke markt 21 maart 2007	

Voorwoord

Dit is de contourenversie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011.

De algemene informatie bijeenkomst op 25 februari 2005 over de komst van de Wmo, was de start van de interactieve koersbepaling van de Wmo door de Raad van de Gemeente Leeuwarden. In deze contourenversie staat in hoofdlijnen vanuit welke kaders de Raad vindt dat de Wmo in Leeuwarden de komende periode van 2008-2011 door B&W moet worden uitgevoerd. Het is een eerste voorlopige afronding van het proces van kaderstelling door de Raad m.b.t. de Wmo. Op basis van richtinggevende uitspraken van de Raad gedaan in de Raadscommissie Welzijn van 26 juni 2007, zal het College van B&W de contouren versie vertalen naar de concept versie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011, dat eind augustus 2007 naar de Raad zal worden gezonden. Dan zal de inspraakperiode van minimaal 6 weken ingaan, waarin alle belanghebbende partijen kunnen reageren op de concept versie. In de conceptversie zal Portefeuillehouder Roel Sluiter op deze plaats, in het voorwoord schetsen hoe hij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) ziet. Dat is nu nog niet aan de orde vanwege het feit dat de contourenversie de eerste afronding is van het proces van kaderstelling en visieontwikkeling m.b.t. de invoering van de Wmo, dat de Raad heeft doorlopen tot nu toe. De Raad heeft in het verband van de discussie over de invulling van het dualisme aangegeven dat voor majeure projecten de Raad het voortouw neemt als het om kaderstelling gaat. De Wmo werd in 2004 aangemerkt als één van de majeure projecten. Aan de hand van de Wmo startnotitie werd in april 2005 gekozen voor een interactieve wijze van koersbepaling door de Raad. Het besluit hierover werd in september 2005 door de Raad genomen. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen voor de gemeente nieuwe beleidsonderwerpen, zoals de overheveling uit de AWBZ van de huishoudelijke verzorging, en de reeds bekende onderwerpen die onder de Wmo zouden gaan vallen. Op grond hiervan werden eerste alle zaken rond de overheveling geregeld (prestatieveld 6), het besluit hiertoe nam de Raad in januari 2006. Ter voorbereiding op het kunnen opstellen van deze contourenversie werden diverse werkconferenties, expertmeetings, werkbezoeken en een politieke markt gehouden door de Raad. Over de verschillende prestatievelden werden readers opgesteld. De voorbereiding werd gedaan door de ingestelde Raadswerkgroep Wmo, bestaande uit de leden van Raad (fractiewoordvoerders) ondersteund door de griffie en het projectteam Wmo.

LEESWIJZER

Dit is de contourenversie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011.

Het is een eerste voorlopige afronding van het proces van kaderstelling door de Raad m.b.t. de Wmo. Op basis van richtinggevend uitspraken van de Raad gedaan in de Raadscommissie Welzijn van 26 juni 2007, zal het College van B&W de contouren versie vertalen naar de concept versie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011, dat eind augustus 2007 naar de Raad zal worden gezonden. Dan zal de inspraakperiode van 6 weken ingaan, waarin alle belanghebbende partijen kunnen reageren op de concept versie.

Omvangrijk plan: veel is al eerder verschenen in de vorm van een reader

Het Wmo beleidsplan gaat over 9 'prestatievelden'.

Voor ieder van die taken geeft het plan aan wat de huidige stand van zaken is, en wat de doelstellingen, acties en resultaten voor de komende vier jaar zijn.

Omdat het plan zoveel informatie bevat is het een omvangrijk document. Voor de definitieve versie zal meer tijd zijn om te schiften en samen te vatten. Om de inhoud ervan voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken zal er een 'publieksversie' gemaakt worden.

Het plan bestaat uit verschillende onderdelen:

* hoofdstuk 1, inleiding:

- wat is het doel van de Wmo en het beleidsplan,
- in welke context komt het plan tot stand,
- hoe zit het met de participatie door doelgroepen en instellingen,
- hoe verloopt de besluitvormingsprocedure over het beleidsplan;

* hoofdstuk 2, visie en ambitie:

- welk toekomstbeeld staat de gemeente voor ogen met het Wmo-beleid,
- welke rol ziet de gemeente voor zichzelf weggelegd,
- wat zijn de strategische en praktische uitgangspunten van het beleidsplan,
- welke trends en ontwikkelingen zijn op het Wmo-beleid van invloed,
- hoe hangt het Wmo-beleid samen met andere gemeentelijke beleidsvelden;

* hoofdstuk 3 t/m 11, voor ieder prestatieveld een hoofdstuk met daarin:

- een omschrijving van het prestatieveld,
- een beschrijving van de huidige stand van zaken in Leeuwarden,
- overwegingen vooraf, waarin o.a. wordt samengevat welke suggesties tijdens de werkconferenties en expertmeetings en werkbezoeken naar voren kwamen,
- de doelstelling, gevolgd door de te behalen resultaten en prestaties,
- de in de komende vier jaar uit te voeren acties met een planning;

Ieder hoofdstuk is zelfstandig leesbaar, zodat u kunt volstaan met het bekijken van een of enkele prestatievelden die vooral uw interesse hebben zoals bijvoorbeeld sociale samenhang, of het beleid rond vrijwilligers en mantelzorg, of het verslavingsbeleid.

* hoofdstuk 12, financiën:

- een algemene inleiding,
- per prestatieveld een overzicht van de huidige budgetten en de eventuele extra benodigde middelen,
- een paragraaf met conclusies;

* hoofdstuk 13, overige aspecten:

- juridische aspecten
- monitoring en kwaliteitsbewaking,
- communicatie,
- evaluatie en bijstelling.

Daarna volgen nog enkele bijlagen met specifieke informatie, inclusief een verklaring van de in het plan gehanteerde afkortingen. *Deze worden toegevoegd in de conceptversie.*

SAMENVATTING

Voorwoord

Dit is de contourenversie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011.

Het is een eerste voorlopige afronding van het proces van kaderstelling door de Raad m.b.t. de Wmo. Op basis van richtinggevende uitspraken van de Raad gedaan in de Raadscommissie Welzijn van 26 juni 2007, zal het College van B&W de contouren versie vertalen naar de concept versie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011, dat eind augustus 2007 naar de Raad zal worden gezonden. Dan zal de inspraakperiode van minimaal 6 weken ingaan, waarin alle belanghebbende partijen kunnen reageren op de concept versie. Aan de hand van de Wmo startnotitie werd in april 2005 gekozen voor een interactieve wijze van koersbepaling door de Raad. Ter voorbereiding op het kunnen opstellen van deze contourenversie werden diverse werkconferenties, expertmeetings, werkbezoeken en een politieke markt gehouden door de Raad. Over de verschillende prestatievelden werden readers opgesteld. De voorbereiding werd gedaan door de ingestelde Raadswerkgroep Wmo, bestaande uit de leden van Raad (fractiewoordvoerders) ondersteund door de griffie en het projectteam Wmo.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Het doel van de Wmo is: meedoen en zelfredzaamheid. De gemeente is op grond van de Wmo verantwoordelijk voor 9 'prestatievelden'. Het doel van dit beleidsplan is: aangeven wat de doelstellingen, resultaten en acties voor de komende vier jaar zijn voor deze prestatievelden.

Het beleidsplan komt tot stand in de context van het College programma 2006-2010 "Leeuwarden werkt!", LEVI 2030 en de stadsvisie en het stadsconvenant met de provincie.

In het programma 'Cure en Care' is al vastgelegd dat de gemeente met nieuwe zorgconcepten in wil spelen op de toenemende vraag naar zorg en zorgondersteuning en de toepassing van maatwerk daarbij. De koers voor de Wmo werd daarmee al ingezet.

De gemeente Leeuwarden heeft doelgroepen en instellingen betrokken bij de totstandkoming van de contourenversie van het beleidsplan via de diverse gehouden werkbezoeken, werkconferenties en expertmeetings. De gemeente heeft de participatie gebaseerd op de bestaande participatie structuur. De raad zal een richtinggevende uitspraak moeten doen in welke richting zij het wenselijk acht om de participatie vorm te geven in de Wmo. Met name of en zo ja in welke mate en tempo de bestaande Wmo platforms om te vormen tot een Wmo platform die advies uitbrengt aan het College over beleidsvoornemens in het kader van de maatschappelijke ondersteuning.

De tijdsplanning en procedure van het Wmo 4 jaar beleidsplan 2008-2011 is:

Wat	Wanneer
raadscommissie neemt kennis van <u>contourenversie</u> beleidsplan Wmo 2008-2011 (+ document 1 ^e (financiële) voortgangsrapportage Wmo onder embargo tot 20 juni na B&W vaststelling op 19 juni)	Rond 16 juni t.b.v.. Cie Welzijn van. 26 juni
Technisch vragen uurtje tbv Commissie Welzijn	20 juni (19.30-20.30)
Raadscommissie geeft richtinggevend commentaar op de contourenversie waarbij uiteraard van de gebruikelijke inspraakmogelijkheid tijdens Cie Welzijn gebruik gemaakt kan worden	26 juni
B&W verwerkt de reacties op de contourenversie, stelt concept beleidsplan vast	28 augustus
Raadscommissie neemt kennis van <u>concept</u> beleidsplan	29 augustus t.b.v. Cie Welzijn van 12 december 2007

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

inspraakperiode van minimaal 6 weken inclusief inspraakbijeenkomst op (dit zou in de vorm van een politieke markt kunnen, maar die is in de algemene raadsagenda al op 21 november gepland)	29 augustus-25 oktober (schoolvakantie 7-7t/m19/8 tot/m26/8) Bv woensdag 10 oktober (13t/m21 herfstvakantie bo)
college verwerkt de reacties uit de inspraakperiode, behandelt bijgesteld beleidsplan	20 november
raadscommissie neemt kennis van het door B&W bijgesteld definitieve beleidsplan	21 november, tbv de Cie. Welzijn van 12 december
raadscommissie behandelt definitieve beleidsplan	12 december 2007
gemeenteraad stelt beleidsplan vast	17 december 2007

Hoofdstuk 2: Visie en ambitie

Leeuwarden moet een gemeente zijn waar oudere mensen niet ongemerkt vereenzamen. Een gemeente waar een gehandicapte kan gaan sporten en winkelen. Waar je een boodschap doet of de vuilnisemmer buiten zet voor de burens als dat nodig is. Waar allochtonen én autochtonen vrijwilligerswerk en mantelzorg verrichten. Maar waar mensen wel waar dat nodig is een beroep kunnen doen op professionele ondersteuning. Waar schooluitval wordt aangepakt. Een stad waar chronisch drugsverslaafden hun zelfrespect kunnen behouden door mee te helpen bij het beheren van de openbare ruimte in de wijk. Dit kan de gemeente niet alleen bereiken: de hulp van de inwoners en van de vele instellingen en organisaties in Leeuwarden is hard nodig. Samen geven we de Wmo vorm. De gemeente is daarbij vooral een 'bruggenbouwer', die de randvoorwaarden schept en verbindingen legt.

De invoering van de Wmo is een groei en leer proces. De komende jaren zal steeds meer inzicht ontstaan in de verhouding tussen de vraag en het aanbod op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

Ook kan het gemeentelijke beleid een meer integraal karakter krijgen door de verbindingen tussen de Wmo en andere terreinen zoals bijvoorbeeld werk en inkomen, integratie, wonen, sport en onderwijs.

Ondertussen gebeurt er al heel veel in Leeuwarden: een groot aantal mensen en organisaties geeft al actief vorm aan de maatschappelijke ondersteuning. Het is belangrijk om dit goed te koesteren en te behouden.

Leidraad voor de in het plan opgenomen acties zijn de strategische en praktische uitgangspunten die de gemeenteraad op 31 oktober in 2005 heeft vastgelegd in de nota Wmo (Interactieve koersbepaling voor de expeditie naar nieuwe arrangementen voor Maatschappelijke Ondersteuning, augustus 2005):

Het leveren van zorgondersteuning

- *op maat*
- *met nieuwe ondersteuningsarrangementen*
- *binnen nieuwe financiële kaders*

Op basis daarvan wordt ingezet op twee kernpunten:

1. behouden van het huidige voorzieningenniveau van over te hevelen beleidsterreinen naar de Gemeente Leeuwarden ; de overheveling uitvoeren zonder overlast voor de burgers

2. voor de bestaande beleidsonderwerpen het bestaande beleid voortzetten.

De koers van het collegeprogramma is richting bepalend. Met een vernieuwende aanpak zoals bij de aanvang getoond met het "Leeuwarder model" zal het huidige voorzieningenniveau in de toekomst op peil blijven, ook bij ontwikkelingen zoals de vergrijping en extramuralisering.

Hoofdstukken 3 tot en met 11: de 9 Wmo prestatievelden

In het plan is voor ieder van de 9 prestatievelden de volgende informatie opgenomen:

- een omschrijving van het prestatieveld,
- een beschrijving van de huidige stand van zaken in Leeuwarden,
- overwegingen vooraf, waarin o.a. wordt samengevat welke suggesties tijdens de bijeenkomsten met de doelgroepen en instellingen in het najaar van 2006 en het voorjaar van 2007 naar voren kwamen,
- de doelstelling, gevolgd door de te behalen resultaten en prestaties,
- de in de komende vier jaar uit te voeren acties met een planning.

In de contourenversie is het niet altijd voor alle 9 prestatievelden even consequent of volledig vermeld, dit is mede afhankelijk van het feit of het betreffende onderwerp voldoende aandacht heeft gehad in het proces van de interactieve koersbepaling in de afgelopen tijd. De actieplanning zal in de conceptversie door B&W ingevuld worden. In deze contouren versie is het opgenomen voor zover dat reeds te overzien is op basis van de gehouden werkconferenties en expertmeetings.

Aan het eind van deze samenvatting is in een tabel weergegeven wat de kernpunten per prestatieveld zijn. Ook voor deze tabel geldt dat het in de contourenversie om een globaal beeld gaat, om de orde van grootte van gegevens. In de conceptversie zullen waar dat nodig en mogelijk is aanvullende gegevens vermeld worden.

Hoofdstuk 12: Financiën

De gemeente ontvangt van het rijk vanwege de invoering van de Wmo alleen extra middelen voor de huishoudelijke hulp, enkele subsidieregelingen en een uitvoeringsbudget. (Zoals in de 1^e voortgangsrapportage Wmo 2007 beschreven). Voor het overige komen voor de Wmo-prestatievelden geen extra middelen beschikbaar. De in het plan te noemen acties worden uitgevoerd binnen de geldende financiële kaders.

Hoofdstuk 13: Overige aspecten

Aan het beleidsplan kunnen geen rechten worden ontleend; er staat geen bezwaar of beroep open tegen de inhoud ervan. Het beleidsplan is indirect wel van invloed op de inhoud van beschikkingen die de gemeente afgeeft op het terrein van maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld een beschikking voor een individuele voorziening zoals een rolstoel of hulp bij het huishouden, of een subsidiebeschikking voor een welzijnsinstelling. Tegen dergelijke beschikkingen staat vanzelfsprekend wel bezwaar en beroep open.

De gemeente houdt bij of de gewenste resultaten worden bereikt en bewaakt de kwaliteit van het Wmo-beleid. Belangrijk daarbij is onder meer het jaarlijkse cliënttevredenheid onderzoek. In de 1^e voortgangsrapportage Wmo 2007 is verslag gedaan van de uitkomsten van de nulmeting die in december 2006 werd uitgevoerd onder 500 cliënten die Hulp bij het huishouden ontvingen.

Aan het beleidsplan wordt, nadat het is vastgesteld, op verschillende manieren bekendheid gegeven, o.a. via een persbericht en informatie in de huis aan huis krant, via de gemeentelijke website, door het neerleggen van inkiijk-exemplaren bij publieksbalies en door toezending aan de instellingen en doelgroeporganisaties.

De Raad zal een uitspraak doen hoe en wanneer evaluatie en bijstelling van het beleidsplan plaats vindt. Het beleidsplan maakt deel uit van een continu proces waarbij de gemeente, inwoners en instellingen steeds samen werken aan de verbetering van de maatschappelijke ondersteuning in onze gemeente.

Achterin het beleidsplan zijn enkele bijlagen met specifieke informatie opgenomen, zoals een verklaring van de in het plan gehanteerde afkortingen. *Deze worden toegevoegd in de conceptversie.*

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
<p>2. preventieve ondersteuning bij opgroeien en opvoeden ('jeugd')</p>	<p>(Risico)jongeren en hun ouders t.a.v. opvoeden: 30.000 0 – 23 jarigen en hun ouders/verzorgers;</p> <p>bij 25% 0 – 4 jarigen een of meer risico's op het gebied van fysieke en/of psychosociale problemen gesignaleerd door de JGZ-medewerker</p> <p>bij 41% 6/7 jarigen risicosignalering psychosociaal probleem door JGZ-medewerker variërend van licht risico 23% tot ernstig 6%</p> <p>bij 36% idem bij</p>	<p>Zie Jaarprogramma's Jeugd</p>	<p>Betere samenwerking in de keten preventieve zorg voor kinderen en ondersteuning opvoeders</p> <p>Versterking sluitende aanpak 12 – 23 jarigen</p>	<p>Realisatie vier Centra voor Jeugd en Gezin.</p> <p>Invoering Elektronisch Kinddossier</p> <p>Afronding Invoering verwijzindex</p> <p>Prestatieafspraken; herpositionering samenwerkende partners; convenant uitvoering, duidelijk financieel kader</p>	<p>2010</p> <p>2009</p> <p>2008</p> <p>2007 - 2008</p>

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
	onderbouw voortgezet onderwijs (licht 22% tot ernstig 6%)				
3. informatie, advies en cliënt-ondersteuning	Alle inwoners. Specifiek: 20% inwoners (18.500)	Sociaal raadslieden (HWL) Ouderenadviseurs (SWOL) MEE consultants Buro Wmo Voorzieningen (CIZ)	Een kwalitatief goed en bereikbaar loket conform Foar Elkoar concept Een samenhangend aanbod aan cliëntondersteuning dat voldoet aan de vraag en dat onafhankelijk is van zorg en hulp aanbieders	Evaluatie en voortgang Foar Elkoar 1loket Onderzoek naar vraag en aanbod cliëntondersteuning i.c.m. cliënt tevredenheid-onderzoek	Eind 2007- begin 2008
4. vrijwilligers en mantelzorg	Vrijwilligers 30 % (28.000)	Inzet talloze vrijwilligers(organisaties). Bemiddeling tussen potentiële vrijwilligers en organisaties. Trajecten voor specifieke groepen vrijwilligers (als opstap naar werk: Sociale Zaken/ UWV, als dagbesteding: in het kader van een inburgeringstraject voor vrouwen) Vrijwilligerssteunpunt	Een constant aanbod van vrijwilligers. In wijken waar minder vrijwilligers zijn is extra ingezet op stimulering daarvan Toereikende ondersteuning van de vrijwilligerscentrale aan vrijwilligers organisaties en vrijwilligers	Jaarlijkse Vrijwilligersprijs en Vrijwilligersmarkt, en organisatie van de "Make A Difference Day" Versterken van het Vrijwilligersservicepunt vanwege een grotere taak in het kader van de Wmo. Een welzijnsinstelling verzoeken de ondersteuning van het Platform Vrijwillige Thuis-	2008 2008 2007

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
	Mantelzorg 1 op de 10 bewoners	<p>Vrijwillige thuishulp: mantelzorgers kunnen een beroep doen op de hulp van vrijwilligers</p> <p>Cursussen voor zowel mantelzorgers als vrijwilligers die zorg bieden: bijvoorbeeld praktische hulp zoals tilcursussen of leren omgaan met een partner of ouder die dement aan het worden is</p> <p>De dag van de Mantelzorg</p> <p>Thema-avonden dementie</p>	<p>Adequate ondersteuning aan mantelzorgers</p> <p>Meer mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning</p>	<p>hulp ter verzorgen.</p> <p>Extra kinderopvangmogelijkheden voor mantelzorgers.</p> <p>Panelonderzoek naar de vorm en effectiviteit van de huidige ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers</p> <p>Een Welzijnsinstelling (waarschijnlijk SWOL) verzoeken de coördinatie en afstemming te organiseren van vrijwillige hulpverlening, professionele hulpverlening en mantelzorgvragen</p> <p>Vergroten van de bekendheid van de ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers</p>	<p>2008</p> <p>2008</p> <p>2008</p>

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
5. bevorderen participatie en zelfredzaamheid door mensen met beperkingen	<p>Ouderen 55+; 27% van de totale bevolking in 2006, groeit naar 35% in 2030.</p> <p>Gehandicapten Psychiatrische cliënten Psychosociale cliënten</p>	<p>Woonservice zones Beleid van aanpasbaar bouwen Subsidieregelingen Aanpasbaar bouwen en Woontussenvoorzieningen Wijksteunpunten en informatie- en advieswinkels Ouderen adviseurs Dagopvang voor ouderen Meer Bewegen Voor Ouderen Maaltijdvoorzieningen (Coördinatie) huisbezoek aan ouderen</p>	<p>Toereikend aanbod algemene voorzieningen voor burgers met beperkingen Toereikend aantal woningen voor ouderen en burgers met vraag om zorg, hulp, en ondersteuning Toegankelijkheid van openbare gebouwen</p>	<p>Het opstellen van een overzicht van het totale aanbod aan algemene voorzieningen voor mensen met beperkingen in Leeuwarden Het vaststellen van een basispakket ouderenvoorzieningen Uitvoering realisatie woonservice zones over heel Leeuwarden Onderzoek fysieke toegankelijkheid van de voorzieningen in Leeuwarden Onderzoek/pilot zorgboerderij (passende dagbesteding voor mensen met een zorgvraag, bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke handicap)</p>	<p>2008 2008 2004-2015 2008 2008</p>
6. voorzieningen voor mensen met beperkingen	<p>2500 pashouders vervoer; 3800 hulp in</p>	<p>Woonvoorzieningen en –aanpassingen; rolstoelvoorziening;</p>	<p>Afhandeling vragen binnen de met de uitvoeringsorganisatie overeengekomen termijnen.</p>	<p>Evaluatie Verordening en beleidsregels Aanbesteding collectief</p>	<p>2009 2007</p>

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
	huishouding; 1200 woonvoorziening; 200 rolstoelen pj.; 100 scootmob. pj.	vervoersvoorziening; hulp bij het huishouden	Cliënttevredenheid Buro Wmo Voorzieningen (CIZ) en Thuishulp organisaties	Wmo-vervoer wegens aflopen huidige contract per 1-1-2008 Uitwerken efficiency maatregelen: uitbreiden APK model naar hulpmiddelen, in overleg met leverancier en naar standaard woonvoorzieningen in overleg met corporaties Onderzoek eventuele samenwerking met andere gemeenten bij toekomstige aanbestedingen	2007-2008 2007-2008
7. maatschappelijke opvang en vrouwenopvang /bestrijding huishoudelijk geweld	Dak- en thuislozen: 100-300 (GGD-onderzoek) Zorgmijders: 100 (meldpunt)	24-uurs opvang van dak- en thuislozen (de Terp) Steunende Huisvesting: (begeleid en beschermd wonen) Sociale teams: ambulante hulpverlening voor aan wonen gerelateerde problemen zoals financiën (schuldsanering) en psycho-sociale problemen (overlast, verslaving), en bemiddeling en begeleiding om huisuitzetting te voorkomen outreaching : het 'opsporen' van op straat levende dak- en	Huisuitzetting zoveel mogelijk voorkomen Dak-en thuislozen bereiken, ondersteunen en doorgeleiden Capaciteit tijdelijke opvang afstemmen op behoefte Mensen in tijdelijke opvang stromen z.s.m. door naar passende woonvorm Voldoende plaatsen beschermd wonen	Uitbreiden van de tijdelijke opvangcapaciteit en verkorten van de verblijfsduur Onderzoek naar meerwaarde en consequenties Stedelijk Kompas, daarna beslissing over invoering. Uitvoeren Oggz-convenant en Oggz-werkplan	2008-2011 2008 2008

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
	<p>Vrouwenopvang 26 vrouwen en 44 kinderen</p>	<p>thuislozen om deze groep in beeld te krijgen, contact te leggen en hen te ondersteunen en zo mogelijk te verleiden naar opvang en zorg Skrep Opvang zwerfjongeren:</p> <p>Een 'noodbed' voor een nacht of weekend bij (dreiging met) acuut geweld voor vrouwen Kortdurende opvang op een veilig adres voor vrouwen en kinderen die uit een crisissituatie moeten vertrekken Vervolgopvang, gericht op het realiseren van voorwaarden voor een toekomstig bestaan zonder (huiselijk) geweld (het vergroten van sociale vaardigheden, begeleid wonen)</p>	<p>Huiselijk geweld voorkomen en melden Effectieve aanpak huiselijk geweld Tijdelijke opvang slachtoffers</p>	<p>Uitbreiden opvangcapaciteit vrouwenopvang Uitvoeren 2 convenanten vrouwenopvang Opstellen beleidsnotitie bestrijding huiselijk geweld</p>	<p>2008-2011 2008-2011 2008</p>

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
8. openbare geestelijke gezondheidszorg	Chronische psychische problemen: 680 (0,7%). Dementerend: 960 (1,1%) (SCP indicatie). Psychosociale problemen 11.360 (12,4%), kortdurend 3300 (3,1 %) maakt gebruik van voorzieningen (SCP indicatie)	Meldpunt Overlast en Bemoeizorg, GGD: voor melding en toeleiding naar hulpverlening in gevallen van overlast (bijv. vervuiling, stank- en geluidsoverlast) en gevallen die vragen om bemoeizorg (bijv. zelfverwaarlozing). Telefonisch crisismeldpunt, GGZ: eerste opvang voor mensen die een psychische crisis ervaren of signalen daarvan afgeven: verwijzing en voorkomen van escalatie Maatschappelijk steunsysteem: samenwerkingsverband instellingen met het doel mensen met een psychische beperking te ondersteunen en hun integratie in de maatschappij te bevorderen	Het bereiken van een groter deel van de groep zorgwekkende zorgmijders	Uitbreiden van de capaciteit van het Meldpunt Overlast en Bemoeizorg, en vergroten van het aantal doorgeleidingen naar zorg, conform de afspraken met het rijk Verdeling van Oggz-gelden op basis van te formuleren doelstellingen en criteria voor subsidietoekenning Doelgroep Oggz verder in beeld brengen op grond van landelijk onderzoek Cliëntparticipatie door de Oggz-doelgroep, mede in relatie tot de Wmo-clieñtparticipatie, verder vormgeven	2008-2011 2008 2008 2008
9. verslavingsbeleid	Alcoholgebruik: 365 Druggebruik: 284	Medisch spreekuur incl. verstrekking/controlle op medicatie Individuele 'Oggz-zorg' (Openbare geestelijke gezondheidszorg)	Voorkomen van verslaving door bewustmaking, m.n. jongeren Verminderen overlast	Uitvoeren van de aanpak gericht op veelplegers, conform de gemaakte afspraken met het rijk. Structurele financiering vinden	2007-2010

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
SAMENVATTING

Prestatieveld	Doelgroep	Huidige activiteiten (worden in principe voortgezet)	Te bereiken resultaten	Beleidsvoornemens c.q. nieuw uit te voeren acties	Planning 2008-2011
		<p>voor chronisch verslaafden zoals bijvoorbeeld psychosociale ondersteuning en spuit- en naaldomruil</p> <p>Een dienstencentrum (inloop) dat ca. 14 uur per week open is en waar verslaafden een gestructureerd dagprogramma kunnen volgen en zich bijvoorbeeld kunnen douchen of kleding wassen.</p> <p>‘Maatschappelijk herstel’ bestaande uit outreachende begeleiding en hulpverlening voor chronisch verslaafden</p> <p>Voorlichting en preventie.</p> <p>Geïntegreerde Aanpak Veelplegers Overlast</p>	<p>door veelplegers via resocialisering en reïntegratie</p> <p>Begeleiding en behandeling verslaafden</p>	<p>voor de kosten van het project</p>	<p>2007</p>

1 INLEIDING

1.1 De Wet Maatschappelijke Ondersteuning

1.1.1 Wat is het doel van de Wmo?

Meedoen en zelfredzaamheid

Op 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (hierna: Wmo) in werking getreden. Het doel van deze nieuwe wet is tweeledig: enerzijds 'meedoen' (dit wordt ook wel participatie genoemd) en anderzijds zelfredzaamheid van met name mensen met beperkingen. Het Ministerie van VWS omschrijft het doel van de wet als volgt:

"Het maatschappelijke doel van de Wmo is: meedoen. Meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Dat is de onderlinge betrokkenheid tussen mensen. En als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente. Het eindperspectief van de Wmo is een samenhangend lokaal beleid op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning en op aanpalende terreinen. Voor mensen die langdurige, zware zorg nodig hebben is en blijft er de Awbz."

De Wmo schrijft het College van Burgemeester en Wethouders (hierna: het college) voor om ter compensatie van de beperkingen die een persoon met een beperking, een chronisch psychisch of een psychosociaal probleem ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, voorzieningen te treffen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

De te treffen voorzieningen zijn zowel individuele voorzieningen (voorzieningen voor gehandicapten en huishoudelijke verzorging) als algemene voorzieningen (welzijnsdiensten).

1.1.2 Voor wie is de Wmo bedoeld?

De Wmo is er in principe voor alle inwoners van Leeuwarden. Steeds meer inwoners krijgen met de wet te maken. Dit komt niet alleen door de vergrijzing, waarbij de groep ouderen met beperkingen groter wordt, maar ook door de verdergaande individualisering en de vermaatschappelijking van de zorg. Anders gezegd: mensen met een beperking willen vaker thuis kunnen blijven wonen of weer thuis kunnen wonen.

Globaal zijn er drie 'doelgroepen' te benoemen van de Wmo:

- a. burgers met beperkingen met ondersteuningsbehoefte;
- b. burgers met participatiebehoefte (voor zichzelf of voor anderen zoals mantelzorg en vrijwilligerswerk);
- c. kwetsbare buurten (waar sociale samenhang, veiligheid en leefbaarheid onder druk staan).

1.1.2.1 Ouderen

De onder a. genoemde doelgroep burgers met beperkingen is een grote, diffuse groep mensen. Globaal gesproken op basis van kenmerken heeft zo'n 20 procent van de Nederlandse bevolking korte of langere tijd een ondersteuningsbehoefte. Voor Leeuwarden

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

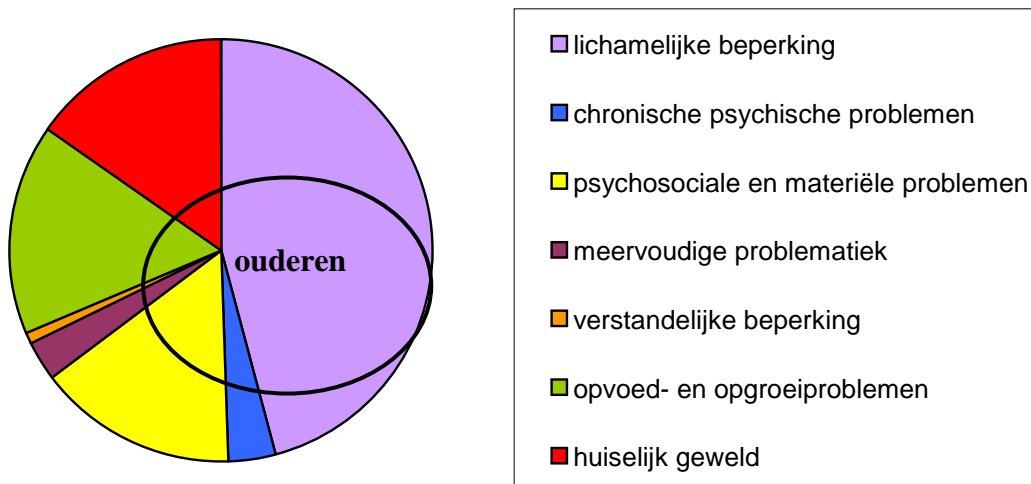
betekent dit ongeveer 18.400 burgers. De populatie inwoners van 65 jaar en ouder in Leeuwarden zal groeien van 14,4% van de totale bevolking in 2005 naar 18,9% in 2030.

Op basis van de door de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) opgestelde risico-profielen voor het ouderenbeleid is een gemeentelijk overzicht gemaakt van acht klantprofielen voor ouderen.

Dit zijn ouderen die als risicogroep bekend zijn en daardoor zeer kwetsbaar zijn vooral als zij tegelijkertijd meerdere klantprofielen bezitten. De volgende profielen zijn onderscheiden en overlappen deels met het rijtje hoofdcategorieën hieronder:

- Ouderen (65 jaar en ouder) met een laag inkomen;
- Alleenstaande mannen 75 jaar en ouder;
- Alleenstaande vrouwen 75 jaar en ouder;
- Hoogbejaarden 80 jaar en ouder;
- Allochtone ouderen 55 jaar en ouder;
- Dementerende ouderen en hun partner;
- Chronisch zieke en gehandicapte ouderen;
- Ouderen met chronisch psychiatrische problematiek

de 7 klantprofielen en de ouderen

Het merendeel van de ouderen heeft geen ondersteuningsbehoefte. Sterker nog, ouderen nemen een groot deel van al het vrijwilligerswerk en mantelzorg voor hun rekening. Maar door de toename van het aantal ouderen zal de vraag naar ondersteuning op diverse zorgterreinen toenemen. Volgens de provinciale bevolkingsprognose voor Leeuwarden (conform de woningbouwafspraken) zal de Leeuwarder bevolking tussen 2005 en 2030 met ruim 21% groeien. De groei van de groep 65 jaar en ouder overtreft dit percentage, namelijk een groei van 59% wordt voorzien.

1.1.2.2 Probleem typeringen

Op grond van verschillende problemen, handicaps en beperkingen is er onderscheid te maken in zeven hoofdcategorieën, namelijk mensen:

1. met een lichamelijke beperking (een motorische, auditieve en/of visuele beperking en/of een beperking rond een of meer organen);
2. met chronische psychische problemen;
3. met een verstandelijke beperking;
4. met psychosociale of materiële problemen (zoals (ex-)psychiatrische patiënten, dak- en thuislozen, drugs- en alcoholverslaafden, voormalig gedetineerden);
5. met lichte opvoed- en opgroei problemen;
6. betrokken bij huiselijk geweld;
7. met een zogenaamde 'meervoudige problematiek' (meestal zonder duidelijke eigen hulpvraag, de zogeheten 'Oggz-doelgroep'). Ouderen met beperkingen kunnen onder de verschillende categorieën vallen (vooral 1, 2, 4 en 7).

Bij de eerste drie groepen is sprake van een langdurige handicap. Een groot deel van de personen met een beperking of handicap (eenderde van de mensen met een verstandelijke beperking en tweederde van de mensen met een psychische handicap) kan min of meer zelfstandig participeren in de samenleving, maar heeft daarbij specifieke ondersteuning nodig, bijvoorbeeld bij huishoudelijke zelfredzaamheid, financiën, vervoer of dagbesteding. De vier andere groepen betreffen personen of groepen personen waarbij de ondersteuningsbehoeften in principe tijdelijk zijn, met uitzondering van personen met meervoudige problematiek, bij wie ondersteuning mogelijk vele jaren noodzakelijk zal zijn.

Mantelzorgers vormen een groep waarvoor ook extra aandacht zal moeten zijn. Er wordt veel van hen gevergd. Van hen ondervinden 25 tot 40 procent zelf ernstige bemerkingen door het geven van mantelzorg.

1.1.2.3 de Wmo ladder

Even loskomend van de prestatievelden en doelgroepen bevat de Wmo een aantal glijdende schalen van voorzieningen die lopen van:

- algemeen naar specifiek
- collectief naar individueel
- participatie naar ondersteuning
- welzijn naar zorg
- preventief naar 'curatief' (probleemoplossend)

Het aanbod is op een ladder aan te geven met onderaan de specialistische medische zorg en chronische intramurale zorg, lopend via AWBZ en individuele Wmo voorzieningen naar welzijnsvoorzieningen.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

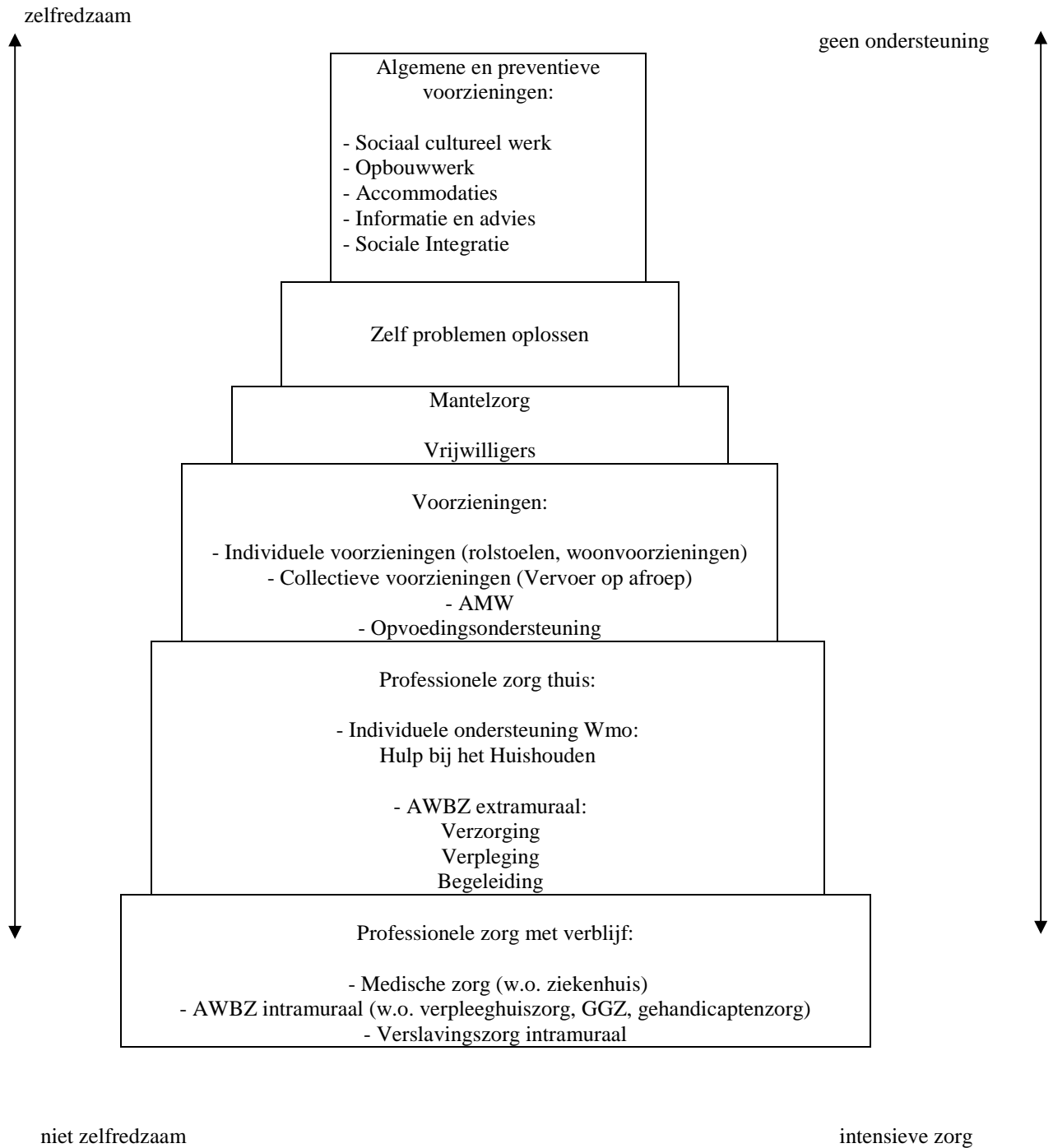
De inspanning die grosso modo voor alle groepen binnen de Wmo wordt toegepast, is het begeleiden van mensen de ladder op, op weg naar zelfredzaamheid (of het voorkomen dat zij terugvallen). Steeds zal worden gekeken of er afbouw van ondersteuning en/of vervanging door lichtere, meer algemene, eventueel collectieve ondersteuning verantwoord is. Hieronder wordt verstaan gerichte zorg van een kwalitatief verantwoord niveau. Ook zal worden gekeken in hoeverre activiteiten vanuit de samenleving worden aangeboden (civil society).

Daarnaast wordt continu gestreefd naar het vergroten van de mogelijkheden van zelfredzaamheid van de betrokkene en het terugtrekken van professionele ondersteuning (of het voorkomen/uitstellen van de inzet van zwaardere ondersteuning en zorg). Naast de ladder van zorg en welzijn staat dus de ladder van individuele zelfredzaamheid.

Uiteraard zijn de specifieke omstandigheden van de burger hierbij doorslaggevend en wordt het sociale netwerk hierbij betrokken en ingeschakeld. Niet alles is mogelijk; zo zijn er groepen waarbij stabilisering al kan worden opgevat als 'winst'. Onderkend wordt dat iedere burger zijn eigen niveau van zelfredzaamheid heeft, gelet op de draagkracht en draaglast van een individu.

Aandachtspunt daarbij is de toenemende draaglast van mantelzorgers en vrijwilligers. De gemeente ziet het als haar taak om een sterke regie te voeren op het totale pakket aan informele zorg en deze vorm van zorg goed in te bedden binnen de Wmo.

De ladder is bedoeld als denkmodel en is uiteraard een vereenvoudiging van de werkelijkheid. Zo zullen mantelzorg en professionele zorg vaak naast elkaar functioneren en zal de betrokkene gelijktijdig ook nog zelf probleemoplossend bezig zijn. De treden worden dus niet volgt tijdelijk na elkaar bewandeld, maar vaak zal sprake zijn van een 'dakpan'-constructie.

1.2 Het vierjarig beleidsplan

In de Wmo wordt gesteld dat het gemeentebestuur voor een periode van maximaal vier jaar een plan vaststelt betreffende maatschappelijke ondersteuning. Dit plan kan tussentijds worden bijgesteld. Het plan geeft in ieder geval aan:

- * de doelstellingen per prestatieveld (er zijn negen prestatievelden, zie hierna);
- * hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties gedurende die periode worden ondernomen;
- * welke resultaten de gemeente wenst te behalen in deze periode;
- * welke maatregelen er worden genomen om de kwaliteit te borgen van de uitvoering;
- * welke maatregelen er worden genomen om jeugdigen en ouders met opvoedingsproblemen, mensen met beperkingen, mensen met chronisch psychische problemen en mensen met psychosociale problemen keuzevrijheid te bieden over de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning;
- * op welke wijze de gemeenteraad en het college zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.

In de Wmo (artikel 9 en 11) worden ook regels gesteld over de verantwoording en interactieve beleidsvorming:

1) jaarlijks voor 1 juli publiceert het college:

- * een tevredenheidsonderzoek onder vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet;
- * een jaarverslag;

deze gegevens worden ook verstrekt aan het Ministerie van VWS;

2) de interactieve beleidsvorming houdt in dat het college bij de voorbereiding van het beleid bewoners en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen betreft. En ook nagaat wat de belangen en behoeften zijn van bewoners die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken.

De negen prestatievelden zijn:

1. Bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen van opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers, daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet waar kunnen nemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Het Wmo beleidsplan gaat daarmee over een breed scala van beleidsterreinen en doelgroepen:

- * wijk- en buurtbeleid (1);
- * (een deel van het) jeugdbeleid (2);
- * gehandicaptenbeleid, ouderenbeleid (3,5 en 6);

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

- * integraal beleid maatschappelijke opvang en huishoudelijk geweld (7 t/m 9);
- * vrijwilligersbeleid en mantelzorg (4).

In Leeuwarden is sprake van een interactieve koersbepaling rond het Wmo-beleidsplan. Voor de nieuwe beleidsterreinen is beleid vastgesteld in 2006, m.b.t. de invoering van de Wmo, met name de overheveling van de hulp bij het huishouden per 1 januari 2007. Voor de bestaande en al langer bij de gemeente bekende beleidsterreinen is de afgelopen jaren al een beleidskader vastgesteld. Het vierjarig beleidsplan zal dan ook voor een aantal prestatievelen al concretere doelstellingen bevatten dan voor andere; soms zullen vooral ‘procesmatige’ doelstellingen worden opgenomen, waarbij wordt vastgelegd wanneer het beleid op specifieke punten nader wordt uitgewerkt.

1.3 Context waarin het plan tot stand komt

Collegeprogramma 2006-2010

In het voorjaar van 2006 is het coalitieakkoord onder het motto “Leeuwarden werkt!” vastgesteld.

Dit vormt het collegeprogramma voor vier jaar en valt qua tijd dus voor een groot deel samen met het beleidsplan Wmo 2008-2011. Het Wmo beleidsplan is één van de instrumenten om de sociale opgave uit het collegeprogramma te realiseren.

Dan gaat het vooral om de volgende elementen uit de paragrafen “zorg en opvang”, “jeugd en onderwijs” en “wonen” :

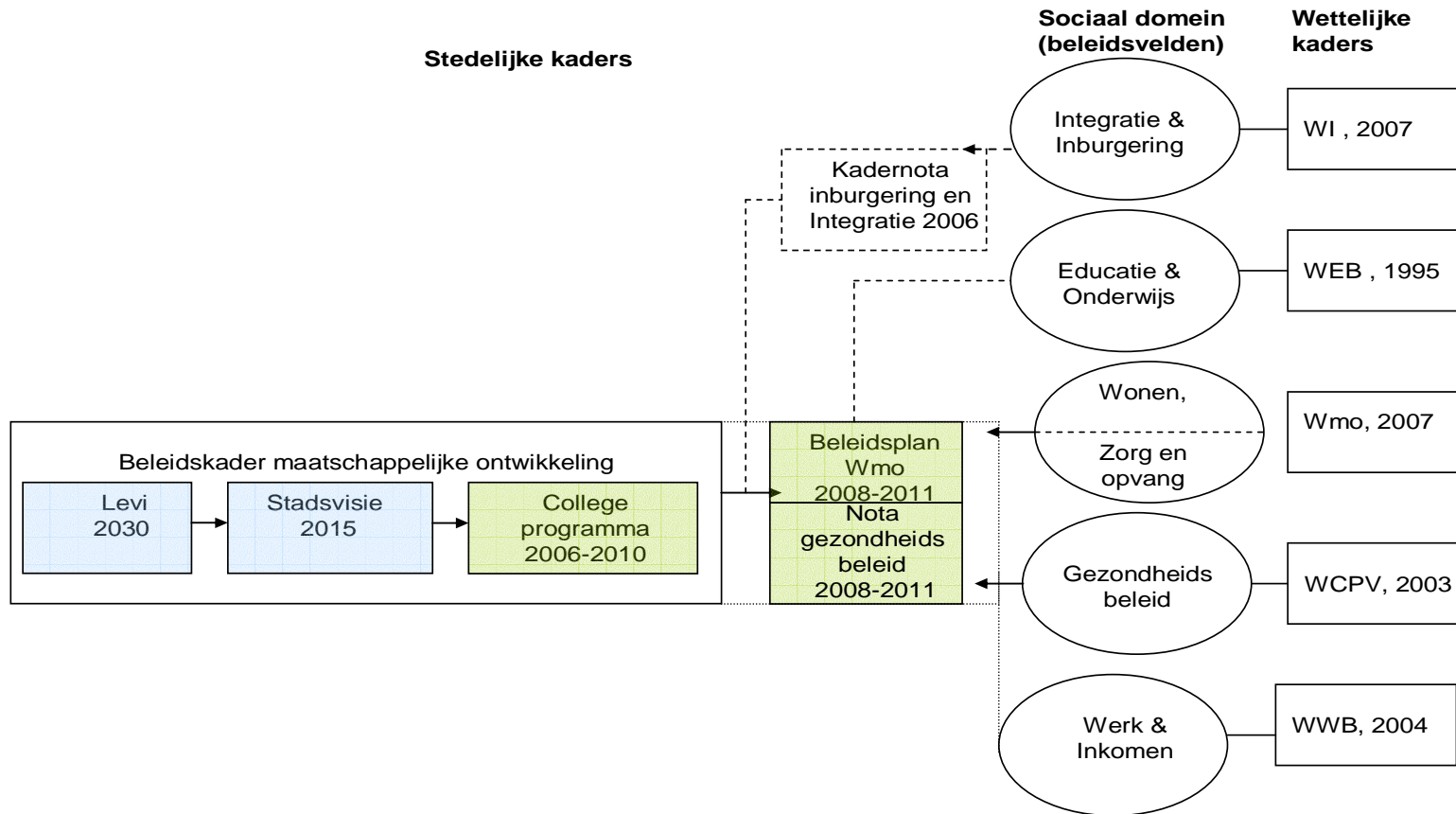
- het voorzieningenniveau minimaal gelijk houden aan het huidige niveau;
- ondersteuningsaanbod verder stroomlijnen via loket;
- mantelzorg mag niet in plaats van professionele zorg komen;
- resultaatgerichte (subsidie-)afspraken met zorg- en welzijnspartners ;
- afspraken met woningcorporaties en zorgpartners over aangepaste woningbouw en woonservice zones

Het uitgangspunt inzake de mantelzorg is eerder al door B&W vastgelegd in de beleidsregels Wmo die eind 2006 werden vastgesteld.

WCPV en Nota Gezondheidsbeleid

De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) en de Wmo raken en overlappen elkaar. Gezondheid in brede zin speelt een belangrijke rol in beide wetten. De WCPV richt zich meer op het fysieke welbevinden, de Wmo meer op het publieke welbevinden en de zelfredzaamheid. De twee wetten hebben verschillende doelstellingen, respectievelijk bevorderen van de volksgezondheid en maatschappelijke participatie. Hoewel die wel aan elkaar gerelateerd zijn, zijn de kernfuncties om die doelen te bereiken verschillend, namelijk maatschappelijke ondersteuning bij de Wmo en gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en ziektepreventie bij de WCPV. Om het overzicht te bewaren wordt ervoor gekozen om de Nota Gezondheidsbeleid (die eind 2007 voor de komende vier jaar moet worden vastgesteld) en het beleidsplan Wmo vooralsnog niet te integreren. Wel vindt tussen beide documenten afstemming plaats. In schema ziet de context er als volgt uit.

Relatie Beleidsplan Wmo en Beleidsplan Volksgezondheid

Invoeringstraject Wmo

De invoering van de Wmo is voor het rijk en de gemeenten een majeure operatie, die onder grote tijdsdruk moest worden uitgevoerd. Veel is inmiddels bekend, maar op enkele punten heerst nog enige onzekerheid. Zo heeft het rijk in het bestuursakkoord met de VNG van 4 juni 2007 wel bekend gemaakt hoe de financiering van de Wmo er voor de komende jaren gaat uitzien, voor met name prestatieveld 6. Maar er heerst nog onduidelijkheid over sommige andere financieringsstromen, zoals de gelden die de gemeenten van het rijk ontvangen voor maatschappelijke opvang, de verdeling van de middelen voor het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid en de financiering van de organisatie MEE. In het beleidsplan wordt met deze onzekerheden zo goed mogelijk rekening gehouden. Volgens het coalitie akkoord van het nieuwe kabinet zullen er in deze kabinetsperiode geen grote wijzigingen meer plaats vinden in het kader van de opschoningoperatie van de AWBZ. Maar een verdere overheveling van het rijk naar de gemeenten, zoals bijvoorbeeld de zogenaamde ondersteunende en activerende begeleiding, zou een logische vervolgstap zijn, die ons inziens niet hoeft te wachten tot de volgende kabinetsperiode. Dergelijke ontwikkelingen zullen bij de evaluatie en bijstelling van het beleidsplan halverwege de periode worden meegenomen.

Samenwerking met andere overheden

Bij de voorbereiding van de Wmo is op diverse punten samengewerkt met de gemeenten in Fryslân. Met de 31 gemeenten wordt ook overleg gevoerd over de mogelijkheid dat zij zich aansluiten bij het concept van Foar Elkoar, het loket voor informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3). Alle 31 gemeenten hebben hiertoe een intentieverklaring ondertekend. Ten slotte is Leeuwarden 'centrumgemeente' maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang voor de regio Fryslân, met de instellingen is een Oggz-convenant gesloten (prestatievelden 7 t/m 9).

De provincie is ook één van de partners bij de (voorbereiding van de) uitvoering van de Wmo. Het Provinciaal projectleiders overleg en de daaruit voortvloeiende activiteiten worden door de provincie ondersteund.

1.4 Participatie: betrekken van belanghebbenden bij beleidsontwikkeling

1.4.1 Achtergrond

Zoals in paragraaf 1.1 werd aangegeven is participatie een belangrijk element onder de Wmo. De gedachte daarachter is tweeledig. Enerzijds kan het tijdig betrekken van belanghebbenden (zoals vertegenwoordigers van doelgroepen en organisaties/instellingen) bij de beleidsontwikkeling ertoe leiden dat zoveel mogelijk lokaal beleid 'op maat' kan worden gemaakt. Anderzijds heeft de rijksoverheid als sturingsfilosofie achter de Wmo aangegeven dat 'horizontale verantwoording' wordt afgelegd: niet aan het rijk ('verticaal'), maar -via de gemeenteraad- aan de inwoners en instellingen. Het is belangrijk om degenen om wie het uiteindelijk gaat, tevoren te betrekken bij de vormgeving van het beleid.

Voor de wijze waarop Leeuwarden de participatie rond de maatschappelijke ondersteuning vorm zal geven is een reader 'Client en burgerparticipatie Wet maatschappelijke ondersteuning in Leeuwarden' opgesteld.

Kern van deze reader is dat kan worden gekozen uit verschillende groei modellen:

1. consultatie op specifieke onderwerpen via:

- * cliëntenraden (ouderen, gehandicapten, WWB, JongerenAdvies Raad);
- * cliëntenpanels speciale doelgroepen;
- * minimaal een jaarlijkse bijeenkomst welzijn- en zorgaanbieders;
- * hearings: rondetafelgesprekken, wijkoverleggen;
- * digitale participatie (digitaal burgerpanel of via website Wmo);

2. structureel overleg met en advisering van de Kopgroep Wmo;

3. minimaal een jaarlijks overleg met professionele ondersteuningsorganisaties Zorgbelang Fryslân en MEE, SWOL en HWL

Om de participatie rond de Wmo ook al voor de inwerkingtreding van de Wmo gestalte te geven heeft de gemeente Leeuwarden in 2005 twee groepen samengesteld, voor de vragers respectievelijk de aanbieders van ondersteuning, als voortzetting van bestaande overlegkaders. Beide hebben in de aanloop naar 2007 met de gemeente meegedacht over de vormgeving van de Wmo in onze gemeente.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Uit de discussies lijkt een voorkeur te bestaan voor uitbouw van bestaande participatievormen met de elementen zoals hiervoor genoemd onder 1. en niet over te gaan tot instelling van een brede, formele Wmo-raad.. Van de commissieleden wordt gevraagd zich hierover uit te spreken.

1.5 Verdere procedure

Op basis van richtinggevende uitspraken van de Raadscommissie welzijn op 26 juni 2007 , zal het College van B&W de contouren versie vertalen naar de concept versie van het 4 jaren Wmo beleidsplan 2008-2011, dat eind augustus 2007 naar de Raad zal worden gezonden. Het tijdschema daarna ziet er als volgt uit:

inspraakperiode van minimaal 6 weken inclusief	29 augustus-25 oktober (schoolvakantie 7-7t/m19/8 vo t/m26/8)
inspraakbijeenkomst op (dit zou in de vorm van een politieke markt kunnen, maar die is in de algemene raadsagenda al op 21 november gepland)	Bv woensdag 10 oktober (13t/m21 herfstvakantie bo)
college verwerkt de reacties uit de inspraakperiode, behandelt bijgesteld beleidsplan	20 november
raadscommissie neemt kennis van het door B&W bijgesteld definitieve beleidsplan	21 november, tbv de Cie. Welzijn van 12 december
raadscommissie behandelt definitieve beleidsplan	12 december 2007
gemeenteraad stelt beleidsplan vast	17 december 2007

In de navolgende hoofdstukken kunt u kennismaken van de visie en ambitie die ten grondslag liggen aan het beleidsplan, en het voorgenomen beleid per prestatieveld.

2 VISIE EN AMBITIE

2.1 Toekomstbeeld

De Gemeenteraad van Leeuwarden staat een samenleving voor ogen waarin iedereen zo zelfstandig mogelijk kan functioneren, maar ook een samen leven waaraan iedereen op zijn of haar manier een bijdrage levert en waarbij mensen naar elkaar omkijken. Een samenleving waarin mensen wel van elkaar verschillen, maar zoveel mogelijk dezelfde kansen hebben. Leeuwarden moet een gemeente zijn waar oudere mensen niet ongemerkt vereenzamen. Een gemeente waar een gehandicapte kan gaan sporten en winkelen. Waar je een boodschap doet of de vuilnisemmer buiten zet, voor de burens als dat nodig is. Waar allochtonen én autochtonen vrijwilligerswerk en mantelzorg verrichten, maar wel waar nodig een beroep kunnen doen op professionele ondersteuning. Waar schooluitval wordt aangepakt.

Een gemeente waar chronisch drugsverslaafden hun zelfrespect kunnen behouden door mee te helpen bij het beheren van de openbare ruimte in de wijk.

Iedereen in Leeuwarden moet binnen de eigen mogelijkheden 'mee kunnen doen', ook mensen met beperkingen. Iedereen die een bijdrage levert aan de maatschappij --in de vorm van werk, een opleiding, vrijwilligerswerk of mantelzorg-- maakt deel uit van sociale verbanden, heeft iets om trots op te zijn en over te vertellen en krijgt de kans om zich te ontplooien. Dit kan soms ook bijdragen aan het voorkomen of verminderen van gezondheidsproblemen.

De invoering van de Wmo zal in Leeuwarden, net als in veel andere gemeenten, een groeiproces zijn, voortbordurend op het bestaande lokaal sociaal beleid.

De gedachte achter het 'groeiproces' is: eerst zorgen voor continuïteit en borging van rechten, voorkomen van onrust en onnodige bureaucratie; daarna toewerken naar beleidsvernieuwing en gestalte geven aan de integraliteit van de Wmo. Gelukkig zetten zeer veel mensen en instellingen zich hier ook al voor in. De Wmo kan immers onmogelijk alleen door de bestuurders en ambtenaren van de *gemeente* Leeuwarden worden gerealiseerd. Voor het welslagen van de Wmo is de inzet van de hele *gemeenschap* Leeuwarden nodig: de meer dan 92.000 inwoners en de organisaties en instellingen die hier actief zijn. Dat houdt ook in dat voor het beoordelen van de mogelijkheden niet alleen het gemeentelijke budget een factor is, maar tevens het maatschappelijke kapitaal in Leeuwarden als geheel. De taak die de gemeente voor zichzelf ziet weggelegd is vooral het voeren van regie en het smeden van coalities in de stad, de wijken, de dorpen. Wat niet wegneemt dat de gemeente er ook gewoon voor moet zorgen dat bepaalde dingen goed geregeld zijn, zoals bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, een toegankelijk loket of het aanbrengen van gehandicapten voorzieningen in woningen.

Dat de invoering van de Wmo een groeiproces is, komt ook tot uiting in het beleidsplan. Dit eerste vierjarig beleidsplan heeft in ieder geval tot doel om inzicht te geven in de bestaande situatie rond de maatschappelijke ondersteuning in onze gemeente. Zo wordt het beleid transparant voor alle betrokkenen. Ook kan de gedachte achter bestaande voorzieningen waar nodig worden toegelicht. Vanuit dit vertrekpunt wordt bekeken welke verdere verbeteringen nodig zijn en binnen de planperiode kunnen worden gerealiseerd. Waar dat mogelijk is worden daaraan meetbare resultaten/prestaties verbonden; op sommige terreinen zullen daarvoor eerst nog indicatoren moeten worden ontwikkeld.

2.2 De rol van de gemeente

Drie scenario's

Over de rol van de gemeente bij de Wmo heeft de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) in zijn advies van oktober 2006 drie mogelijke scenario's geschetst. Deze scenario's verschillen van elkaar in de balans die wordt gezocht tussen de drie 'instituten' die bij de vormgeving van de Wmo centraal staan: de gemeente, het individu en de lokale organisaties en verbanden.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Het scenario 'De gemeente aan het roer' gaat ervan uit dat de samenleving vooral baat heeft bij een krachtige gemeente. Zo'n gemeente investeert in het zelfredzaam maken van mensen die anders afhankelijk zullen blijven of zich als zodanig zullen blijven opstellen. De nadruk ligt op ondersteuning van (zeer) kwetsbare burgers.

In het scenario 'Stuurman van je eigen leven' is niet de gemeente maar het individu het uitgangspunt. De gemeente tracht met 'inclusief beleid' de nodige voorwaarden te scheppen om dit scenario te realiseren. Volgens zijn individuen zelf verantwoordelijk voor hun participatie en zelfredzaamheid.

Het derde scenario 'De burger en zijn verbanden' stelt de burger en het particulier initiatief centraal. Burgers maken deel uit van verschillende verbanden, zoals de familie, sportvereniging, kerk of belangenorganisatie. Dergelijke verbanden kunnen worden benut bij de vormgeving van de Wmo.

De RMO geeft aan dat in de praktijk tal van mengvormen mogelijk zijn, waarover de gemeenten en gemeentelijke partijen zelf beslissingen moeten nemen.

In de gevoerde discussies tijdens de werkconferenties, expertmeetings en werkbezoeken kwam naar voren dat er in de gemeente Leeuwarden sprake zal zijn van een mengvorm van de drie door de RMO geschetste scenario's. Wat een adequaat te hanteren scenario is, kan per prestatieveld verschillend zijn. Bijvoorbeeld bij de prestatievelden 7 t/m 9 waarvan de doelgroepen soms dermate kwetsbaar zijn (en/of zorgmijndend maar wel overlastgevend gedrag vertonen) dat een krachtig optreden door de gemeente geboden is volgens scenario 1. Ook kan dit verschillen per wijk of buurt of dorp, mede in verband met het verschil in samenstelling van de bevolking van de wijk, naar werk, inkomen, participatie.

In principe is het individu verantwoordelijk, de gemeente schept slechts de randvoorwaarden. Het individu staat er echter niet alleen voor, maar wordt ondersteund door de sociale verbanden om hem/haar heen. Deze filosofie komt ook sterk tot uiting in het Collegeprogramma 'Leeuwarden werkt!'.

2.3 Uitgangspunten

De uitgangspunten die in de afgelopen periode tijdens het proces van de interactieve koersbepaling naar voren werden gebracht en die de Raad van belang acht voor de Wmo, en die in de diverse readers opgenomen werden, zijn als volgt verwoord:

Strategische uitgangspunten

1. Lokaal Sociaal (economisch) Beleid voor en door alle inwoners van Leeuwarden
2. inclusief beleid
3. beleidbepaling door gemeente, uitvoering door derden
4. eigen verantwoordelijkheid van de burger
5. geen eigen bijdragen (m.u.v. hulp bij het huishouden vanwege koppeling met AWBZ)
6. voorkomen is beter

Praktische uitgangspunten

- a. compensatie beginsel, maatwerk
- b. vraagsturing en keuzevrijheid
- c. "no wrong door" en "ask once, use many"
- d. regie voeren hoort bij de lokale overheid
- e. gedempte marktwerking
- f. rationele uitvoering met zo min mogelijk bureaucratie (Leeuwarder APK model)

Een belangrijk uitgangspunt is ook de beleidsregel dat mantelzorg niet in de plaats mag komen van professionele zorg, dit is in de Beleidsregels Wmo opgenomen die in 2006 zijn vastgesteld in het kader van de overheveling van de hulp bij het huishouden.

De genoemde uitgangspunten zijn terug te vinden bij de uitwerking van de verschillende prestatievelden.

De Wmo is een open einde regeling, hetgeen betekent dat sowieso hulp bij het huishouden, of de woningaanpassing of het PGB moet worden geleverd ook al is het budget voor betreffende jaar niet toereikend. Het jaar 2007 zal meer inzicht geven in de uitgaven en de toereikendheid van het budget. De 1^e voortgangsrapportage Wmo 2007 laat het beeld zien dat de prognose is dat het (overgehevelde) budget voor prestatieveld 6 toereikend zal zijn voor de komende periode.

2.4 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Een groter beroep doen op de zelfredzaamheid, vrijwilligers en samenleving levert een spanningsveld op met een aantal trends en ontwikkelingen in de maatschappij.

Vergrijzing

De Leeuwarder bevolking van 65 jaar en ouder zal in de jaren tot 2030 groeien van 14,4% in 2005 naar 18,9%.

Dit heeft consequenties voor de vraag naar zorgvoorzieningen, arbeidsparticipatie en woningbouw.

Individualisering

Ontzuiling en marktwerking hebben mensen de gelegenheid gegeven eigen leefstijlen te ontwikkelen. Dit heeft gevolgen voor het algemene voorzieningenaanbod indien dit niet tijdig op de vraag is afgestemd. Maar individuele leefstijlen en het centraler stellen van het eigen belang kunnen ook leiden tot een dalende betrokkenheid bij en van de directe omgeving.

Extramuralisering

De vermaatschappelijking van de zorg oftewel extramuralisering houdt in dat meer mensen met beperkingen zelfstandig blijven wonen. Hierdoor zal een groter beroep worden gedaan op mantelzorgers, vrijwilligers en de gemeenschap en het beschikbare budget. Dit levert een spanningsveld op met de groeiende 24-uurseconomie, de (noodzakelijk) hogere arbeidsparticipatie en de invloed van de individualisering op de sociale cohesie en het aantal vrijwilligers en met het bestaande bekostiging systeem, met dreigend financiële afwentelmechanismen van AWBZ naar Wmo

Aandachtswijken en prachtwijken

In de grotere steden (GSB) blijven wijken en bevolkingsgroepen achter in hun groei. De kloof tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt stijgt. Het toekomstperspectief van een groep burgers wordt meer onzeker. Dit heeft gevolgen voor de gezondheid en het opleidingsniveau van de kinderen.

Een behoorlijke groep burgers kan steeds moeilijker voldoen aan de eisen die de samenleving stelt in termen van competenties om keuzes te maken, arbeid en zorg te combineren en zelfredzaam, digitaal en informatievervaardig te zijn. Dit staat haaks op de ontwikkelingen in het landelijke beleid waarbij de rijksoverheid in toenemende mate van burgers vraagt om hun eigen keuzes te maken, bijvoorbeeld als het gaat om zorg, kinderopvang, energie enzovoorts.

2.5 Dwarsverbanden met andere beleidsterreinen

De Wmo heeft dwarsverbanden met andere beleidsterreinen:

Beleidssterrein	Prestatieveld Wmo
Werk en inkomen (Wet werk en bijstand)	1,3,5,6,7,8,9
Sport	1,5 en 6
Schuldhelpverlening	2,3,5 en 9
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1,6
Veiligheid	1,7,8,9
Onderwijsbeleid	2
Gezondheidsbeleid	1,2,3,4,5,6,7,8 en 9
Integratiebeleid	1,2,3,4,5,6,7,8 en 9

Gezien het feit dat bovengenoemde onderwerpen de grenzen van de Wmo overschrijden worden voor deze onderwerpen geen concrete acties in dit beleidsplan geformuleerd. De integrale benadering moet de komende jaren verder gestalte krijgen; niet alleen in het overleg met de instellingen, maar ook binnen de gemeente

zelf. Het is in eerste instantie aan de DirectieRaad om de aanpak daarvan verder vorm te geven en te zorgen dat waar nodig nauw overleg wordt gevoerd tussen de verschillende portefeuillehouders in het college en tussen de betrokken ambtelijke diensten.

Bij werk en inkomen gaat het bijvoorbeeld om financiële zelfredzaamheid en re-integratie en sociale activeering. Voor een deel hebben het werk van de sector Sociale zaken van de gemeente en de activiteiten in het kader van de Wmo betrekking op dezelfde mensen. Dan gaat het vooral om de doelgroepen van prestatieveld 7 t/m 9, dus verslaafden, psychiatrische cliënten, dak- en thuislozen, burgers met financiële problemen die leiden tot psychosociale problematiek. De uitdaging zal zijn deze mensen vanuit de gemeente eenduidig te ondersteunen. Zoals in de Leeuwarder VWS pilot al uitgebreid is uitgevoerd.

Bij reïntegratie en sociale activering is de uitdaging om nog meer te zoeken naar de mogelijkheden om vrijwilligerswerk te verrichten en mensen met beperkingen terug te brengen in het arbeidsproces. De leidende gedachte is: we vragen van alle inwoners om mee te doen en zich naar vermogen in te zetten voor de samenleving. Ook van iemand die een uitkering ontvangt wordt daarom gevraagd om iets te doen voor de maatschappij als hij/zij daartoe in staat is, bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, zelfs al gaat het om enkele uren per week. Dat komt niet alleen de samenleving ten goede maar heeft vaak voor het individu ook een meerwaarde (zelfrespect, sociale contacten etc). Veel mensen willen ook graag iets nuttigs doen. Een goed voorbeeld daarvan is het project Skrep, waaraan 60 chronisch verslaafden deelnemen en werkzaamheden uitvoeren in opdracht van woningbouwcorporaties, onderwijs en gemeente. Verder is bij de aanbesteding van de hulp bij het huishouden met de 15 gegunde thuiszorgorganisaties afgesproken dat zij moeite doen om WWB-ers in te zetten. In het bestek is een paragraaf "social return" opgenomen.

Bij sport zijn de BOS-projecten (buurt-onderwijs-sport) gericht op meer sportactiviteiten in de buurt. Kinderen krijgen de kans zich sportief te ontwikkelen.. Als vervolg op de kadernota Sport die in 2003 werd vastgesteld zullen in de nog vast te stellen deelnotities sport ook aandacht gegeven worden aan de dwarsverbanden met de Wmo. Daarin kunnen de suggesties worden meegenomen die tijdens de bijeenkomsten en werkbezoeken naar voren kwamen: zoals bijvoorbeeld het versterken van de rol die sportverenigingen kunnen spelen bij signalering van jeugdproblematiek en het vergroten van de sportmogelijkheden voor jongeren met een psychische beperking.

Wonen en ruimtelijke ordening zijn de beleidsterreinen waar rekening moet worden gehouden met de behoeften van en voorzieningen voor mensen met beperkingen als het gaat om het bouwen van woningen en de inrichting van de openbare ruimte. Per 2015 moeten 2000¹ woningen geschikt zijn voor ouderen met beperkingen. In de planning van de realisatie van de woonservicezones (Raamovereenkomst) wordt geïnventariseerd waar een leeftijdbestendige wijk aan moet voldoen en welke aanpassingen er nodig zijn. Er komen 13 woonservicezones tussen 2006 en 2015. Naast deze afspraken met de corporaties zijn in de prestatieafspraken ook vastgelegd de inspanningen die de corporaties dienen te leveren voor de huisvesting van bijzondere groepen en de bevordering van leefbaarheid.

Veiligheidsbeleid heeft vooral te maken met overlast veroorzaakt door burgers uit de verschillende doelgroepen van de Wmo. Hier wordt op wijkniveau aandacht aan besteed. Ook spelen het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld en het Meldpunt overlast en bemoeizorg een belangrijke rol.

De link met het gezondheidsbeleid is groot. In 2007 wordt ook een nieuwe nota gezondheidsbeleid gemaakt. Hierin wordt aandacht besteed aan de raakvlakken en dwarsverbanden met de Wmo.

Met het onderwijs is er een staande (RMC) zorgstructuur rond leerlingen die dreigen uit te vallen. Scholen zijn belangrijke partners in het signaleren van opvoedingsproblemen en hebben zorgteams en schoolmaatschappelijk werk. Leerplicht werkt nauw samen met de scholen.

Integratiebeleid is een rode draad door alle doelgroepen en prestatievelden van de Wmo.

Belangrijk is bijvoorbeeld prestatieveld 1, waarbij het streven gericht is op *wederzijdse* integratie.

Dat wil zeggen dat allochtone én autochtone inwoners hun best doen om met elkaar in contact te komen en elkaar te begrijpen. Soms lukt dat al heel goed, soms zijn extra initiatieven nodig.

Bij andere onderdelen van de Wmo gaat de aandacht vooral uit naar kwetsbare groepen en individuen. Als dat nodig is wordt daarbij voor allochtonen specifiek beleid ontwikkeld. Bij alle prestatievelden van de Wmo

¹ Juiste cijfer wordt nog gecheckt

zal aandacht worden gevraagd voor de wensen en behoeften van allochtonen. Immers, bij autochtonen én allochtonen gaat het erom dat de vraag centraal staat (in plaats van het aanbod). Soms is die vraag heel duidelijk, soms moet die actief worden opgespoord omdat mensen niet weten waar of hoe ze hun vraag moeten stellen.

Een hulpmiddel bij het vormgeven van integraal beleid door alle beleidsterreinen heen is het denken in 'ketens' zoals in de Leeuwarder VWS pilot geschets is met de “woon” en “participatie”ladder

2.6 Conclusie

In dit hoofdstuk is geschetst welke visie en ambitie ten grondslag liggen aan dit beleidsplan. De kern is: iedereen doet mee in Leeuwarden. De gemeente stimuleert, schept randvoorwaarden, regisseert verbindingen en biedt een vangnet waar dat nodig is. In de volgende hoofdstukken is op basis van deze uitgangspunten per prestatieveld weergegeven wat dat betekent voor het beleid in de komende jaren.

Op basis daarvan wordt ingezet op twee kernpunten:

2.6.1. behouden van het huidige voorzieningenniveau van over te hevelen beleidsterreinen naar de Gemeente Leeuwarden ; de overheveling uitvoeren zonder overlast voor de burgers

2.6.2. voor de bestaande beleidsonderwerpen het bestaande beleid voortzetten.

De koers van het collegeprogramma is richting bepalend. Met een vernieuwende aanpak zoals bij de aanvang getoond met het “Leeuwarder model” zal het huidige voorzieningenniveau in de toekomst op peil blijven, ook bij ontwikkelingen zoals de vergrijzing en extramuralisering.

3 PRESTATIEVELD 1: SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten

3.1 Beschrijving huidige situatie

3.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

Betrokkenheid en meedoen in de buurt

Om zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam te blijven is het belangrijk een woon- en leefomgeving te hebben waar bewoners zich goed voelen en vertrouwen hebben in de buurt. Dit gaat niet alleen over de fysieke inrichting van de woonomgeving, maar ook een goed functionerend leefklimaat met een sterke sociale samenhang. Dat wil zeggen dat bewoners onderling contact hebben, variërend van het elkaar groeten op straat en elkaar als het nodig is ondersteunen tot het gezamenlijk ondernemen van activiteiten als het organiseren van een straat-, buurtfeest of andere initiatieven.

Het gaat er ook om dat mensen elkaar op zaken kunnen aanspreken als dat nodig is. Kortom: betrokkenheid van bewoners onderling in de wijk samen met de maatschappelijke organisaties en de gemeente.

De gemeente kan dit wel stimuleren en faciliteren, maar nooit alleen realiseren. Essentieel is de actieve rol die de bewoners zelf nemen als vrijwilliger, bijvoorbeeld als buurtvader, overblijfmoeder, vrijwilliger in de sport- of culturele club of huisbezoeker vanuit de kerken of andere maatschappelijke instellingen. Ook de inzet van burgers met beperkingen zelf is daarbij van belang.

Wederzijds begrip en vertrouwen

Leefbaarheid ging tot nu toe vooral om 'schoon, heel en veilig' van de openbare ruimte in de woonomgeving. De laatste jaren wordt een leefbare wijk ook gezien als een 'zorgzame wijk': een wijk waar mensen met een beperking zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen en deelnemen aan de samenleving, waar nodig ondersteund door vrijwilligers, mantelzorgers en professionele voorzieningen. Dat betekent dat mensen onderling begrip voor elkaar hebben, elkaar beter leren kennen en vertrouwen. Dat speelt bijvoorbeeld een rol in de relatie tussen autochtone en allochtone wijkbewoners, maar ook tussen jong en oud of nieuwe en oude bewoners. Het gaat om het begrip hebben voor mensen met een handicap, bewoners met een andere seksuele voorkeur of culturele en religieuze leefstijl maar ook voor daklozen, verslaafden, psychiatrische patiënten.

3.1.2 Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden

Wijkgericht werken

Leeuwarden heeft het wijkgericht werken hoog in het vaandel: het beleid zo dicht mogelijk bij de bewoners maken en uitvoeren en bewoners daar ook nauw bij betrekken.

Wij hebben daartoe de volgende instrumenten ingezet.

Basisstructuur wijkgericht werken

De Gemeente Leeuwarden is verdeeld in wijken, waarbij in iedere wijk een door bewoners gevormd wijkpanel actief is. Een gemeentelijke functionaris (de wijkmanager) onderhoudt de contacten tussen het wijkpanel en de gemeentelijke organisatie. Wijkpanels stellen een wijkvisie op, die richtinggevend is voor gemeentelijk beleid. De gemeente zorgt ervoor, dat het wijkpanel goed op de hoogte is van wat er in de wijk gaat gebeuren en wat de rol van het wijkpanel daarbij is; dat wordt vastgelegd in het wijkprogramma.

Wykomtinkers

In gebieden, waar meerdere ontwikkelingen tegelijk spelen of in de toekomst zullen spelen, wordt tijdelijk een zogenaamde "wykomtinker" ingezet. Deze zorgt ervoor, dat er optimaal afgestemd en samengewerkt wordt in het gebied. Tevens brengt hij/zij witte vlekken in kaart.

Projecten sociale gebiedsontwikkeling

Waar (financieel) mogelijk worden projecten ingezet voor sociale gebiedsontwikkeling en burgerparticipatie. Voorbeelden:

- sociale programma's, gekoppeld aan fysieke ingrepen in een wijk
- project voor sociale herovering (DOEN!)
- project burgerparticipatie

De Leeuwarder aanpak gaat daarbij uit van optimale invloed en betrokkenheid van bewoners in de wijk waar het project zich afspeelt.

3.2. Doelstellingen, acties en resultaten

3.2.1. Overwegingen vooraf

Landelijke trends van vergrijzing, ontgroening, verkleuring maar ook individualisering, verhoogde arbeidsparticipatie en tweedeling beïnvloeden ook de samenhang en leefbaarheid in de wijken van Leeuwarden. In sommige wijken zal de komende decennia de bevolkingssamenstelling wijzigen (meer ouderen of allochtonen bijvoorbeeld, of in de nieuwbouwwijken meer jongeren). Daarnaast is er een dalende tendens van het aantal beschikbare vrijwilligers en sporten mensen minder in verenigingsverband. Dat betekent dat sociale verbanden veranderen en zich anders ontwikkelen.

De gemeente kan die sociale samenhang in een wijk niet 'maken': veel hangt af van de inzet en betrokkenheid van de inwoners en organisaties. De gemeente kan vooral een faciliterende en regisserende rol vervullen, zoals partijen bij elkaar brengen, regie voeren op herstructurering en nieuwbouw, voorzieningen en projecten subsidiëren en met regelgeving randvoorwaarden creëren opdat de inzet van burgers en organisaties ook effect heeft op de samenhang en leefbaarheid in hun buurt.

3.2.2. Doelstelling

Behouden en waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken van Leeuwarden, met specifieke aandacht voor informele netwerken van mensen met beperkingen.

3.2.3. Resultaten en prestaties

1. Gebiedsgerichte uitvoering
Bij het bevorderen van sociale samenhang in dorp, wijk en buurt gaat het om de búrger in zijn of haar leefomgeving. Decentraal wat kan, centraal wat moet is het uitgangspunt voor het lokale sociale beleid. Het zelforganiserend vermogen van mensen wordt ondersteund en niet overgenomen door instituties.
2. Verbinden van beleidsterreinen
De kracht van de Wmo ligt in het verbinden van wonen, werken, welzijn en zorg, in de combinatie van alle voorzieningen die er op deze terreinen zijn. De kansen die ontstaan uit het verbinden van de Wmo met de Wet Werk en Bijstand (WWB) moeten volop worden benut.
Voor de inwoners van de gemeente die een aangepaste woning, woonomgeving en/of woonondersteuning nodig hebben, moet er een geschikte woonvorm zijn. De kwaliteit en kwantiteit die daarvoor nodig zijn, worden opgenomen in een brede woonvisie.
Zorg biedt ook economische kansen. Die kansen moeten in Leeuwarden volop worden benut. Wij willen Leeuwarden profileren als een innovatieve zorgstad.
3. Ontwikkeling woonservicezones met maatschappelijke opvang en wijkvoorzieningen
We willen de leefbaarheid van de stad verbeteren door voorzieningen in de wijken te clusteren en te koppelen aan kleine bedrijvigheid. Hierdoor ontstaan levendige wijkcentra die als ontmoetingsplaats gaan fungeren. Deze centra bieden een integraal aanbod van wonen, zorg en welzijn. Voor verschillende (kwetsbare) groepen in de samenleving wordt dit concept vertaald naar 'Woonservicezones'.
Door vergrijzing en verkleuring ontstaan nieuwe en andere behoeften bij wijkbewoners. Een geïntegreerd aanbod van verschillende zorgvoorzieningen en vormen van dienstverlening voor de diverse groepen in een wijk, levert een goede bijdrage aan de levensloopbestendigheid van wijken.
4. Multifunctionele centra

In deze periode worden vier multifunctionele centra gerealiseerd. Dit worden levendige wijkcentra waar meerdere voorzieningen worden aangeboden en die als een ontmoetingsplaats voor de wijk zullen fungeren. In samenhang met de wijkgerichte aanpak, de ontwikkeling van woonservicezones en het concept van brede scholen kan er per wijk dus maatwerk geleverd worden.

4 PRESTATIEVELD 2: PREVENTIEVE ONDERSTEUNING BIJ OPGROEIEN EN OPVOEDEN

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

4.1. Beschrijving huidige situatie

4.1.1. Wat houdt het prestatieveld in?

Integraal jeugd- en onderwijsbeleid staat al een aantal jaren hoog op de agenda van veel gemeenten; dit geldt ook voor de gemeente Leeuwarden. Het is dan ook geen nieuwe taak. De taak is alleen ondergebracht in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in prestatieveld 2: 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden'.

Het prestatieveld gaat specifiek over jeugdigen (en hun ouders) bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit; en voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is of voorkomen kan worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op andere wetgeving zoals de Leerplichtwet en de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV). Concreet betekent prestatieveld 2 dat onder verantwoordelijkheid van de gemeente invulling plaatsvindt van de vijf gemeentelijke functies van het preventief jeugdbeleid. Deze functies zijn landelijk afgesproken door de rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal overleg. Het gaat dan om:

- Informatie verstrekken aan ouders, kinderen en jongeren
- Signalering van problemen door lokale instellingen zoals jeugdgezondheidszorg, onderwijs en peuterspeelzalen
- Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, namelijk beoordeling en toeleiding naar voorzieningen zoals Voor- en Vroegschoolse Educatie
- Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening) zoals (school)maatschappelijk werk, Home Start en Opstap(je)
- Coördinatie van zorg in het gezin. Dit betreft het regelen en afstemmen van zorg door één persoon als in het gezin meerdere vormen van zorg nodig zijn.

4.1.2. Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden

Prestatieveld 2 van de Wmo en de invulling daarvan zijn onderdeel van het jeugd- en onderwijsbeleid van de gemeente Leeuwarden en van het collegeprogramma 2006 - 2010.

In 2005 heeft het college de Jeugdagenda 2005 – 2008 vastgesteld met als doelstellingen:

- 1) *waar nodig algemeen jeugdbeleid*
Het gaat dan om het in stand houden van een adequaat algemeen voorzieningen-niveau voor alle jongeren.
- 2) *vooral preventief jeugdbeleid.*
Dit betekent:
 - * het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden bij 0 – 12 jarigen;
 - * het vergroten van het aantal jongeren dat een startkwalificatie haalt;
 - * het voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid; en
 - * het bevorderen van een gezonde ontwikkeling van 0 – 25 jaar
- 3) *waar nodig curatief en repressief jeugdbeleid*
Dit houdt in het voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit en overlast.

In het jaarprogramma 2006 dat onderdeel uitmaakt van de reader voor de werkconferentie over jeugdbeleid d.d. 15 mei 2007 is de stand van zaken opgenomen. Dit omvat een terugblik per doelstelling van wat in 2005

gebeurd is en een vooruitblik op de actiepunten van 2006. Het Jaarprogramma 2007 stelt het college binnenkort vast.

In de Jeugdagenda 2005 – 2008 is het onderwijsbeleid onderbelicht. De gemeente gaat daarom dit jaar samen met schoolbesturen en jeugdinstanties een Lokale Educatieve Agenda opstellen; ook omdat in 2006 wetswijzigingen hebben plaatsgevonden op het gebied van onderwijsachterstanden. De bestaande Jeugdagenda en de nieuwe Lokale Educatieve Agenda zullen leiden tot de Jeugd en Onderwijsagenda van de gemeente Leeuwarden.

Het collegeprogramma 2006 – 2010 bevat een paragraaf over Jeugd en Onderwijs met als uitgangspunt dat: 'geen kind buiten de boot valt in de hele leeftijdsgroep 0 – 23 jaar. Iedere jongere volgt onderwijs of is aan het werk of er is een combinatie van werken en leren'.

Dit uitgangspunt is in het collegeprogramma concreet vertaald in ondermeer vroegtijdige signalering van problemen, sluitende aanpak voor jongeren, uitbreiding van jongerenwerk, jongerenparticipatie, onderwijs-huisvesting en samenwerking tussen VMBO, MBO en HBO.

RECENTE ONTWIKKELINGEN JEUGD EN GEZIN

1. Centrum voor Jeugd en Gezin

De invoering van Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten staat hoog op de agenda van de rijksoverheid. De gemeente Leeuwarden is inmiddels gestart met de voorbereidingen voor zo'n centrum in Leeuwarden. Eind 2008 moet er minimaal (fysiek) één Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Leeuwarden zijn dat laagdrempelig is voor ouders/verzorgers en hun kinderen.

De provincie Friesland heeft hiervoor subsidie beschikbaar gesteld in het kader van het provinciaal programma Jong in Fryslân. Dit programma richt zich op de aansluiting van het gemeentelijk jeugd beleid met het provinciaal jeugdzorgbeleid met als doel te voorkomen dat kinderen en jongeren jeugdzorg nodig hebben. In Leeuwarden richt het CJG zich in eerste instantie op ouders/verzorgers en jeugdigen van -9 maanden tot circa 12 jaar. Opvoedingsondersteuning en het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen is dan zo georganiseerd dat kinderen optimaal kunnen opgroeien en ouders/verzorgers optimaal kunnen opvoeden. Concreet betekent dit invulling van de vijf gemeentelijke functies:

- * het geven van informatie en voorlichting over opgroeien en opvoeden,
- * het signaleren van problemen,
- * het toeleiden naar pedagogische hulp,
- * het bieden van pedagogische hulp
- * en het coördineren van zorg als dat nodig is.

Dit vereist nauwe samenwerking en adequate informatieuitwisseling en -overdracht van instellingen die zich met opvoeden en opgroeien bezighouden zoals de jeugdgezondheidszorg, (school)maatschappelijk werk, bureau Jeugdzorg en scholen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin is in principe voor alle ouders/verzorgers en kinderen in Leeuwarden; specifieke aandacht is nodig voor kwetsbare gezinnen/kinderen zoals gezinnen die moeilijk bereikbaar zijn om welke reden dan ook.

Belangrijke instrumenten binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn:

- 1) het Elektronisch Kinddossier van de jeugdgezondheidszorg dat de komende jaren ingevoerd gaat worden voor alle 0 – 19 jarigen; en
- 2) de Leeuwarder verwijzindex voor risicomeldingen van hulpverleners voor 0 – 23 jarigen om informatie uit te wisselen en de samenwerking te stroomlijnen.

2. Brede scholen en voorschoolse opvang

In 1999 is de gemeente gestart met de eerste twee brede scholen in Leeuwarden, namelijk in de Vrijheidswijk en Heechterp-Schieringen. Als een olievlek heeft de brede schoolontwikkeling zich daarna over Leeuwarden uitgespreid en zijn er inmiddels vier brede scholen en drie in oprichting. Zowel rijk als provincie (via de onderwijsnota Boppeslach) ondersteunen en stimuleren deze ontwikkeling.

De gemeente heeft inmiddels een nieuwe beleidsnotitie opgesteld voor de komende jaren inclusief een actieprogramma voor 2007 – 2015. De bespreking van de notitie vindt najaar 2007 in de raad plaats.

Een andere ontwikkeling die van belang is is de harmonisatie die het rijk heeft afgekondigd van de wet- en regelgeving voor de voorzieningen voor kinderen van 0 – 4 jaar. Het gaat dan om kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie. Voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk gelden op dit moment verschillende vormen van wetgeving en financiering. Wel is het zo dat beide werksoorten inhoudelijk steeds meer naar elkaar toe groeien qua pedagogische visie en opvang. De gemeente stimuleert vooruitlopend op de harmonisatie in ieder geval de inhoudelijke samenwerking.

3. Gezond en veilig opgroeien

De laatste tijd is in allerlei gremia veel aandacht voor zaken die met de leefwijze van kinderen en jongeren (en hun ouders) te maken hebben zoals het toenemend alcoholgebruik onder jongeren en het stijgend overgewicht onder met name jonge kinderen; en de gevolgen hiervan voor de jeugdige zelf en voor de samenleving.

Vanuit het oogpunt voorkomen is beter dan genezen gaat de gemeente haar beleid op dit terrein intensiveren. Zo is vorig jaar het project Actie Leeuw van start gegaan dat zich richt op overgewicht. Met de provincie, GGD Fryslân en de politie is overleg over een gezamenlijke aanpak van alcoholmisbruik.

Seksualiteit is ook een onderwerp dat met leefwijze te maken heeft en dat negatieve kanten kent zoals seksueel misbruik en het verschijnsel loverboys. De gemeente Leeuwarden heeft een intentieverklaring ondertekend waarin zij het plan van aanpak Seksualiteit en Jongeren van allerlei provinciale instellingen ondersteunt.

RECENTE ONTWIKKELINGEN SCHOOL EN WERK

1. Sluitende aanpak

In 1999 is de gemeente Leeuwarden gestart met de sluitende aanpak voor jongeren van 12 – 23 jaar. Voor jongeren die in een achterstandssituatie (dreigen te) geraken is een basisvoorziening niet altijd een uitkomst, maar is een op maat gerichte aanpak noodzakelijk. Uitkomst hiervan moet zijn dat jongeren of op school zitten of aan het werk zijn of op een traject zitten dat toeleidt naar werk of school of hulpverlening.

Het blijkt dat de uitvoering van de sluitende aanpak niet probleemloos verloopt. De betrokkenheid van de diverse spelers bij de sluitende aanpak dient te worden vergroot. Deze is nu soms te vrijblijvend. Daarnaast dient het integraal denken en samenwerken rondom de sluitende aanpak te worden verbeterd evenals de overdracht van gegevens. Ook omdat de afgelopen jaren is gebleken dat de problematiek van jongeren complexer wordt; bijvoorbeeld geen startkwalificatie/werk hebben, in de schulden zitten en daarnaast geen dak boven het hoofd hebben.

Het college van B&W zet in de periode 2006 - 2010 daarom in op effectieve instrumenten en een strakkere regie om tot een sluitende aanpak voor jongeren onder de 23 jaar te komen.

De gemeente Leeuwarden heeft daarvoor begin dit jaar een coördinator sluitende aanpak aangesteld. Twee onderwerpen die een belangrijk onderdeel vormen in de sluitende aanpak zijn voortijdig schoolverlaten en reïntegratie.

2. Voortijdig schoolverlaten

Een groot deel van de vsv-ers, met name leerlingen met een vmbo-diploma, vindt een structurele plaats op de arbeidsmarkt. Voor die categorie is het belangrijk dat, bijvoorbeeld door regelmatige bijscholing, die structurele plaats behouden blijft. Voor de 'echte' zorg- en risicjongeren/leerlingen is de afgelopen jaren een groot aantal initiatieven genomen en zijn er veel activiteiten ontwikkeld zoals

1. Rebound

Binnen het voortgezet onderwijs bleek grote behoefte te zijn aan een voorziening voor intensieve begeleiding en opvang voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen. Hierdoor krijgen leerlingen (en dus ook de school) de mogelijkheid om even op adem te komen. In deze zogeheten reboundvoorziening wordt ingezet op gedragsverandering, verbetering van leerattitude en het inhalen van leerachterstanden. De voorziening is tijdelijk en doel is om leerlingen terug te leiden naar het regulier onderwijs.

De gemeente werkt samen met de Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs die verantwoordelijk zijn voor het opzetten van een reboundvoorziening in Leeuwarden. De verwachting is dat in 2007 de reboundvoorziening gerealiseerd is.

2. Equal Insight

De gemeente Leeuwarden participeert samen met een aantal andere Nederlandse gemeenten en gemeenten uit Tsjechië, Oostenrijk en Wales in een Europees project dat zich richt op het verbeteren van de mogelijkheden voor opvang van voortijdig schoolverlaters in het VO en MBO. Equal Insight in de gemeente Leeuwarden omvat een aantal activiteiten zoals zorgcoördinatie op scholen, preventieproject VMBO-MBO gericht op jongeren die na het eindexamen VMBO geen vervolgopleiding blijken te doen en de Sluisgroep (opvang voor voortijdig schoolverlaters met veel probleemgedrag).

3. Specifieke doelgroepen

- In het kader van de WMO heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor de opvang van ex-gedetineerden gekregen. Ook voor jongeren blijkt het lastig te zijn na detentie de eerste basisbehoeften te regelen. Een gemeentelijke werkgroep heeft gewerkt aan het op elkaar afstemmen van regels,

waardoor het organiseren van de basisbehoeften in ieder geval vanuit de gemeente soepeler verloopt. De jongeren worden altijd bij het RMC-consultatieteam aangemeld.

- Als onderdeel van een landelijke projectgroep ‘indicatiestellingen voor mensen met een beperking’ is in Leeuwarden een werkgroep gestart voor deze doelgroep. Doel is zo mogelijk te komen tot één indicatiestelling voor diverse voorzieningen.

3. Reïntegratie

Jongeren in de bijstand

In 2006 is het aantal jongeren in de bijstand ten opzichte van 2005 gedaald. Het aantal jongeren (<23 jaar) in de bijstand ultimo 2006 is 245. Ten opzichte van ultimo 2005 is dit een daling van ca. 100 jongeren. Het aandeel jongeren in het totale bijstandsbestand is in de loop van 2006 van ca. 8% naar ca. 6% gedaald. Het aantal jongeren in de bijstand is weliswaar gedaald, maar de indruk bestaat dat de problematiek van de jongeren wel steeds complexer wordt.

Reïntegratietrajecten

De gemeente Leeuwarden biedt een sluitende aanpak voor jongeren. Dit betekent dat aan elke jongere (< 23 jaar) een reïntegratietraject wordt aangeboden. In 2007 gaat het om maximaal 100 jongeren.

Uit gegevens over het jaar 2006 is gebleken dat ca. 80% van de werkzoekende jongeren, waarvoor de gemeente reïntegratieverantwoordelijkheid draagt (dit zijn niet alleen bijstandsgerechtigde jongeren, maar ook werkzoekende jongeren zonder uitkering), niet beschikt over een startkwalificatie naar vermogen. Er kan dan sprake zijn van het bezit van een VMBO diploma, maar ook vroegtijdig schoolverlaten zónder diploma. Alle jongeren die zonder startkwalificatie het regulier onderwijs verlaten worden door scholen en zondig het CWI gemeld bij het RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters).

Ongeveer 40% van deze jongeren behoort bovendien tot de zogeheten “multi-problems” groep waarbij ook een ketenaanpak voor zorg- en (schuld)hulpverlening noodzakelijk is als onderdeel van een reïntegratietraject naar werk. Deze laatste categorie jongeren wordt besproken in de multidisciplinaire consultatieteams van het RMC.

In de reïntegratietrajecten ligt sterk de nadruk op scholing om er voor te zorgen dat jongeren een goede plek krijgen op de arbeidsmarkt. Daarnaast krijgen de jongeren en de werkgevers nazorg. Ook zijn andere instrumenten mogelijk zoals werken met behoud van uitkering en loonkostensubsidie.

In 2006 is de pilot intensivering casemanagement gestart. Dit houdt in dat er een intensievere regie op de reïntegratie van de jongere bij de casemanager van Sociale Zaken is neergelegd. De rollen van de verschillende partners in de keten naar werk worden scherp gesteld, met als doel een versnipperde aanpak te voorkomen en onnodig tijdverlies te voorkomen. Als gezamenlijk doel is geformuleerd: zoveel mogelijk jongeren binnen zo kort mogelijke tijd aan het werk krijgen of richting school te begeleiden.

Eind 2006 is het Buro gestart met het experiment ‘uitvalpreventie ernstige risicojongeren’. Het centrale probleem voor de doelgroep ernstige risicojongeren is dat zij herhaaldelijk uitvallen uit systemen. Het Buro voert het experiment van 1.5 jaar uit met het doel te komen tot de meest efficiënte en effectieve benadering van de zwaardere doelgroep risicojeugd. Een externe partij evalueert en beschrijft de methodiek.

4.2. Doelstellingen, acties en resultaten

4.2.1. Overwegingen vooraf

Prestatieveld 2 is een onlosmakelijk onderdeel van het totale jeugd- en onderwijsbeleid van de gemeente Leeuwarden. De gemeente Leeuwarden wil dit beleid zoals hiervoor is weergegeven voortzetten. De uitkomsten van de raadsconferentie op 15 mei 2007 onderstrepen dit. Speerpunten voor de komende jaren zijn in ieder geval: de totstandkoming van het centrum voor jeugd en gezin; versterking van de sluitende aanpak voor 12 – 23 jarigen (voortijdig schoolverlaten en reïntegratie) en kwetsbare kinderen en jeugdigen (multi-problematiek; moeilijk bereikbare gezinnen). Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- zo vroeg mogelijk beginnen
- samenwerking en informatie-overdracht
- coördinatie en regie

4.2.2 Doelstelling

Als doelstelling geldt:

Voorkomen dat kinderen/jeugdigen van 0 -23 jaar buiten de boot vallen

Dit betekent:

- 1) *waar nodig algemeen jeugd- en onderwijsbeleid*
- 2) *vooral preventief jeugd- en onderwijsbeleid.*
- 3) *waar nodig curatief en repressief jeugdbeleid*

4.2.3. *Resultaten en prestaties*

De hieronder genoemde resultaten en prestaties zijn een uitwerking van de speerpunten voor de komende jaren.

Resultaat	Prestaties
Betere samenwerking in de keten van preventieve zorg voor kinderen en ter ondersteuning van opvoeders	In 2010 zijn er vier Centra voor Jeugd en Gezin De verwijzindex voor risico-jeugdigen is in 2008 volledig ingevoerd en in gebruik. Het Elektronisch Kinddossier in de Jeugdgezondheidszorg is in 2009 ingevoerd
Versterking sluitende aanpak 12 – 23 jarigen	Prestatie afspraken sluitende aanpak; herpositionering samenwerkende partijen; convenant uitvoering; duidelijk financieel kader (2007-2008); intensivering case-management jongeren.

5 PRESTATIEVELD 3: INFORMATIE, ADVIES EN CLIËNTONDERSTEUNING

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

5.1. Beschrijving huidige situatie

5.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

Met het 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals informatiepunten of om meer specifieke voorzieningen als een individueel advies of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Hoewel de wet dit niet verplicht laten veel gemeenten zich bij de invulling van dit prestatieveld leiden door de 'één loket gedachte': een burger zou zich in principe niet vaker dan éénmaal tot de gemeente hoeven te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Volgens de twee principes zoals die in de engelse taal zo kernachtig kunnen worden uitgedrukt: "no wrong door" en "ask once, use many". Hiermee wordt bedoeld dat je niet de burger moet doorsturen naar het volgende loket, als die eenmaal aangeklopt heeft, maar zijn vraag, en dan zorgdraagt dat die vraag snel en adequaat beantwoord wordt. Met het tweede principe wordt bedoeld dat de burger maar één keer de benodigde informatie hoeft te verstrekken om op meer vragen het juiste antwoord te krijgen, bijvoorbeeld bij samenloop van een aanvraag AWBZ en Wmo.

Onder 'cliëntondersteuning' wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning bevordert de regie van de cliënt over zijn/haar leven (en zijn omgeving) tot zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen.

5.1.2. Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden

Voor de aanvragen van hulp bij het huishouden is het sinds 1 april 1994 bestaande loket van Buro WVG uitgebouwd voor de afhandeling van alle aanvragen vallend onder prestatieveld 6. Dit heet sinds de invoering van de Wmo op 1 januari 2007 het Bureau Wmo Voorzieningen, het is onderdeel van het CIZ. Het CIZ heeft dus in de gemeente Leeuwarden twee gedaanten, namelijk de klassieke AWBZ gedaante, en daarnaast het Wmo Voorzieningen loket. Volgens het Leeuwarder Wmo APK model kunnen aanvragen voor hulp bij het huishouden ook rechtstreeks ingediend worden bij één van de gecontracteerde aanbieders. Dit wordt verder beschreven in hoofdstuk 8 (prestatieveld 6). Hiermee is nog niet het Wmo brede loket geregeld, daartoe heeft de gemeenteraad van Leeuwarden Op 27 februari 2006 besloten om:

"het college van B&W op te dragen met een nadere uitwerking te komen van een lokaal, onafhankelijk, objectief loket op basis van de 'éénloketgedachte' met de functies informatie, advies en cliëntondersteuning binnen het samenwerkingsverband van 'Foar Elkoar', en bij de uitwerking met verschillende scenario's te komen met de daarbij behorende verschillende kosten".

Ter uitvoering van het raadsbesluit staat de gemeente een Wmo loket voor ogen met een centraal fysiek loket van waar uit cliëntondersteuners (omtinkers) over de hele stad bij (potentiële) cliënten op huisbezoek gaan. Zij hebben als belangrijkste taak vraagverheldering. Tot nu toe is vooral ingezet op het afstemmen van werkprocessen van functionarissen bij verschillende organisaties die zich in de stad bezig houden met cliëntondersteuning. De gemeente wil nu de vervolgstap zetten naar daadwerkelijke realisatie van het door de raad bedoelde loket. De gemeente is van zins om het loket in samenwerking met andere partijen te realiseren. Met andere partijen wordt bedoeld zorgaanbieders die vallen onder het AWBZ regime en de meer publiek werkende partijen vaak met een subsidierelatie met de gemeente.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Op dit moment is nog onvoldoende bekend welke positie die partijen wensen in te nemen t.o.v. het door de gemeente gewenste Wmo loket. Wel is in de stuurgroep woonservices zones positieve belangstelling getoond door een aantal van deze partijen. Medio 2007 wordt een verkenning afgerond om de bereidheid van publieke en commerciële partijen in kaart te brengen om bij te dragen aan het door de raad gewenste loket. En tevens de knelpunten en kansen daarbij inzichtelijk te maken. In de definitieve versie van het beleidsplan zal hierover nader worden gerapporteerd. Nog steeds wordt gekoerst op realisatie van het onafhankelijke, brede loket per ultimo 2008.

Cliëntondersteuning

De gemeente subsidieert de ouderenadvisering (SWOL), het sociaal raadsliedenwerk en het algemeen maatschappelijk werk (HWL). Cliëntondersteuning voor mensen met (verstandelijke of lichamelijke) beperkingen wordt tot nu toe onder andere door de (landelijke) organisatie genaamd MEE verzorgd. De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de cliëntondersteuning voor mensen met (verstandelijke of lichamelijke) beperkingen en voor mensen met een psychische aandoening is nieuw. De MEE gelden gaan niet per 1 januari 2008 van het rijk over naar de gemeenten.

5.2. Doelstellingen, acties en resultaten

5.2.1. Overwegingen

Dit prestatieveld staat eigenlijk dwars op de andere prestatievelden: over alle onderdelen van de Wmo moeten mensen waar nodig kunnen beschikken over informatie, advies en ondersteuning.

Het is niet eenvoudig om over zo'n breed terrein te zorgen dat mensen weten wat ze moeten/willen weten, dan wel weten waar ze terecht kunnen. Gelukkig is er op dit terrein al heel veel beschikbaar, en weten veel mensen al goed de weg naar organisaties en instellingen. De kunst is vooral om dit te behouden, en daarnaast om ervoor te zorgen dat ook mensen worden bereikt die nu nog minder goed geïnformeerd zijn. Volgens het Leeuwarder Wmo APK model is voor de vragen voor hulp bij het huishouden al een goed werkend systeem van afhandelen van de vraag ingevoerd. Hierdoor worden burgers eenvoudig, sneller en beter geholpen dan voorheen. Dit model kan ingevoerd worden voor meer typen aanvragen zoals rolstoelen en trapliften. In hoofdstuk 8 wordt hier meer over beschreven.

5.2.2. Doelstelling

Het bevorderen van een adequaat voorzieningenniveau van informatie, advies en cliëntondersteuning opdat burgers zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven kunnen blijven voeren

5.2.3. Resultaten en prestaties

Resultaat	Prestatie	Indicator
Een kwalitatief goed en bereikbaar loket Wmo	Cliënten worden dagelijks adequaat geholpen bij hun vraag om informatie, advies en ondersteuning	Cliëntregistratiesysteem (aantal cliënten, aantal doorgeleide vragen enz.) en evaluatie
Een samenhangend aanbod aan cliëntondersteuning dat voldoet aan de vraag	Continuering huidig niveau gesubsidieerd aanbod door de gemeente	Op basis van gesprekken met doelgroeporganisaties, gegevens van instellingen en cliënttevredenheids-onderzoek wordt het niveau van vraag en aanbod bepaald.

5.2.4. Acties

Acties	Planning 2008-2011
Evaluatie en voortgang van loket Buro Wmo Vz	jaarlijks
Onderzoek naar vraag en aanbod cliëntondersteuning in combinatie met cliënttevredenheids-onderzoek	jaarlijks
Onderzoek en implementatie Wmo brede loket volgens Foar Elkoar concept	eind 2007-2008

6 PRESTATIEVELD 4: VRIJWILLIGERS EN MANTELZORG

Het ondersteunen van mantelzorgers (daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen) alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

6.1 Beschrijving huidige situatie

Vrijwilligerswerk

De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en bijvoorbeeld sport, cultuur en zorg), vormt een actieve bijdrage aan de samenleving en het nemen van verantwoordelijkheid daarin. Vrijwilligerswerk draagt bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen. Ook de actieve bijdrage van de doelgroepen zelf is daarbij belangrijk voor hun eigen participatie. De doelstelling van de Wmo is 'meedoen' in de brede zin van het woord; ondersteuning en stimulering van vrijwillige inzet op alle terreinen van de samenleving is dan ook belangrijk. Een speciale groep van vrijwilligers die zich inzetten voor de zorg en de mantelzorg ontlasten wordt hier de vrijwillige huishulp genoemd.

Vrijwillige huishulp

Vrijwilligers hebben bij aanvang van het werk geen persoonlijke betrekking met de zorgvrager. Ze verrichten hun werk onbetaald en onverplicht. Ze doen dat vanuit een georganiseerd verband. Diverse vormen van vrijwillige huishulp worden geboden door:

Zonnebloem, Humanitas, het Nederlandse Rode Kruis, Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg, Unie van Vrijwilligers, Stand-by Fryslân, Humanitas, Bezoekdienst van Stichting Welzijn Ouderen, Algemene Hulpdienst, e.d..

Mantelzorg

Mantelzorg kan omschreven worden als langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt. Het gaat om extra zorg in duur en intensiteit boven op de normale, gebruikelijke zorg voor elkaar in een huishouden. Van mantelzorg spreekt men als de zorgperiode ten minste 3 maanden duurt en een intensiteit heeft van ten minste 8 uur per week. Bewuste keuze en organisatie zijn zeker bij aanvang van mantelzorg totaal afwezig. Mantelzorg vindt niet plaats in georganiseerd verband, in tegenstelling tot vrijwilligerswerk.

Mantelzorg wordt verleend aan bijvoorbeeld mensen met dementie, mensen die een herseninfarct hebben gehad, patiënten met de ziekte van Parkinson, ouderen die alleen zijn of een gehandicapt kind.

De gemeente heeft een ondersteunende taak voor de mantelzorg: mantelzorgondersteuning.

Mantelzorgondersteuning

Mantelzorgondersteuning is het geheel van voorzieningen en diensten die specifiek gericht zijn op vermindering van de draaglast en vergroting van de draagkracht van mantelzorgers en die wordt verstrekt door beroepskrachten, instellingen en vrijwilligersorganisaties (inclusief patiëntenorganisaties).

6.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

Vrijwilligerswerk

Volgens onderzoeken (o.a. van SCP, Movisie) doet ruim 30 % van de burgers vrijwilligerswerk in georganiseerd verband. Voor Leeuwarden komt dat neer op ongeveer 28.000 vrijwilligers.

Medio 2006 is door de provincie Fryslân een onderzoek gehouden onder Friese vrijwilligersorganisaties naar knelpunten in het werk en de ondersteuningsbehoefte (onderzoek Vrijwilligers in beeld 2006).

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

In onderstaande tabel zijn de aantallen van Leeuwarder vrijwilligersorganisaties ingevoegd in de categorieën van provinciaal onderzoek, waardoor de knelpunten/ondersteuningsbehoeften per categorie zichtbaar zijn. De cijfers in de laatste kolom betreffen de hele provincies, maar volgens de onderzoeker van de provincie verschillen de resultaten van Leeuwarden niet of nauwelijks van de totale resultaten van de provincie.

Sectoren vrijwilligerswerk	Aantal vrijwilligers-organisaties in Leeuwarden	5 meest genoemde ondersteuningsbehoefte
Dorpshuizen, wijkcentra, multifunctionele centra	Zie sociaal cultureel werk	
Onderwijs en kinderopvang (scholen, tussenschoolse opvang, dagverblijven)	5 opvoeding en onderwijs 35 educatie	1. meer financiële middelen (45%) 2. waarderingsactiviteiten (22%) 3. scholing vrijwilligers (21%) 4. verkrijgen van materiele zaken (21%) 5. ondersteuning bij aanvraag subsidies/vergunningen (18%)
Verpleging en verzorging (instellingen lichamelijke/verstandelijk gehandicapten, dagcentra, AanZet en GGZ projecten, Humanitas, UVV. Leger des Heils, EHBO, etc)	29 gehandicaptenorg. 79 zorgorganisaties	1. meer financiële middelen (45%) 2. scholing vrijwilligers (31%) 3. werving vrijwilligers (30%) 4. mogelijkheden voor publiciteit (25%) 5. waarderingsactiviteiten (24%)
Welzijn en maatschappelijke hulpverlening (instellingen Palet, projecten Welzijn Ouderen Leeuwarden, Zorggr. Noorderbreedte)	20 welzijnsorganisaties m.n. gericht op ouderen	1. meer financiële middelen (43%) 2. mogelijkheden voor publiciteit (22%) 3. scholing vrijwilligers (21%) 4. waarderingsactiviteiten (19%) 5. werving vrijwilligers (17%)
Sociaal cultureel werk (buurt-, wijk- en speeltuinwerk, dorpshuizen, scouting groepen, peuterspeelzalen, jongerenwerk HWL, speelotheken)	40 buurt en wijkwerk 24 jongeren-organisaties	1. meer financiële middelen (50%) 2. ondersteuning bij aanvraag subsidies/vergunningen (33%) 3. waarderingsactiviteiten (20%) 4. mogelijkheden voor publiciteit (18%) 5. apparatuur (17%)
levensbeschouwelijke organisaties	Staan onder ideële organisaties	
Ideële organisaties (dierenambulance, dierenbescherming, greenpeace, IVN, Milieu-organisaties, natuur/vogelwerkgroepen, Kleur-rijk Fryslân, uitkeringsgerechtigden, voedsel-bank, Pel, aanloophuis, kerken, etc.)	58 ideële organisaties 23 natuur en dieren	1. meer financiële middelen (47%) 2. ondersteuning bij aanvraag subsidies/ vergunningen (26%) 3. mogelijkheden voor publiciteit (24%) 4. werving vrijwilligers (22%) 5. scholing vrijwilligers (21%)
Sport en recreatieverenigingen (alle organisaties op het brede terrein van sport)	138 sportorganisaties	1. meer financiële middelen (50%) 2. ondersteuning bij aanvraag subsidies/ vergunningen (23%) 3. materiele zaken (20%) 4. mogelijkheden voor publiciteit (19%) 5. waarderingsactiviteiten en werving vrijwilligers (18%)
Hobby- en gezelligheidsverenigingen	Niet als zodanig gerubriceerd	

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Belangenbehartigende organisaties (informatie en voorlichtingsinstellingen, bibliotheken, ouderenbonden)	20 politieke partijen 15 informatie en advies 7 ouderen	1. meer financiële middelen (47%) 2. mogelijkheden voor publiciteit (27%) 3. ondersteuning bij aanvraag subsidies/ vergunningen (25%) 4. informatie over het bedrijfsleven (15%) 5. beschikbaarheid apparatuur (15%)
Kunst, cultuur en media (musea, muziek-verenigingen, koren, film- literaire activiteiten)	34 cultuur 15 media lokaal en regionaal)	1. meer financiële middelen (58%) 2. mogelijkheden voor publiciteit (26%) 3. ondersteuning bij aanvraag subsidies/ vergunningen (25%) 4. beschikbaarheid apparatuur (17%) 5. materiele zaken (13%)
overige	5 fondsen 33 Overige	

Het Vrijwilligersservicepunt heeft t.b.v. de verzending van haar periodieke Nieuwsbrief een adressenbestand van 580 Leeuwarder vrijwilligers-organisaties opgebouwd, onderverdeeld in verschillende bovenstaande categorieën.

Gemeentelijk beleid vrijwilligerswerk

De laatste beleidsnota van de gemeente Leeuwarden dateert uit de 2000. Naast de lopende subsidiering van organisaties op het gebied van sport, sociaal-maatschappelijk werk, cultuur kende de nota een tweetal specifieke doelstellingen voor het beleidskader vrijwilligerswerk

a. Het faciliteren van vrijwilligerswerk in algemene zin, om zodoende de sociale, sportieve en culturele infrastructuur mede te ondersteunen en te versterken;

b. Het inzetten van vrijwilligerswerk als één van de instrumenten ter bevordering van reïntegratie en het verminderen van de achterstandssituatie voor uitkeringsgerechtigden in fase 4.

Mantelzorg

Er zijn geen precieze cijfers beschikbaar over de omvang van mantelzorg in Leeuwarden. Wanneer landelijke percentage op Leeuwarden toegepast worden, dan zijn 9.100 inwoners (10 % van de bevolking) als mantelzorger actief. Een kwart daarvan (1822 inwoners) vormt een risicogroep, wat betekent dat de intensiteit van de zorg dusdanig groot is dat het ten koste gaat (of dreigt te gaan) van eigen welzijn en gezondheid.

Een groot deel van de mantelzorgers is vrouw, ouder dan 50 jaar.

De grootste groep mantelzorgers is tussen de 35 en 65 jaar oud. Mantelzorgers zijn vaak familie van degene die zij verzorgen: 44% zorgt voor een bejaarde ouder, 14% voor een partner en 12% voor een vriend. Vrouwen mantelzorgen vaker dan mannen (60% respectievelijk 40%).

Mannen bieden gemiddeld vaker hulp op het praktische vlak (administratie, klussen). Vrouwen zijn actiever wanneer het gaat om emotionele steun en persoonlijke verzorging. Tweederde van het aantal mantelzorgers tussen de 18 en 65 jaar combineert de zorg met betaald werk. Vooral intensieve zorgverleners en degenen die voor hun partners zorgen behoren tot de meest zwaarbelasten.

Uit het onderzoek in de Zuidwesthoek van Friesland komt naar voren dat 63% aangeeft de zorg niet als een belasting te ervaren. Het merendeel ondervindt geen problemen. De ander groep en dat is 37% ervaart de zorg wel degelijk als belastend. Ruim 8% vindt de zorg een (zeer) zware belasting. Opvallend is dat ruim 80% van deze groep professionele zorg ontvangt en dat 75% van deze mantelzorgers een partner heeft. Naar alle waarschijnlijkheid is ervaren belasting vooral gerelateerd aan de ziekte / aandoening van de zorgvrager. Uit de interviews blijkt voorts dat het merendeel van de mantelzorgers veel moeite heeft met de aandoening van de zorgvrager om te gaan, vooral als het gaat om dementie en depressie van partners.

Aandoeningen van zorgvragers waar men het meest mee te maken heeft, zijn:

1. ouderdom
2. lichamelijke handicap
3. chronische aandoening / ziekte

Mantelzorgers leveren drie typen zorg:

1. tijdelijk: zorg duurt enkele maanden, bijvoorbeeld tijdens herstel van een operatie;
2. chronisch: zorg die jarenlang doorgaat, bijvoorbeeld voor een gehandicapt kind of dementerende partner;
3. palliatief: zorg die gemiddeld vijf maanden duurt en zeer intensief is, bijvoorbeeld voor een ernstig zieke dierbare die op sterven ligt.

Sommige groepen van mantelzorgers vragen extra aandacht vanwege de bijzondere risico's en/of de complexiteit van de problematiek.

Hierbij valt te denken aan:

- a. allochtone mantelzorgers:
Allochtone vrouwen lopen een verhoogd risico op overbelasting. Opvattingen over familie-zorg vooral bij mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond speelt hierbij een rol;
- b. mantelzorgers van chronisch zieken, gehandicapten en terminaal zieken;
- c. mantelzorgers van mensen met een psychische of psychiatrische beperkingen;
- d. jonge mantelzorgers of jonge familiezorgers omdat de taken en verantwoordelijkheden niet passen bij hun leeftijd en ontwikkeling.

De verschillende typen mantelzorg, met name als sprake is van langdurige zorg en intensieve zorg, brengen uiteenlopende ondersteuningsvragen met zich mee.

Mantelzorgondersteuning

Voor de ondersteuning van de mantelzorg is landelijk het netwerk van steunpunten mantelzorg en steunpunten vrijwillige thuishulp sinds 2001 aanzienlijk uitgebreid. Op basis van beschikbare gegevens wordt geconcludeerd dat in de meeste gebieden van Nederland steunpunten aanwezig zijn. Een deel van de steunpunten is gespecialiseerd in mantelzorg of vrijwillige thuishulp, een groeiend deel verenigt beide functies. Steunfuncties variëren onderling vrij sterk naar organisatorische vormgeving, spreidingsmodel en capaciteit.

De functies van de steunpunten ten opzichte van mantelzorgers zijn zeer vergelijkbaar:

informatieverstrekking, individueel advies, emotionele ondersteuning, lotgenotencontact, vervangende zorg en externe belangenbehartiging zijn functies die door vrijwel alle steunpunten vervuld worden. Cliënten oordelen in meerderheid positief over de aard en kwaliteit van dienstverlening. Uit een enquête komen geen duidelijke aanwijzingen naar voren van functies die men mist.

Ondersteuningsvragen aan de steunpunten

Ondersteuningsvragen kunnen zich voordoen op het gebied van:

1. onbekendheid met voorzieningen: er is vooral behoefte aan informatie, advies en goede doorverwijzing;
2. sociaal-emotionele problemen: bijvoorbeeld bij veranderende rollen en afhankelijkheidsrelaties (van partner tot verzorger) of bij verwerking en beleving van het hulp-, zorg- en ziekteproces en de verschillende verwachtingen bij de partijen;
3. praktische problemen: bijvoorbeeld de combinatie met werk en zorgtaken voor andere, niet zieke, dierbaren of problemen rond huisvesting en mobiliteit (reistijd);
4. financiële problemen: de groep met lage inkomens (7%) heeft behoefte aan een financiële tegemoetkoming;
5. coördinatie en regelwerk: mantelzorgers moeten van alles met allerlei instanties regelen, maar daar wordt door deze instanties niet altijd rekening mee gehouden;
6. gebondenheid: mantelzorgers hebben moeite met de voortdurende beschikbaarheid, bereikbaarheid en gebondenheid aan huis;
7. belangenbehartiging: mantelzorgers hebben erkenning van hun ervarings-deskundigheid en de benadering als volwaardige gesprekspartner nodig.

6.1.2. *Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden*

Vrijwilligerswerk

Het Vrijwilligersservicepunt is mede door inspanning van de raad, na 2000 verder geprofessionaliseerd. Structurele subsidie op personele- en huisvestingskosten hebben de continuïteit en kwaliteit van het Vrijwilligersservicepunt sterk vergroot. Investerings in computers, software hebben de interne organisatie en de digitale toegankelijkheid van het Servicepunt op een eigentijds niveau gebracht. Het Vrijwilligersservicepunt is ook uitvoerder van de collectieve verzekering voor vrijwilligersorganisaties waartoe de gemeenteraad in 2005 besloten heeft.

De huisvesting van het Servicepunt is in 2006 sterk verbeterd, Van een klein en slecht toegankelijk winkel-pand aan de Hollanderdijk is het Vrijwilligersservicepunt thans ondergebracht in een ruim en goed gelegen pand aan de Nieuweburen. Tot voor de verhuizing werd gewerkt onder de naam Vrijwilligers Steunpunt. Met de verhuizing heeft de organisatie haar naam veranderd in Vrijwilligersservicepunt, omdat dit haar gedachten over dienstverlening beter aangeeft

Het Vrijwilligersservicepunt onderscheidt haar werk aan de hand van de volgende vijf kernbegrippen: advies&informatie, bemiddeling, deskundigheidsbevordering, ontwikkeling en dienstverlening. Voor de uitvoering van haar werkzaamheden is 104 uur per week beschikbaar (24 uur HBO, 28 uur MBO en 32 uur administratief). Een team van 15 vrijwilligers en 3 stagiaires voeren balie- en administratieve werkzaamheden uit, voor een totaal van ongeveer 200 uur per week.

Mantelzorgondersteuning

Cozorg ondersteunt en adviseert vrijwillige thuishulporganisaties en steunpunten mantelzorg in Fryslân. Individuele ondersteuning van mantelzorgers, evenals de organisatie van respijtzorg (tijdelijke overname van taken door vrijwilligers, zodat de mantelzorger even ontlast wordt), worden in Leeuwarden uitgevoerd door SWOL.

De bestaande zorginstellingen zoals Thuiszorg Het Friese Land, Zorggroep Noorderbreedte en Palet hebben ook een mantelzorgondersteuningsbeleid. Veel mantelzorgers zijn niet bekend met de ondersteuning die de zorginstellingen kunnen bieden. De zorginstellingen kunnen ondermeer overbruggingszorg, respijtzorg en cursussen aanbieden voor het omgaan met ziekte van de partner of kind. Ook zijn in Leeuwarden niet gesubsidieerde dienstenorganisaties actief, al dan niet gelieerd aan zorginstellingen (zoals: Dienstenpalet, Nynke, Hulpstar en Thuis Onderhoud van het Friese Land), die al dan niet tegen vergoeding diensten aan hulpvragers en mantelzorgers aanbieden.

Cozorg en SWOL werken samen aan een sociale kaart mantelzorgondersteuning voor Leeuwarden (2006/2007) Verder richt Cozorg zich op bevordering van samenhang en afstemming tussen organisaties informele zorg en professionele organisaties welzijn en zorg. Ook organiseert zij de jaarlijkse dag van de mantelzorg en de cursus 'Zorgen voor de ander met zorg voor jezelf' gericht op mantelzorgers

SWOL onderhoudt het meldpunt Vrijwillige Thuishulp van het Platform Vrijwillige Thuishulp Leeuwarden. Het Platform is opgericht in 1992 en bestaat uit: Het Nederlandse Rode Kruis, Humanitas, Humanitisch Verbond, Stand-By Fryslân, SWOL, Unie van Vrijwilligers, Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg, De Zonnebloem, Vrijwilligersservicepunt en Cozorg. Vanuit het platform is o.a. het 'Meldpunt vrijwillige thuishulp' tot stand gekomen, evenals het project "Effe doen", voor incidentele, kleine hulpvragen

Vanaf 1 januari 2007 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het opzetten, continueren en financieren van activiteiten op het vlak van de mantelzorgondersteuning. De gemeenten krijgen dan ook de beschikking over de gelden uit de CVTM-regeling.

Voor het jaar 2007 is gekozen voor een overgangsregeling².

De gemeente Leeuwarden heeft voor 2007 nog een provinciale taak en heeft daarvoor eenmalig middelen ontvangen om de provinciale organisatie Cozorg te subsidiëren.

De stichting Cozorg heeft in 2007 van de gemeente Leeuwarden € 545.000,- aan subsidie ontvangen voor de ondersteuning van provinciaal brede mantelzorgondersteuning.

² Circulaire gemeentefonds van 26 september 2006, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voor 2008 is door de gemeente Leeuwarden in de lijn met alle andere Friese gemeenten gekozen om de mantelzorgondersteuning te betrekken bij de lokaal werkende welzijnsinstellingen en vrijwilligerssteunpunten. In 2008 vervalt hiermee de provinciaal brede subsidiering van de stichting Cozorg. De Friese gemeenten gaan lokaal of vanuit de gemeenten regionaal de mantelzorgondersteuning organiseren. Voor de gemeente Leeuwarden zijn de organisaties SWOL (Stichting Welzijn Ouderen Leeuwarden) en het vrijwilligersservicepunt de meest aangewezen organisaties om de mantelzorgondersteuning vorm en inhoud te geven. Beide organisaties voeren op dit moment al taken uit op dit prestatieveld. Het bedrag van het rijk voor mantelzorgondersteuning voor Leeuwarden in 2008 zal aanmerkelijk lager zijn dan in het overgangsjaar 2007.

Indicatiestelling en mantelzorg

Mantelzorg heeft een belangrijke plaats gekregen in de Wmo, in de Gemeente Leeuwarden ook in het proces van de indicatiestelling voor het beoordelen en toekennen van aanvragen voor hulp in het huishouden. De vele mantelzorgers die (een deel van) de zorg voor mensen uit hun omgeving op zich nemen, maken het mogelijk dat mensen in hun eigen omgeving kunnen blijven.

Ook onder de AWBZ (toen "Hulp bij het huishouden" daar nog onder viel) was en is Mantelzorg, anders dan de gebruikelijke zorg door huisgenoten, in principe indiceerbaar. De indicatiesteller bepaalt voor hoeveel professionele zorg iemand in aanmerking komt en het aantal uren zorg dat iemand uiteindelijk krijgt is afhankelijk van de bereidheid van de mantelzorger om de vereiste zorg te bieden. Daarbij is mantelzorg niet voorliggend aan de AWBZ, de mantelzorger kan zelf aangeven hoeveel zorg hij bereid en in staat is om te bieden. Ook kan de mantelzorger aangeven welke professionele ondersteuning hij hierbij nodig heeft.

De Gemeente Leeuwarden heeft besloten (in de Wmo verordening en beleidsregels vastgelegd) om dat onder de Wmo net zo te regelen. Dit betekent dat de mantelzorg niet voorliggend is aan de Wmo hulp in het huishouden. In Leeuwarden is het zo geregeld dat mensen altijd recht hebben op het volledige aantal uren huishoudelijke hulp dat hen bij de indicatiestelling is toebedeeld. Ook al wordt een deel daarvan door een mantelzorger verzorgd. Als de mantelzorger uitvalt of het even niet aankan, is professionele hulp dus zo geregeld. In die zin blijft mantelzorg geheel vrijwillig.

Mantelzorg en financiële ondersteuning

Mantelzorgers kunnen in 2007 maximaal 250 euro ontvangen. Doel van de regeling is om financiële waardeering uit te spreken voor de mantelzorger.

Voor de regeling waardering mantelzorgers is landelijk in totaal 65 miljoen euro beschikbaar. Een mantelzorger krijgt de tegemoetkoming als hij of zij iemand verzorgt die beschikt over een indicatie voor extramuraal awbz-zorg. Deze indicatie moet na 1 april 2007 zijn afgegeven en voor minstens zes maanden gelden. Mensen met een indicatie die voldoet aan de voorwaarden, krijgen in de tweede helft van het jaar vanzelf bericht.

Mantelzorgers krijgen de uitkering op de Dag van de Mantelzorg (10 november). De Sociale Verzekeringsbank (SVB) gaat de uitkeringen uitbetalen. Per zorgvrager kan hoogstens één keer per jaar en voor één mantelzorger een uitkering van hoogstens 250 euro worden verstrekt (2007).

De gemeente Leeuwarden zal geen individuele extra financiële ondersteuning bieden voor mantelzorgers (awbz en Wmo) anders dan mogelijk is binnen bestaand beleid zoals de WWB (Wet Werk en Bijstand).

6.2. Doelstellingen, acties en resultaten

6.2.1. Overwegingen

Vrijwilligers en mantelzorgers spelen een cruciale rol in de Wmo. Zij helpen andere mensen in hun streven naar zelfstandigheid en participatie. De gemeente vindt het belangrijk dat vrijwilligers en mantelzorgers daarbij zelf niet in de knel komen.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg kan niet worden 'geëist' door maatschappelijke organisaties. Dat wil bijvoorbeeld zeggen dat het feit dat iemand mantelzorg ontvangt niet mag betekenen dat diegene daardoor minder andere zorg/voorzieningen kan ontvangen. Als dat nodig is, moet professionele hulp worden geboden; er moet geen oneigenlijke verschuiving plaatsvinden richting vrijwilligerswerk en mantelzorg. Dit werd ook duidelijk naar voren gebracht tijdens de bijeenkomsten met de aanbieders en doelgroepen, zoals op de politieke markt. Wel ziet de gemeente het als haar taak om vrijwilligerswerk zoveel mogelijk te stimuleren, ook al lijkt landelijk een tendens waarneembaar dat er minder vrijwilligers komen dan vroeger. De rol van de gemeente is verder vooral: zorgen dat er adequate ondersteuning is voor vrijwilligers en mantelzorgers. Uit de politieke markt bleek dat een meer waarderende houding van de gemeente voor het vrijwilligerswerk hierbij gewenst is.

Verder is van belang bij de uitvoering van de mantelzorgondersteuning een link te leggen met het prestatieveld 3 omdat mantelzorgers en de hulpvragenden gediend zijn met de coördinatie van de informele zorg in het brede Wmo-loket.

Mantelzorgondersteuning is ook vooral ook een taak van afstemming van vraag en aanbod van professionele hulp en vrijwillige hulp in beleid en uitvoering. In dit perspectief past niet dat voor elk "nieuwe" hulpvraag een nieuwe instelling moet worden opgericht. De gemeente Leeuwarden kiest voor de bestaande infrastructuur voor mantelzorg en vrijwilligerswerk te versterken met de bestaande instellingen.

6.2.2. Doelstelling

Vrijwilligerswerk

Het stimuleren van vrijwilligerswerk en het bieden van adequate ondersteuning aan vrijwilligers(organisaties), waardoor vrijwilligers niet alleen zelf actief meedoen in de samenleving maar door hun inzet ook andere mensen in staat stellen tot participatie en zelfredzaamheid.

Mantelzorg

Het bieden van adequate ondersteuning aan mantelzorgers.

6.2.3. Resultaten en prestaties

Vrijwilligerswerk

Resultaat	Prestatie	Indicatoren
Een constant aanbod van vrijwilligers. In wijken waar minder vrijwilligers zijn is extra ingezet op stimulering daarvan	Het aantal vrijwilligers is in 2010 constant gebleven	Vrijwilligers: aantal gelijk aan 2007 Vrijwilligers jongeren: aantal meer dan in 2007
Toereikende ondersteuning van het Vrijwilligersservicepunt (VSP) aan vrijwilligersorganisaties	Het percentage succesvolle bemiddelingen door de VSP is in 2010 minimaal gelijk gebleven. Het aantal organisaties dat	Succesvolle bemiddelingen: aantal gelijk aan 2007 Organisaties die vacature hebben ingediend: Aantal vacatures meer dan in 2007

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

en vrijwilligers	een vacature indient bij de VSP is in 2010 minimaal gelijk gebleven. Organisaties en vrijwilligers zijn tevreden over aanbod van VSP	Cliënttevredenheidsonderzoek VSP onder de organisaties die vacatures aanbieden en de vrijwilligers
------------------	--	--

Vrijwillige hulpverlening

Resultaat	Prestatie	Indicatoren
Het Platform Vrijwillige Thuishulp ondersteunen en het meldpunt bekender maken	Het Platform komt minstens 4 keer per jaar bij elkaar om afspraken te maken over afstemming tussen vraag en aanbod.	Cliënttevredenheidsonderzoek onder de organisaties die deelnemen aan het Platform over de organisatie van vraag en aanbod inzake vrijwillige thuishulp

Mantelzorg

Resultaat	Prestatie	Indicatoren
Adequate ondersteuning aan mantelzorgers	Een welzijnsinstelling onderzoekt via een breed samengesteld kwaliteitspanel naar de staat en de ervaringen van de ondersteuning.	Cliënttevredenheidsonderzoek. Gemeentelijk (en regionaal) overzicht van verschillende vormen van ondersteuning voor mantelzorgers
Meer mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning	Het WMO-loket en de welzijnsinstellingen krijgen meer ondersteuningvragen van mantelzorgers dan voor 2008.	Cliënttevredenheidsonderzoek naar de ervaren ondersteuning.

6.2.4. Acties

Vrijwilligerswerk

nr.	Acties	Planning 2008-2011
	Versterken van het Vrijwilligersservicepunt vanwege een grotere taak in het kader van de Wmo	2008

Toelichting:

Versterking van vrijwilligersservicepunt:

In de eerste helft van 2007 is met het Vrijwilligersservicepunt bekeken of het dienstverleningsaanbod op onderdelen kan worden aangepast om een zo groot mogelijke effectiviteit te bereiken.

Het Vrijwilligersservicepunt heeft voor de extra taken een bescheiden extra budget in 2007 ontvangen.

Vrijwillige Hulpverlening

nr.	Acties	Planning 2008-2011
	Een welzijnsinstelling verzoeken de ondersteuning van het Platform Vrijwillige Thuishulp ter verzorgen.	2008

Toelichting:

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Medio 2007 heeft de gemeente overleg gevoerd met het Platform Vrijwillige Thuishulp over de ondersteuninginzet, omdat de huidige ondersteuning van Cozorg in 2008 wegvalt.

Mantelzorg

nr.	Acties	Planning 2008-2011
	Extra kinderopvang-mogelijkheden voor mantelzorgers	2007
	Panelonderzoek naar de vorm en effectiviteit van de huidige ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers	2008
	Een Welzijnsinstelling (waarschijnlijk SWOL) verzoeken de coördinatie en afstemming te organiseren van vrijwillige hulpverlening, professionele hulpverlening en mantelzorgvragen	2008-2011
	Vergroten van de bekendheid van de ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers	2008

Toelichting:

Panelonderzoek naar ondersteuningsstructuur:

Bij het in kaart brengen dit onderzoek wordt bekeken welke voorzieningen er zijn, welk deel van de doelgroep deze bereiken en of ze voldoende zijn afgestemd op de vraag.

Dit gebeurt ook door het voeren van gesprekken met organisaties voor vrijwillige thuis hulp en professionele organisaties.

Vergroten bekendheid ondersteuningsstructuur:

De bekendheid kan worden vergroot bijvoorbeeld door het op te richten WMO-loket of de bestaande welzijnsloketten (HWL, SWOL en MEE) en het maken van afspraken met huisartsen, maatschappelijk werkers, thuiszorgaanbieders en andere eerstelijns hulpverleners met als doel snelle signalering en doorverwijzing van (zwaar) belaste mantelzorgers ter voorkoming van overbelasting.

7 PRESTATIEVELD 5: BEVORDEREN VAN PARTICIPATIE EN ZELF-REDZAAMHEID

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

7.1 Beschrijving huidige situatie

7.1.1. Wat houdt het prestatieveld in?

In dit prestatieveld gaat het om de algemene voorzieningen in een gemeente die mensen in staat stellen om zelfstandig een huishouden te voeren, zich te kunnen verplaatsen en sociale contacten te onderhouden. De voorzieningen zijn bestemd voor een brede doelgroep, met name ouderen, gehandicapten en mensen met een psychisch of psychosociaal probleem. Het gaat hier om een breed scala van mogelijke maatregelen zoals het creëren van levensloopbestendige wijken of het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare ruimte of het openbaar vervoer. Ook het organiseren van activiteiten met een zorg- of sociaal-recreatief en sportief karakter voor specifieke doelgroepen valt hier onder.

7.1.2. Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden

Woonservicezones

De uitdaging voor de gemeente is om te komen tot 'inclusief beleid', waarbij op alle terreinen van het gemeentelijk beleid rekening wordt gehouden met mensen met beperkingen. In dat verband is het, zeker ook gezien de toenemende vergrijzing, belangrijk dat een samenhangend beleid wordt gevoerd op het gebied van wonen, zorg en welzijn. De woonservicezones zijn daarvoor een belangrijk instrument. Onder regie van de gemeente vindt steeds nauwere samenwerking plaats tussen corporaties en instellingen voor zorg en welzijn. Dit is een goed voorbeeld van het gezamenlijk met alle partijen vormgeven van de maatschappelijke ondersteuning in onze gemeente.

Diverse organisaties en instellingen hebben onder regie van de gemeente in 2004 met elkaar afgesproken (Raamovereenkomst Woonservicezones) om in gezamenlijkheid te realiseren dat ouderen en mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit kan door:

- Voldoende geschikte woningen en zorgwoningen.
- Een zorginfrastructuur voor 24 uur niet-planbare en planbare zorg in de gehele gemeente.
- Een adequaat welzijnspakket voor ouderen en intensieve zorgvragers.
- Een toegankelijke en veilige woonomgeving.

Uitwerking moet plaatsvinden volgens het concept van woonservicezone. Een woonservicezone, ook wel levensloopbestendige wijk genoemd, is een wijk waar mensen tot in lengte van dagen zelfstandig kunnen blijven wonen, ook als zij minder mobiel zijn of zorg nodig hebben. Er komen 13 woonservicezones tussen 2006 en 2015. Gereed tussen 2006 en 2008: Aldlân; binnenstad en Vliet westzone; Bilgaard; Vrijheidswijk; Zuiderburen en Oud Zuid. De partijen die de Raamovereenkomst ondertekend hebben zijn: Nieuw Wonen Friesland; Woonbedrijf CHF; Palet; Thuiszorg Het Friese Land; Zorggroep Noorderbreedte; Friesland Zorgverzekeraar en de Gemeente Leeuwarden. Partijen hebben afgesproken dat bij het ontwikkelen van de woonservicezones de vraag c.q. de woonwensen van ouderen en zorgvragers centraal zullen staan. Uitgebreidere informatie is te vinden op www.woonservicezones.nl

7.2. Doelstellingen, acties en resultaten

7.2.1 Overwegingen vooraf

De prestatievelden 5 en 6 liggen zeer dicht bij elkaar. Beide zijn erop gericht dat mensen met beperkingen zich zo zelfstandig mogelijk kunnen redden en kunnen deelnemen aan de maatschappij. Dat wil zeggen: wie dat wil moet zelfstandig kunnen blijven wonen, met een goede kwaliteit van leven, een zo goed mogelijk gezondheid en zo min mogelijk eenzaamheid. De samenhang tussen de prestatievelden 5 en 6 kwam ook

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

duidelijk naar voren tijdens één van de werkbezoeken aan Aldlân, evenals de samenhang met prestatieveld 1: als de leefbaarheid in de wijken goed wordt geregeld bevordert dat ook de zelfredzaamheid en participatie van de bewoners.

7.2.2 Doelstelling

In dit beleidsplan wordt er voor gekozen om voor de prestatievelden 5 en 6 één gezamenlijke doelstelling te formuleren. Deze wordt vervolgens uitgewerkt in resultaten en acties per prestatieveld: bij prestatieveld 5 voor de algemene voorzieningen en bij prestatieveld 6 voor de individuele voorzieningen.

Mensen met beperkingen moeten zodanig worden gecompenseerd dat zij in staat zijn tot het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

7.2.3 Resultaten en prestaties

De komende planperiode zal samen met de instellingen en de doelgroepen worden nagegaan welke meetbare resultaten kunnen worden geformuleerd voor prestatieveld 5. Hoe kan worden vastgesteld of de beoogde doelstelling wordt gehaald, en dus of mensen met beperkingen voldoende zijn gecompenseerd? Dat wil in ieder geval zeggen dat het aanbod aan algemene voorzieningen goed moet zijn afgestemd op de vraag.

Resultaat	Prestatie	Indicatoren
Toereikend aanbod algemene voorzieningen voor burgers met beperkingen	In 2009 met samenwerkingspartners bepaald wat toereikend aanbod is	nog vast te stellen op basis van onderzoek
Toereikend aantal woningen voor ouderen en burgers met een zorgvraag	In 2015 2000 ³ extra aangepaste woningen beschikbaar	rapportage
Toegankelijkheid van openbare gebouwen	In 2009 is inzichtelijk welke openbare gebouwen wel/niet toegankelijk zijn	rapportage

7.2.4 Acties

Acties	Planning 2008-2011
Het opstellen van een overzicht van het totale aanbod aan algemene voorzieningen voor mensen met beperkingen in Leeuwarden	2008
gereed 13 woonservicezones over heel Leeuwarden	2006-2015
Onderzoek fysieke toegankelijkheid van de voorzieningen in Leeuwarden	2009

³ Juiste aantal moet nog worden gecheckt

8 PRESTATIEVELD 6: VOORZIENINGEN VOOR MENSEN MET BEPERKINGEN

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

8.1 Beschrijving huidige situatie

8.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

Op grond van dit prestatieveld moet de gemeente de compensatieplicht ten aanzien van individuele burgers vorm geven.

Het gaat met name om individuele voorzieningen die mensen met beperkingen compenseren zodat zij in staat zijn tot het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

De individuele voorzieningen die de gemeente levert zijn de oude Wvg-voorzieningen (Wet voorzieningen gehandicapten) zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen en de vanuit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) aan de gemeenten overgedragen hulp bij het huishouden.

8.1.2. Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden

Verordening: eerst borging en continuïteit, dan beleidsvernieuwing

De gemeenteraad heeft gekozen voor het traject om eerst de zaken op te pakken die beslist moesten (overheveling huishoudelijke verzorging uit de AWBZ), dus prestatieveld 6 duidelijk regelen, zodat burgers tijdig zouden weten waar ze aan toe zijn. Het uitgangspunt daarbij was dat de "systeemwijziging" (van AWBZ naar Wmo) met zo weinig mogelijk hinder en overlast gepaard moest gaan voor de burger. Uitgangspunt was borging van rechten en continuïteit. Hiermee wordt 2007 beschouwd als een overgangsjaar.

Dit betekent dat nu wordt aangehaakt bij het oude beleid rond de Wvg en de huishoudelijke verzorging, en dat in een later stadium zal worden gewerkt aan de vernieuwing van het beleid.

Op basis van dat uitgangspunt heeft de gemeenteraad op 25 september 2006 de Verordening maatschappelijke ondersteuning Leeuwarden vastgesteld. Deze vormt het gemeentelijke beleidskader ten aanzien van prestatieveld 6. Binnen dat kader heeft het college de Beleidsregels individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en het Besluit maatschappelijke ondersteuning vastgesteld.

Keuzevrijheid

Een belangrijk principe in de Wmo is keuzevrijheid. Op een aantal manieren wordt hier vorm aan gegeven.

In de eerste plaats moet de gemeente aan belanghebbenden de keuze bieden om voorzieningen in natura of in de vorm van een PGB te ontvangen (art. 6 Wmo). Dit is anders dan bij de Wvg voorzieningen, waar die wettelijke verplichting niet bestond. Overigens werd in Leeuwarden al een paar jaar de keuzemogelijkheid tussen natura verstrekking en PGB aangeboden bij toekenning van rolstoelen en scootmobielen.

Ten tweede heeft Leeuwarden voor een eigen aanpak bij het verstrekken van huishoudelijke hulp gekozen. Daarin staat de keuzevrijheid voor de burger voorop.

De gemeente heeft na een Europese aanbesteding contracten afgesloten met vijftien aanbieders van hulp bij het huishouden. Bijzonder bij deze aanbesteding was het uitgangspunt dat niet louter op prijs maar met name op kwaliteit is geselecteerd. De gemeente had vooraf een uurprijs bepaald. Bij de gecontracteerde aanbieders zijn ook de onder de AWBZ in Leeuwarden werkzame aanbieders. Wie tevreden is, kon daar als cliënt dus gewoon bij blijven.

Een nieuw element is de invoering van het zogenaamde APK model. Dit houdt in dat voor hulp bij het huishouden de indicatiestelling, binnen de kaders van de door het CIZ ontwikkelde "beslisboom" en standaard indicatieprotocol (SIP) ook door de aanbieder zelf kan worden gedaan, door het CIZ gecertificeerde "intake"

medewerkers. Hierdoor verloopt het proces van de afhandeling van de hulpvraag voor de burgers sneller, eenvoudiger en beter.

Indicatiestelling oud Wvg-voorzieningen en huishoudelijke hulp

De uitvoering van de Wmo voor wat betreft de individuele voorzieningen is bij verordening opgedragen aan het CIZ, Bureau Wmo voorzieningen. Dit bureau verzorgt op contractbasis de volledige uitvoering van het verlenen van voorzieningen, van aanvraag, via indicatiestelling tot en met realisatie. Dit is een voortzetting van de werkwijze die al sinds 1994 gebruikelijk was bij de uitvoering van de Wvg. Ook het geven van voorlichting en informatie behoort tot het takenpakket. Zoals hiervoor al is aangegeven is een nieuw element de invoering van het APK model voor de indicatiestelling hulp bij het huishouden.

De burger die op eigen kracht de weg weet te vinden naar een van de vijftien aanbieders van hulp bij het huishouden kan daar rechtstreeks de aanvraag om hulp indienen. De aanbieder mag dan meteen de aanvraag in behandeling nemen, direct de hulp inzetten en het indicatieadvies toezenden naar het Bureau Wmo voorzieningen.

Dit Bureau zendt vervolgens de toekenningbeschikking naar de cliënt, met terugwerkende kracht van datum hulptoewijzing.

Net als bij de APK in de autowereld hoort hier een steekproefsgewijze controle bij, door een onafhankelijke expert, in dit geval het CIZ Bureau Wmo voorzieningen, om te controleren of de aanbieders zich houden aan de Verordening en beleidsregels, met name het wegingskader in de vorm van beslisboom en SIP.

In het Leeuwarder bestek is vastgelegd dat de op hierboven beschreven wijze van afhandelen en toekennen van de hulp (volgens het APK model) door de aanbieders gebeurt voor het vaste tarief. Ze mogen die handelingen dus niet extra in rekening brengen bij de gemeente Leeuwarden.

Aantallen.

Op dit moment zijn er ongeveer 6400 mensen met een "oud Wvg" voorziening. Dit zijn zowel éénmalig verstrekte voorzieningen zoals een woningaanpassing als doorlopende voorzieningen zoals een vervoerspas. Ongeveer 3200 mensen ontvangen hulp bij het huishouden, ruim 2800 in natura en 300 in de vorm van een PGB.

De budgetten die hiermee gemoeid zijn staan beschreven in hoofdstuk 12 van deze notitie.

In de 1^e voortgangsrapportage van het college worden de eerste ervaringen in 2007 beschreven en wordt een prognose gegeven van het resultaat over het eerste uitvoeringsjaar,

8.2. Doelstellingen, acties en resultaten

8.2.1. Overwegingen

Vraaggerichtheid en keuzevrijheid moeten bij dit prestatieveld vooral tot uitdrukking komen in *klantgerichtheid*. De medewerkers van CIZ Bureau Wmo voorzieningen moeten zich verplaatsen in de situatie van de cliënt en na onderzoek van de mogelijkheden van de cliënt samen zoeken naar passende oplossingen, binnen de ruimte die de verordening en de beleidsregels bieden.

In de Verordening maatschappelijke ondersteuning Leeuwarden en de bijbehorende beleidsregels is vastgelegd in welke situaties voorzieningen kunnen worden verleend.

Voorzieningen die in het kader van de compensatieplicht worden verstrekt moeten naar objectieve maatstaven gemeten adequaat zijn. Dat is het uitgangspunt bij de beoordeling van voorzieningen. Vervolgens wordt dan beoordeeld welke van de adequate voorzieningen het voordeligst is. Met nadruk wordt hierbij gesteld dat met het begrip adequaat bedoeld wordt: volgens objectieve maatstaven toereikend om de ondervonden belemmeringen te verminderen of op te heffen. Soms willen mensen meer of andere voorzieningen dan datgene wat uit de hiervoor beschreven beoordeling als adequaat en vervolgens goedkoopste voorziening wordt beschouwd.

Hoewel datgene wat de aanvrager als adequaat beschouwt mee zal moeten wegen in de beoordeling van het adequaat zijn van de voorziening, zal ook het criterium van het goedkoop zijn, de kosten van de voorziening, een rol spelen bij de uiteindelijke beoordeling. Het gaat immers om gemeenschapsgeld.

Tijdens bijeenkomsten met de Werkgroep Wmo en de raads werkgroep, in de aanloop naar de totstandkoming van verordening en beleidsplan kwamen diverse aandachtspunten, knelpunten en wensen voor dit prestatie-

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

veld aan de orde. Een groot deel daarvan is in de verordening, de beleidsregels en het Besluit maatschappelijke ondersteuning Leeuwarden verwerkt. Bij de verdere beleidsontwikkeling zal opnieuw intensief met de belangenorganisaties worden overlegd.

De uitvoering van acties zoals beschreven in de 1^e voortgangsrapportage, leiden tot verhoging van efficiency, vermindering van bureaucratie en betere beheersing van de kosten.

8.2.2. Doelstelling

De doelstelling van dit prestatieveld ligt in het verlengde van die van prestatieveld 5:

Mensen met beperkingen moeten zodanig worden gecompenseerd dat zij in staat zijn tot het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

Waar het bij prestatieveld 5 om algemene voorzieningen gaat richt prestatieveld 6 zich op individuele voorzieningen.

8.2.3. Resultaten en prestaties

Resultaat	Prestatie	Indicatoren
De afhandeling van aanvragen geschiedt binnen de termijnen die daarover zijn afgesproken in de uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en het CIZ, Bureau Wmo voorzieningen*	95% van de aanvragen moet binnen de afgesproken termijnen zijn gerealiseerd.	Kwartaal- en jaarrapportages en cliënttevredenheidsonderzoek. Wmo benchmarkgegevens
Er is cliënttevredenheid over de dienstverlening van het CIZ en de aanbieders	Streefpercentages worden nog bepaald op basis van nulmeting en 1 ^e cliënttevredenheidsonderzoek	cliënttevredenheidsonderzoek begin 2008, nulmeting tevredenheid van cliënten hulp bij het huishouden in 2006
Het aantal klachten over het CIZ en de aanbieders mag niet hoger worden dan het huidige niveau	Het aantal ingediende klachten is minder dan 1% van het aantal aanvragen / lopende voorzieningen	Kwartaal- en jaarrapportages, cliënttevredenheidsonderzoek, Wmo benchmarkgegevens

*Voor de afhandeling van aanvragen, van het moment van indienen tot het moment van realisatie zijn in de uitvoeringsovereenkomsten verschillende termijnen afgesproken, afhankelijk van het type voorziening dat wordt gevraagd.

8.2.4. Acties

	Acties	Planning 2007-2011
	Evaluatie Verordening, beleidsregels en Besluit: voortgangsrapportages, bijstellen en verder uitwerken beleid	2007/2008
	Aanbesteding collectief Wmo-vervoer wegens aflopen huidige contract per 1-1-2008	2007
	Uitwerken efficiency maatregelen: uitbreiden APK model naar hulpmiddelen, in overleg met leverancier en naar standaard woonvoorzieningen in overleg met corporaties	2007 / 2008
	Onderzoek eventuele samenwerking met andere gemeenten bij toekomstige aanbestedingen	2007 / 2008

9A PRESTATIEVELDEN 7, 8 EN 9 IN ONDERLINGE SAMENHANG

Inleiding op de prestatievelden

Tussen de drie prestatievelden bestaat een grote samenhang. Hoewel er sprake is van verschillende invalshoeken, gaat het voor een groot deel om dezelfde doelgroep. De vrouwenopvang vervult in het geheel een specifieke rol. Leeuwarden voert integraal beleid op de drie prestatievelden. Wij geven hieronder eerst informatie die betrekking heeft op alle drie prestatievelden. Daarna gaan wij in op elk prestatieveld afzonderlijk. Als laatste omschrijven wij de beleidsvoornemens. Deze hebben in het algemeen weer betrekking op alle velden.

Samenhang tussen de prestatievelden 7, 8 en 9

De samenhang tussen de beleidsterreinen blijkt uit onderstaand schema. Hierin zijn de verschillende activiteiten die door de gemeente worden gesubsidieerd of gefaciliteerd geordend.

	Preventie	Zorg & opvang	Dagbesteding & arbeid	Volkshuisvesting	Openbare orde & veiligheid
Maatschappelijke opvang	Woonbegeleiding	Dagopvang Crisisopvang Tijdelijke opvang Woonvoorziening	Activering vanuit tijdelijke opvang Activering vanuit dagopvang (Skrep)	Tweede kansbeleid Doorstroomwoningen Tijdelijke woonvoorzieningen	Aanpak woonoverlast Nazorg ex-gedetineerden
Vrouwenopvang	Bestrijding huiselijk geweld Jeugd- en kindertraumacentrum	Anonieme opvang	Leerhuizen Kansen-trajecten	Doorstroomwoningen	Eerste hulp bij huiselijk geweld
Verslavingsbeleid	Diverse voorlichtings- en preventiestrategieën	Begeleid zelfstandig wonen	Prokruid Kansen-trajecten	Doorstroomwoningen	Veelplegerbeleid Outreaching begeleiding in en buiten de voorzieningen VAV
OGGz	Sociale teams	Toeleidingsfunctie	WWW-project	Persoonlijke benadering zorgmijders	Bemoeizorg

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Omvang van de doelgroepen

Over de omvang van de doelgroep dak- en thuislozen en harddrugsverslaafden hebben wij geen valide informatie. Dat komt omdat de doelgroep moeilijk in kaart valt te brengen. Bovendien zijn de grenzen van de begrippen 'dakloos' en 'thuisloos' niet altijd eenduidig. Op grond van onderzoek in zuidoost Fryslân (december 2002) en Leeuwarden (april 2003), beide door Bureau IntraVal, komen wij tot het volgende getalsmatige overzicht:

Regio	Harddrugsverslaafden	Dak- en thuislozen
Noord Fryslân	135	-
Zuidwest Fryslân	169	75
Zuidoost Fryslân	245	46
Leeuwarden	389	206

Deze overzichten zijn al enige jaren oud en deels gebaseerd op extrapolatie. Sindsdien is er geen nieuw onderzoek gedaan naar de omvang van de doelgroep.

Vanuit de registratiegegevens van de instellingen komen langzamerhand betere gegevens. Zij geven echter geen informatie over dat deel van de doelgroep, dat niet bij de instellingen bekend is. De meest recente informatie uit de instellingen is samengevat in onderstaand overzicht:

Kerngegevens opvang Fryslân 2005 *

Aantal cliënten	Totaal	waarvan kinderen
SMO Fryslân	590	-
Vrouwenopvang	280	107
Limor	256	45
Blijenhof	169	55
Leger des Heils	656 bezoekers	
Ambulante verslavingszorg - Fryslân - Leeuwarden	Face-to-face contacten 1.717 556	

* Het aantal cliënten van de verschillende voorzieningen kan niet bij elkaar worden opgeteld, omdat het om verschillende soorten voorzieningen gaat en er mogelijk dubbelingen in voorkomen.

Voor een gerichte beleidsevaluatie willen wij meer inzicht verwerven. In onze beleidsvoornemens geven we aan hoe.

9 PRESTATIEVELD 7: MAATSCHAPPELIJKE OPVANG EN VROUWEN-OPVANG

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring is gepleegd.

9.1 Beschrijving huidige situatie

9.1.1 Wat houdt het prestatieveld maatschappelijke opvang in?

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door één of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Het gaat om mensen met veelsoortige problemen (rond huisvesting, financiën, gedrag/ziekte/verslaving, problemen met maatschappelijke deelname). De doelgroep bestaat enerzijds uit thuiswonende mensen met een dreigende huissuitzetting en risico op verdere teloorgang en anderzijds mensen met meervoudige problemen die sinds kort of reeds langdurig op straat leven, zorgmijndend gedrag vertonen en/of soms voor overlast zorgen.

Onder vrouwenopvang verstaan we het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld. Vaak wordt in dit verband de term 'huiselijk geweld' gebruikt. Dat is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring (partners, gezins- of familieleden en huisvrienden) van het slachtoffer is gepleegd. Geweld is de aantasting van de persoonlijke integriteit. Er wordt onderscheid gemaakt tussen geestelijk en lichamelijk (waaronder seksueel) geweld.

9.1.2 Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden?

Positie van de gemeente Leeuwarden

Leeuwarden is 'centrumgemeente' maatschappelijke opvang en vrouwenopvang voor alle gemeenten in Fryslân. Leeuwarden is verantwoordelijk voor het beleid en de aansturing van de uitvoering. Beleidsafstemming vindt plaats met de regiogemeenten in vaste overlegbijekomsten op bestuurlijk niveau, voorbereid in een ambtelijk overleg.

Aanbod maatschappelijke opvang

Gezien de grote variëteit in de vraag is er een grote diversiteit in het aanbod. Dit varieert van kortdurende opvang van op straat levende mensen tot wonen met begeleiding voor onbepaalde tijd voor mensen die daarvan duurzaam afhankelijk zijn. De kortdurende opvang komt voor rekening van de gemeente. De verschillende vormen van wonen met begeleiding komen voor het grootste deel voor rekening van de AWBZ, naast de eigen bijdrage van de bewoner. In het overzicht hieronder zijn de vormen van opvang, de capaciteit in plaatsen en de kosten in beeld gebracht. Verdeeld naar de financieringsbronnen.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Diensten per aanbieder	Plaatsen	Begroting 2007 x € 1.000			
		Gemeente	AWBZ	Gebruiker	Overig
SMO Fryslân					
Algemene opvang (kortdurend)	80	1.078	1.043	296	77
Zorgopvang (langdurend)	50	647	1.750	285	41
Nachtopvang	35	608		45	8
Dagopvang Zuidergrachtswal	40	610			9
Activering			533		6
Ambulante woonondersteuning			2.589		33
Sociaal Pension De Bel	10		366		9
Huis voor de Jongeren	22	167	843	76	304
Willemstate	16		549		10
Pension Sneek	24	252	502	76	10
Pension Drachten	24	262	502	78	10
subtotaal		3.624	8.677	856	517
Blijenhof					
Crisisopvang in Burgum	34	1.000	201	85	38
subtotaal		1.000	201	85	38
Limor					
Crisisopvang De Wending	23	860		110	
Tweede fase huis	8				
Sociaal pension De Bel	14		120	61	
Thuisbegeleiding	119				
subtotaal		860	120	171	

Deconcentratie naar gemeenten in provincie Fryslân

De deconcentratie van woonplekken naar Sneek, Drachten en Heerenveen, in combinatie met meer persoonsgerichte aandacht, leidt tot kleinschaliger opvangvoorzieningen. Dit is op zijn beurt de impuls voor de deconcentratie binnen de gemeente Leeuwarden. De Raad is daarover geïnformeerd via de nota 'Voor iedereen (een) plek!'. Het sociaal pension in Sneek is sinds december 2006 operationeel. In Drachten wordt sinds begin 2007 gezocht naar een geschikte locatie. In Heerenveen zijn de beleidsmatige voorbereidingen in volle gang.

Proces van locatiekeus

De ontwikkeling naar kleinschalige opvangvoorzieningen en de deconcentratie naar regiogemeenten maakt het nodig om de resterende plaatsen in Leeuwarden anders over de stad te verdelen. Nieuwe locaties voor voorzieningen voor de brede doelgroep van de opvang en de verslavingszorg roepen vragen op bij de inwoners van de stad. In de loop van 2007 is daarom een proces in gang gezet om te komen tot een zorgvuldige afweging van locaties. Hierbij zijn behalve de raad ook vertegenwoordigers van de bevolking betrokken.

Pension Willemstate en de gebruikruimte

Er is veel inzet gepleegd om de omstandigheden van op straat levende verslaafden te verbeteren. Als neveneffect kan worden verwacht dat overlast en verweringscriminaliteit verminderen. De eerste bijdrage aan dit doel is pension Willemstate. Het biedt huisvesting aan mensen die te kampen hebben met zowel een psychische stoornis, als verslaafd zijn. De 16 plekken van Willemstate blijken de positieve uitwerking te hebben die ervan werd verwacht: meer rust, minder overlast op straat, afnemend middelengebruik, verbetering van de algemene gezondheidstoestand. Dit komt mede door de goede samenwerking tussen maatschappelijke opvang, verslavingszorg en GGZ.

De Wmo-pilot

De gemeente Leeuwarden voert in 2006 en 2007 in opdracht van VWS een pilot uit ter begeleiding van de invoering van de Wmo. De pilot heeft de prestatievelden 7, 8 en 9 tot aandachtveld. Het karakter van een Wmo-pilot is dat er wordt geëxperimenteerd. Het kan gaan om nieuwe vraagstukken of bestaande vragen die op een nieuwe manier worden benaderd. Van begin af aan zijn de activiteiten van de pilot nauw afgestemd op het beleid in de 'staande organisatie'. Tussen vernieuwend en lopend beleid wordt regelmatig geschakeld. Uiteraard wordt ook buiten de pilot het 'lopende beleid' steeds vernieuwd. Specifieke activiteiten die deel uitmaken van de pilot zijn de volgende drie:

1. Skrep en WWW-project

Het project Skrep vormt de kern van de pilot. Binnen Skrep wordt gewerkt aan dagbesteding, sociale activeering en arbeidsre-integratie van mensen die op straat leven. Binnen het project Skrep is in 2006 en de eerste helft 2007 geëxperimenteerd met een sterk persoongerichte benadering voor 8 deelnemers. Dit gebeurt in het deelproject 'Wonen-Werken-Welzijn'. (WWW) Een belangrijk aspect van het WWW-project is de integrale aanpak op alle levensgebieden en daarmee de samenwerking tussen alle instellingen die daarvoor nodig zijn.

In de tweede helft van de projectperiode (2007) gaat de aandacht uit naar implementatie en structurele financiering van de succesvolle werkwijze in de 'reguliere werkprocessen'. Het voornemen is om Skrep na 2007 onder te brengen in de 'Werkacademie'. Het WWW-project biedt een goede basis voor het verder ontwikkelen van een persoongerichte benadering van verslaafde dak- en thuislozen met een zeer complexe problematiek. Voor het WWW-project worden in 2007 8 nieuwe deelnemers geworven (gefinancierd door extra middelen, welke door de Raad bij motie beschikbaar zijn gesteld.)

2. Opvang na detentie

Uit onderzoek is bekend, dat een belangrijke toegangsroute naar de opvangvoorzieningen loopt via de detentie-inrichtingen. Gedetineerden die na het uitzitten van hun gevangenisstraf terugkeren in de samenleving, ontberen vaak de meest basale voorwaarden om hun leven weer op orde te krijgen. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat een groot deel van hen vervalft in het oude gedrag. Het deelproject 'opvang na detentie' brengt hierin verbetering. Reeds binnen de detentie-inrichting wordt de gedetineerde voorbereid op zijn terugkeer in de samenleving. Gezorgd wordt voor 'pas, poen, dak en zorg'. Het ID-bewijs en de uitkeringsverstrekking – inclusief het arbeid re-integratietraject – wordt geregeld door de gemeente (Sociale zaken en Burgerzaken). Voor tijdelijke opvang en zondig begeleiding is SMO Fryslân ingeschakeld. Vanuit de opvang wordt gezocht naar permanente huisvesting.

De werkwijze is vanaf eind 2006 op experimentele basis opgezet. De eerste resultaten zijn positief en er is vanuit andere gemeenten, maar ook het Openbaar Ministerie en de Rechterlijke macht belangstelling voor de Leeuwarder aanpak. Het vinden van woningen is echter vaak het struikelblok. De beperking in het woningaanbod kan het succes van dit project in de kiem smoren.

3. Aandacht voor preventie

Het derde hoofdbestanddeel van de pilot is de preventie. Iedereen die door tijdig ingrijpen niet tot de doelgroep van de maatschappelijke opvang toetreedt, is beter in staat de regie over het eigen leven te behouden en vermindert de druk op de opvang. Elders in dit document beschrijven wij de verschillende preventiestrategieën die binnen Leeuwarden en Fryslân worden ontwikkeld.

Vrouwenopvang en bestrijding huiselijk geweld

Sinds november 2005 functioneert het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Fryslân ten behoeve van burgers en professionals in de gehele provincie.

Veel mensen weten het Advies- en Steunpunt te vinden. Zij kunnen er terecht voor een luisterend oor en voor doorverwijzing naar hulpverlening (onder andere de aanpak eerste hulp bij huiselijk geweld). In 2006 jaar zijn er meer dan 1000 telefoontjes binnen gekomen. Daarnaast heeft de centrumgemeente een notitie Huiselijk geweld geschreven, in samenwerking met een aantal Friese gemeenten. Deze notitie is de basis voor het beleid in alle Friese gemeenten.

De aanbieder van vrouwenopvang in Fryslân, Fier! Fryslân, heeft de laatste jaren een grotere diversiteit aan diensten ontwikkeld. Dit is noodzakelijk om aan te sluiten bij de vragen uit de praktijk. Als gevolg van de activiteiten van het Advies- en steunpunt huiselijk geweld is er ook specifieke aanbod ontwikkeld voor kinderen met geweldservaringen in de huiselijke omgeving.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

In het overzicht hieronder zijn het aanbod van de vrouwenopvang, de capaciteit in plaatsen en de kosten in beeld gebracht. Verdeeld naar de financieringsbronnen.

Diensten per aanbieder	Plaatsen	Begroting 2007 x € 1.000			
		Gemeente	AWBZ	Gebruiker	Overig
Fier! Fryslân					
Advies- en steunpunt huiselijk geweld		150			
Blijf van mijn Lijf	30 + 2	686		56	
Asja	6	464		30	
Blijf Leerhuis	3	37		10	
Asja Leerhuis	4	35		12	
ambulant		225			87
K&J Traumacentrum		140	870		
Diverse AWBZ-functies			2000		
subtotaal		1.737	2.870	108	87

10 PRESTATIEVELD 8: OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg
(met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen).

10.1 Beschrijving huidige situatie

10.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

Onder het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (hierna: OGGz) wordt verstaan:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Gemeenten zijn er verantwoordelijk voor dat burgers met psychische en verslavingsproblemen hun weg naar de hulpverlening vinden. Het gaat onder andere om het signaleren van problemen bij sociaal kwetsbare mensen, contact houden, de begeleiding naar hulp en ongevraagde nazorg om terugval te voorkomen. Tot de invoering van de Wmo vielen deze activiteiten onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid en de subsidieregeling AFBZ (Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten).

10.1.2 Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden?

Beleid vastgelegd in nota

Het beleid van centrumgemeente Leeuwarden voor de OGGz is neergelegd in de nota 'Openbare geestelijke gezondheidszorg als onderdeel van het aanbod op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in Fryslân' van december 2006. Deze nota is besproken met de overige gemeenten in Fryslân en heeft daarbij veel instemming gekregen.

Het beleid en de uitgaven kennen twee hoofdprioriteiten: het inzetten van GGZ-expertise en het faciliteren en ondersteunen van de sociale teams, die de hulpverlening aan de doelgroep van de OGGz coördineren. Beide prioriteiten hebben betrekking op zowel de gemeente Leeuwarden als de overige gemeenten in Fryslân.

De kern van de doelstelling is steeds: het opsporen van kwetsbare mensen, in het bijzonder zorgmijders, om hen daarna van basale zorg te voorzien en hen vervolgens toe te leiden naar de reguliere zorg. De reguliere zorg kan ambulant zijn, klinisch (opname in een behandelkliniek voor verslaving of voor psychiatrische stoornissen), of bestaan uit een vorm van beschermd wonen. In de gevallen waarbij het gaat om ambulante zorg dient die te worden gecoördineerd, omdat de doelgroep vaak een grote variatie aan problemen heeft. Daardoor hebben de cliënten te maken met meerdere hulpverlenende instanties. In het algemeen wordt de reguliere zorg gefinancierd uit de AWBZ, of een combinatie van AWBZ en gemeentelijke gefinancierde voorzieningen.

Voor 2007 is subsidie verleend aan GGZ Friesland en Verslavingszorg Noord Nederland voor het bieden van GGZ-expertise. Met de GGD Friesland zijn afspraken gemaakt voor het onderbrengen van 2 parttime ondersteuningsfunctionarissen. Zowel de ondersteuningsfunctionarissen als de GGZ-expertise wordt ingezet ten behoeve van de sociale teams in de gehele provincie. Uit het overzicht hieronder kan worden opgemaakt welke activiteiten worden gefinancierd en voor welk bedrag.

De sociale teams in Leeuwarden en de regio worden in het algemeen gerekend tot de OGGz. Zij coördineren immers de hulpverlening aan mensen met complexe en meervoudige problemen. De sociale teams worden

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

echter niet uit het OGGz-budget gefinancierd. Elke gemeente draagt daar zelf zorg voor uit zijn Wmo-budget.

Inzet middelen OGGz in 2007

Bestemming	Maximaal budget 2007	Percentage Budget 2007
Beschikbaar budget	€ 2.337.392	100 %
Provinciale ondersteuningsstructuur sociale teams	€ 150.000	6,42%
Ondersteuning implementatie registratievolgsysteem Sociatea	€ 30.000	1,28%
Subsidiëring GGZ- en verslavingszorgexpertise	€ 1.630.000	69,74%
<u>Overige subsidies:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> • Consultatiefunctie jeugd- en kinder-traumacentrum Vrouwenopvang Fryslân 	€ 90.000	3,85%
<ul style="list-style-type: none"> • Projectleider jeugd- en kinder-traumacentrum Vrouwenopvang Fryslân 	€ 50.000	2,14%
<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar de omvang van de doelgroep 	€ 75.000	3,21%
<ul style="list-style-type: none"> • Hulpverlening bij zeer problematische schulden van risicjongeren (GKB) 	€ 100.000	4,28%
<ul style="list-style-type: none"> • Beheersmaatregelen bij onconventionele woonoplossingen van buitenslapers (Skrep) 	€ 25.000	1,07%
<ul style="list-style-type: none"> • Dagbesteding en arbeidsre-integratie (Skrep) 	€ 50.000	2,14%
<ul style="list-style-type: none"> • Project voorkoming schuldaccumulatie (Scala, Ooststellingwerf) • 	€ 42.000	2,0%
<ul style="list-style-type: none"> • Overige preventie- en nazorgactiviteiten (nader in te vullen) 	€ 16.480	0,50%
<ul style="list-style-type: none"> • Aanvulling subsidie stichting AanZet 	€ 3.912	0,17%
Uitvoeringskosten gemeente Leeuwarden	€ 75.000	3,21%

Het begrotingsjaar 2007 is een overgangsjaar. De middelen zijn uitgezet voor een periode van 1, 2, of 3 jaar.

Tijdens het jaar 2007 vinden evaluaties en bijstellingen plaats. In september 2007 zullen op basis daarvan keuzen worden gemaakt voor de periode 2008 – 2011. Hierbij wordt de hoofdlijn van het beleid vastgehouden. Op onderdelen zal de beleidsuitvoering worden aangepast. Ook kan de uitvoering van taken bij andere instellingen worden ondergebracht.

11 PRESTATIEVELD 9: VERSLAVINGSBELEID

Het bevorderen van verslavingsbeleid.

11.1 Beschrijving huidige situatie

11.1.1 Wat houdt het prestatieveld in?

De (ambulante) verslavingszorg omvat activiteiten die gericht zijn op preventie van verslavingsproblemen en op ambulante hulpverlening bij verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding door verslaving. Wij spreken vaak over ‘maatschappelijke verslavingszorg’ als het gaat om activiteiten die door de gemeente worden aangestuurd en gefinancierd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om preventieactiviteiten, de ambulante zorg, het straathoekwerk de gebruikruimte, de OGGz-toeleidingsfunctie en de veelplegersaanpak.

De maatschappelijke verslavingszorg is er in het algemeen op gericht om het leven van de verslaafde draaglijk te maken en hem zoveel mogelijk te stimuleren om zijn verslaving te stoppen, te verminderen of te beheersen. Daarnaast is het beleid gericht op het verminderen van de overlast die veel verslaafden veroorzaken. Het sluitstuk van de overlastbestrijding zit in de VAV-aanpak (‘versnelde aanpak verslaafden’) en de ‘veelplegersaanpak’. Beide hebben naar het oordeel van de politie sterk bijgedragen aan de vermindering van de verwervingscriminaliteit. Bij de gemeente grenst het verslavingsbeleid daarom aan het beleid gericht op openbare orde en veiligheid.

Daarnaast worden de instellingen voor verslavingszorg gefinancierd op grond van de AWBZ. Daarbij gaat het – naast ambulante zorg en methadonverstrekking – ook om klinische zorg: opname in gespecialiseerde klinieken. In het kader van het verslavingsbeleid wordt er ook begeleid wonen en projecten voor dagbesteding en arbeid aangeboden.

De verslavingszorg in Fryslân wordt aangeboden door ‘Verslavingszorg Noord-Nederland’, die werkzaam is in de drie noordelijke provincies.

11.1.2 Wat is de huidige stand van zaken in Leeuwarden?

In het overzicht hieronder is terug te vinden welke activiteiten de gemeente op het gebied van de verslavingszorg subsidieert en welke diensten daar tegenover staan.

Diensten per aanbieder	Eenheden	Begroting 2007 x € 1.000			
		Gemeente	AWBZ	Gebruiker	Overig
VNN					
Sociale verslavingszorg	2800 uren	1700			
Opsporen en toeleiden zorgmijders	193 cliënten	505			
Ambulante hulpverlening	3510 uren				
Veelplegersaanpak	4500 uren	178			
Gebruikruimte	67 cliënten				
Medische heroïnebehandeling	25 cliënten				
(Incidenteel: gebruikruimte / heroïnebehandeling)					241
Preventie	6320 uren				
Begeleid wonen, Cambuursterpad	44 cliënten				
Begeleid wonen, Franeker	51 cliënten				

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Arbeidstoeleiding	88 cliënten			
subtotaal		2.383		241

Gebruiksruimte

In de tweede helft van 2006 is de ‘gebruiksruimte voor drugsgebruikers’ in gebruik genomen, grenzend aan de dagopvang Zuidergrachtswal. De gebruiksruimte heeft de bedoeling om de drugsgebruiker niet onnodig op te jagen en het gebruik in de openbare ruimte – met alle overlast van dien – te beperken. De evaluatie van het eerste half jaar is de Raad toegezonden.

Heroïneverstrekking op basis van medische indicatie

In voorbereiding is het verstrekken van heroïne op basis van medische indicatie aan een beperkt aantal chronisch verslaafden. Ook hiervan wordt verwacht, dat de druk op de straat vermindert, doordat de deelnemers een rustpunt hebben en niet meer achter hun verslavingsmiddel hoeven te jagen.

Preventiestrategieën en vroegtijdig ingrijpen

Eerder schreven wij dat wij preventie en vroegtijdig ingrijpen van groot belang vinden. Als centrumgemeente voor Fryslân stimuleren wij preventie en vroegtijdig ingrijpen, ook bij de andere gemeenten in de provincie. Hiermee kunnen de overige gemeenten het beste voldoen aan de verantwoordelijkheden die de Wmo hen oplegt met betrekking tot de prestatievelden 7, 8 en 9.

Onder “preventie en vroegtijdig ingrijpen” benoemen wij de volgende activiteiten:

Sociale teams in de stad en provincie

De ervaringen met de sociale teams zijn overwegend positief. Het concept werkt en de uitvoering wordt steeds verder verbeterd. Leerervaringen van andere gemeenten worden bestudeerd en leiden tot verdere ontwikkeling.

In het kader van de specifieke verantwoordelijkheid van centrumgemeente Leeuwarden voor de OGGz in het verzorgingsgebied Fryslân, is een provinciale ondersteuningsstructuur voor de sociale teams ontwikkeld. Het gaat om een sterk om de uitvoering gericht aanbod. De medewerkers worden ondergebracht bij de GGD Friesland (Aanstelling: augustus 2007). Vanuit de centrumgemeente wordt op hoofdlijnen aangestuurd via de subsidieverlening.

Samenwerking met woningcorporaties

Met de woningcorporaties in de provincie zijn ‘raamafspraken’ gemaakt over het beperken van huisuitzetting en het leveren van woningen voor mensen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang. De woningcorporaties nemen actief deel aan de sociale teams. In Leeuwarden zijn de raamafspraken vertaald naar een ‘sociale paragraaf’ binnen de prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningcorporaties. Daarnaast zijn de corporaties actief betrokken bij de gemeentelijke inspanningen om zorgmijdende ‘buitenslapers’ adequaat onder dak te brengen, de huisvesting van ex-gedetineerden en het deelproject ‘wonen-werken-welzijn’ van Skrep.

Risicjongeren

Voortijdige schooluitval, in combinatie met in de sociale context (gezin, familie) gelegen omstandigheden, kunnen leiden tot marginalisering en zelfs criminaliteit. Daarbij is de maatschappelijke opvang soms een voorlopig eindstation. Een van de ‘tussenstations’ is het hebben van problematische schulden. Jongeren met (relatief) hoge schulden zien geen perspectief en zijn moeilijk te motiveren tot scholing en werk.

De kennis over deze belangrijke schakel tussen schooluitval en maatschappelijke opvang is aanleiding geweest om te zoeken naar nieuwe vormen van schuldhulpverlening, specifiek gericht op jongeren met een hoge schuld in verhouding tot hun aflossingscapaciteit. Gefinancierd vanuit de OGGz wordt in 2007 een pilot gestart met deze nieuwe vorm van schuldhulpverlening. Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Schoolver-

laters (RMC) voert de regie, er wordt afgestemd met de sector Werk en Inkomen. De uitvoering wordt neergelegd bij de GKB.

Aandacht voor de doelgroep van MEE

Uit de praktijk van de maatschappelijke opvang en van MEE Friesland is gebleken, dat een relatief omvangrijk deel van de mensen die terechtkomen in de opvangvoorzieningen, behoort tot de categorie mensen met een lichte verstandelijke beperking (hiervoor wordt vaak de afkorting LVG-groep gebruikt.)

Het niet tijdig onderkennen van de beperkingen van deze categorie bij jongeren, leidt nodeloos tot risico's op isolement en misbruik ('katvangers', prostitutie). Dit kan vervolgens leiden tot marginalisering en dakloosheid. In nauwe samenspraak met MEE Friesland wordt gezocht naar strategieën om tijdige herkenning en begeleiding te bevorderen. Deze strategieën zullen worden gericht op beroepsgroepen die de LVG-groep in een vroeg stadium tegenkomen. In de loop van 2007 worden concrete uitvoeringsplannen opgesteld.

11.2 Beleidsvoornemens

Voor de komende jaren ligt er – in het verlengde van de aanpak uit het recente verleden – een aantal nieuwe opgaven. Wij beschrijven die hieronder kort. Waar mogelijk met een tijdsindicatie.

Verbetering van de samenwerking tussen instellingen

Gebleken is, dat uitgesproken en soms schriftelijk overeengekomen samenwerkingsintenties tussen instellingen niet altijd in de praktijk worden gebracht. Signalen hierover komen binnen via de contacten die de gemeente heeft met professionals die dicht bij het uitvoerend werk staan. De gemeente gaat de komende jaren sterk sturen op samenwerking en gemeenschappelijke verantwoordelijkheden voor de meest complexe probleemsituaties. Dit gebeurt op de eerste plaats door bemiddeling en overtuiging. Zo nodig via het instrument van subsidieverlening. Hierbij wordt niet uitgesloten dat zeer complexe vraagstukken als één geheel worden uitbesteed aan één (zorg)aanbieder, die de opdracht krijgt het vraagstuk integraal aan te pakken en daarvoor de expertise in te huren die daarvoor nodig is.

Invulling van ontbrekende voorzieningen

In nauw overleg met de instellingen streven wij er naar om het voorzieningenpatroon maximaal af te stemmen op de grote variatie in de doelgroep. Hierbij zoeken wij naar oplossingen voor twee hoofdcategorieën binnen de doelgroep:

1. De categorie op straat levende mensen met een combinatie van psychische stoornissen en ernstig verslavingsgedrag. Het gaat hierbij steeds om 'zorgmijders', die niet, of zeer moeizaam zijn te bewegen om gebruik te maken van voorzieningen. Voor deze in aantal beperkte, maar in overlast sterk aanwezige categorie mensen wordt gezocht naar individuele 'maatwerkoplossingen'. Hiervoor is in juni 2007 een aanpak ontwikkeld, die in de loop van 2007 en 2008 zal worden uitgewerkt.
2. De categorie mensen met een combinatie van psychische stoornissen en ernstig verslavingsgedrag, die ernstig verkommt en verloedert, maar die zich niet vrijwillig laat opnemen in klinieken voor verslaafden of mensen met een psychische stoornis. Voor deze mensen wordt door VNN en GGZ Friesland gezocht naar specifieke voorzieningen voor langdurige opnamen. Als deze voorzieningen beschikbaar komen is het tevens noodzakelijk dat de gebruikmaking van machtigingen in het kader van de wet Bijzondere Opname Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ) soepeler wordt dan in de huidige praktijk. Dit vereist overleg en overtuiging van psychiaters, het Openbaar Ministerie en de Rechtelijke macht. Voor realisatie van deze ambities is de gemeente sterk afhankelijk van derden: Zorgkantoor, OM, Rechtelijke Macht. Het zijn daarom doelstellingen voor de gehele 4-jarige beleidsplanperiode.
3. Wij zien de hiervoor omschreven voorzieningen als een 'sluitstuk' van het aanbod, volgend op de dagopvang, nachtopvang, gebruikruimte en de verstrekking van heroïne op medische indicatie. Het zijn alle voorzieningen voor mensen die niet in staat zijn om hun leven op orde te krijgen. De voorzieningen beogen hun leven dragelijke te maken, maar hebben daarnaast de bedoeling om de overlast strek te verminderen. Voor zover deze voorzieningen geen soelaas bieden blijft niet anders over dan het justitiële circuit. Bij een deel van de doelgroep vindt dat ook plaats. Na in vrijheidsstelling treedt er echter geen verbetering in het gedrag op. De combinatie van een breed scala aan voorzieningen en strategieën biedt daarom de beste uitgangspositie om de problematiek te beheersen.

Algemene preventie: Jeugd

Het op steeds jeugdiger leeftijd geregeld aan de alcohol zitten, laat diepe sporen na. Het niet volgroeien van de hersenen is slechts een van de gevolgen. Het komt maar al te vaak voor dat al op 12 jarige leeftijd kinderen alcoholproblemen hebben. Dit wordt steeds vaker als maatschappelijk probleem gesignaleerd. In het kader van het Masterplan Gezond Leven Fryslân wordt in het centrale thema weerbaarheid roken alcohol en jeugd als één van de drie speerpunten benoemd. Juist aandacht voor deze combinatie (jongeren, roken en alcohol) krijgt in het preventie project Gezonde School en Genotmiddelen van de VNN en GGD aandacht. In de stad en in de provincie hebben het voortgezet onderwijs en het speciaal basis onderwijs en het basisonderwijs in deze stad deze preventie deels in haar schoolplanning opgenomen. Uitgangspunt is om een volledige dekking te realiseren in de stad en provincie.

Verbetering informatieverstrekking

De informatie over de doelgroep stemt ons niet tot tevredenheid, ondanks inspanningen die wij daar de afgelopen jaren in hebben geïnvesteerd. Voor 2008 hebben wij het voornemen om aan te sluiten bij de 'Daklozenmonitor' van het Bureau Onderzoek Groningen. Via de daklozenmonitor kan op langere termijn inzicht worden verkregen in de omvang van dak- en thuisloosheid, het meervoudig gebruik van hulpverleningsinstellingen, migratiepatronen (waar komt men vandaan, waar gaat men naar toe), de hulpverleningsgeschiedenis (waar was men in een vroeger stadium), etc. De daklozenmonitor is een instrument dat in Groningen zijn waarde heeft bewezen. Behalve Fryslân zal ook de provincie Drenthe waarschijnlijk gebruik gaan maken van de daklozenmonitor. Dit biedt mogelijkheden om patronen op de schaal van de 3 noordelijke provincies te onderkennen.

De datum voor de eerste invoer is gepland voor 1 januari 2008. Het effect van de monitor wordt na verloop van jaren groter, omdat er dan een meer omvattende database is opgebouwd.

Het inzetten van de daklozenmonitor is besproken met de belangrijkste instellingen en partners in Fryslân.

Plan van Aanpak G4 en 'stedelijk kompas'

Begin 2006 is tussen de rijksoverheid en de 4 grote steden een ambitieus plan van aanpak overeengekomen met betrekking tot de maatschappelijke opvang, de OGGz en het verslavingsbeleid. Het plan is – kort samengevat – gericht op het toeleiden naar zorgvoorzieningen van de rond 10.000 mensen die in de 4 grote steden dak- en thuisloos door de stad zwerven. In de meeste gevallen verslaafd en veelal met psychische stoornissen.

In de loopt van 2006 is het plan opgevat om voor de overige centrumgemeenten een vergelijkbaar plan van aanpak op te stellen. Eind 2006 – begin 2007 werd duidelijk, dat het ontwikkelen van een 'stedelijk kompas' van belang is om te kunnen waarborgen, dat er op de langere termijn voldoende middelen beschikbaar komen voor de betreffende centrumgemeente en haar verzorgingsgebied. Het gaat hierbij om zowel de middelen uit de BDU SIV, als de contracteerruimte binnen de AWBZ die zorgaanbieders kunnen krijgen voor voorzieningen ten behoeve van langdurig verblijf.

Een aspect van het stedelijk kompas dat centraal staat is de 'persoongerichte aanpak' en de regie die de gemeente daarop voert. Gezien de gemengde financiering – gemeente en Zorgkantoor/AWBZ – is niet-vrijblijvende samenwerking met het Zorgkantoor noodzakelijk.

Veel aspecten die worden ondergebracht in het 'stedelijk kompas' behoren reeds tot het Leeuwarder beleid. Voor de 'persoonsgericht aanpak' zal echter een vorm gevonden moeten worden. Hierbij denken wij aan de mogelijkheid van een centrale, instellingsonafhankelijke intake. Daarnaast zal de informatie-uitwisseling en de samenwerking binnen de 'zorgketen' beter moeten worden ontwikkeld.

De gemeente heeft tot 1 april 2008 de tijd om een 'stedelijk kompas' te ontwikkelen. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met de centrumgemeenten in Groningen en Drenthe.

Herverdeling BDU SIV

Het plan van aanpak van de G4 heeft geleid tot een sterke zuigkracht van financiële middelen naar de grote steden. Dit heeft op zijn beurt een nieuwe impuls gegeven aan de reeds langer bestaande wens van het Ministerie van VWS en de grote steden, om de middelen uit de BDU SIV op grond van een 'objectief verdeelmodel' te herverdelen.

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Een verdeelmodel dat voor Leeuwarden sterk negatieve gevolgen zou hebben gehad is in juni 2007 door de staatssecretaris van VWS teruggenomen. De wens tot herverdeling blijft echter aanwezig bij de rijksoverheid en de 4 grote steden. De gemeente Leeuwarden zal de noodzaak van rijksmiddelen in combinatie met AWBZ-middelen in de loop van 2007 en 2008 krachtig moeten aantonen. Het eerder genoemde 'stedelijk kompas' is daarbij een noodzakelijk hulpmiddel.

Marktwerking en concurrentie

De marktwerking in de zorg is niet voorbijgegaan aan de zorgaanbieders die diensten leveren op het gebied van de prestatievelden 7, 8 en 9. Dit komt omdat zorgaanbieders ten behoeve van de doelgroep, waarvoor zij vaak met groot engagement werken, maximaal de middelen willen verwerven die zij nodig denken te hebben. In aanbestedingsprocedures van het Zorgkantoor dienen zij zich optimaal te presenteren in hun prijs/kwaliteit verhouding.

Mede op grond van verschillende visies op het beste zorgaanbod, zijn zorgaanbieders ten opzichte van elkaar in concurrentieverhoudingen terechtgekomen. Naast de gegroeide concurrentiepositie zien wij, dat instellingen fuseren tot grotere organisaties en elkaar daarbij soms in de weg zitten.

De centrumgemeente wordt met dit verschijnsel geconfronteerd, doordat de traditionele samenwerking binnen de zorgketen plaats maakt voor afgrenzing van het domein. De regiefunctie van de gemeente is tot nu toe echter gebaseerd op samenwerking en afstemming. Het sturingsinstrumentarium op overtuigingskracht en subsidievoorwaarden. Onder de nieuwe verhoudingen is dit instrumentarium niet krachtig genoeg. De grotere instellingen verwerven aanzienlijk meer middelen via de AWBZ dan via gemeentelijke subsidieverlening. De overtuigingskracht moet het soms afleggen tegen de belangen die instellingen menen te moeten behartigen ten behoeve van hun cliënten.

Wij zoeken hiervoor nieuwe wegen en voeren daarvoor uiteraard het gesprek met de instellingsdirecties en het Zorgkantoor. Hierbij is het niet uitgesloten, dat wij – deels tegen onze zin - onderdelen van zorg moeten gaan aanbesteden.

12 FINANCIËN

12.1 Algemeen

Maatschappelijk kapitaal in Leeuwarden

Het vormgeven van de maatschappelijke ondersteuning in Leeuwarden is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, instellingen/organisaties en inwoners. Voor de financiële (on)mogelijkheden om de ondersteuning te realiseren moet dan niet alleen worden gekeken naar het gemeentelijke budget, maar ook naar het 'maatschappelijke kapitaal' in onze stad als geheel. Immers, ook bijvoorbeeld corporaties en thuiszorgorganisaties zetten eigen middelen in die ten goede komen aan de doelen van de Wmo. Toch is het belangrijk dat de gemeente in dit vierjarig beleidsplan in ieder geval zichtbaar maakt welke middelen zijzelf aan de Wmo besteedt. Vandaar dit hoofdstuk.

Extra inkomsten vanuit het rijk voor de Wmo

In het kader van de Wmo ontvangt de gemeente van het rijk op drie punten extra middelen:

- * middelen voor de kosten van de hulp bij het huishouden (prestatieveld 6);
- * subsidieregelingen die overkomen van het rijk naar de gemeente (zie hierna);
- * het 'uitvoeringsbudget Wmo' (zie hierna).

Daarnaast heeft de gemeente in 2006 ook een eenmalig bedrag ontvangen als 'invoeringsbudget' en als pilot gemeente (ondermeer i.v.m. de ambassadeursfunctie). Dit is besteed voor diverse invoeringskosten in 2006 en blijft hieronder verder buiten beschouwing.

Subsidieregelingen

Per 1 januari 2007 is een deel van de subsidieregelingen die voorheen in het kader van de AWBZ door het zorgkantoor regionaal werden uitgevoerd overgekomen naar de Wmo. Hiermee wordt de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Er rust geen zorgplicht op deze regelingen, de gemeente is dus niet verplicht om de afspraken en overeenkomsten met betrekking tot de subsidieregelingen over te nemen. Dit houdt volledige beleidsvrijheid in. Wel wordt de gemeente verantwoordelijk voor het beleid op deze terreinen. Dit betekent dat er beleid ontwikkeld moet worden ten aanzien van de betreffende prestatievelden in de Wmo.

Het gaat om de volgende subsidieregelingen:

- a. Diensten bij wonen met zorg (DBWMZ);
- b. Collectieve GGZ preventie (cpGGZ);
- c. Zorgvernieuwingsprojecten geestelijke gezondheidszorg (ZVP);
- d. Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg (CVTM) incl. Vorming, Training en Advies (VTA).

12.2. Budgetten per prestatieveld

		<i>bedragen x € 1.000</i>	
		lasten 2007	baten 2007
prestatieveld 1	Leefbaarheid en sociale samenhang	14.600	400
	<i>Sportvoorzieningen en activiteiten</i>		
	<i>Speelruimten</i>		
	<i>Bibliotheken en documentatiecentra</i>		
	<i>Culturele vorming</i>		
	<i>Theater en filmpodia</i>		
	<i>Cultuur, festivals, musea</i>		
	<i>Lokale publieke omroep</i>		
	<i>Etnische minderheden</i>		
	<i>Vrijwilligerswerk</i>		
	<i>Mondiaal beleid</i>		
	<i>Kinderopvang</i>		
prestatieveld 2	Preventieve ondersteuning jeugd	4.900	3.000
	<i>Gemeentelijke onderwijsachterstandenplan</i>		
	<i>Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)</i>		
	<i>Voortijdig schoolverlaten (VSV)</i>		
	<i>Zorgmonitor</i>		
	<i>Jeugd en veiligheid</i>		
	<i>Jeugdbeleid, jongeren</i>		
	<i>Peuterspeelzaalwerk</i>		
	<i>Jeugdgezondheidszorg</i>		
	<i>Buurtscholen</i>		
prestatieveld 3	Informatie, advies en cliëntondersteuning	600	400
	<i>Ouderenbeleid</i>		
	<i>Maatschappelijke dienstverlening</i>		
	<i>Gehandicaptenzorg</i>		
prestatieveld 4	Mantelzorg en vrijwilligers	900	-
	<i>Vrijwilligerswerk</i>		
	<i>Jeugdbeleid</i>		
prestatieveld 5	Bevorderen deelname	2.000	-
	<i>Maatschappelijke dienstverlening</i>		
	<i>Ouderenbeleid</i>		
	<i>Gehandicaptenzorg</i>		
	<i>Maatschappelijke opvang</i>		
prestatieveld 6	Verlenen individuele voorzieningen	13.100	1.200
	<i>Individuele voorzieningen</i>		
prestatieveld 7	Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	7.200	6.800
	<i>Maatschappelijke opvang</i>		
	<i>Vrouwenopvang</i>		
prestatieveld 8	Openbare geestelijke gezondheidszorg	2.600	2.300
	<i>Maatschappelijke opvang</i>		
prestatieveld 9	Verslavingsbeleid	1.800	1.600

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011
Maatschappelijke opvang

TOTAAL	47.000	15.700
---------------	---------------	---------------

De bedragen zijn inclusief de bedragen die met ingang van 1-1-2007 in de vorm van een integratieuitkering aan de algemene uitkering zijn toegevoegd (bedragen septembercirculaire):

- hulp bij het huishouden (netto)	€	6.750
- zorgvernieuwingsprojecten geestelijke gezondheidszorg	€	229
- coördinatie vrijwillige thuis- en mantelzorg	€	65
- vorming, training en advies	€	27
- besluit bijdragen AWBZ-gemeenten	€	82
- collectieve preventie GGZ	€	55
- uitvoeringskosten	€	<u>316</u>
	€	8.115

Tevens is het bedrag ad € 2.300.000,= voor OGGZ inde tabel verwerkt, dit bedrag is met ingang van 1-1-2007 toegevoegd aan de rijksvergoeding (brede doeluitkering) voor maatschappelijke opvang en verslavingszorg.

13 OVERIGE ASPECTEN

13.1 Juridische aspecten

De juridische basis van dit beleidsplan is artikel 3 van de Wmo.

Aan het beleidsplan kunnen geen rechten worden ontleend; er staat geen bezwaar of beroep open tegen de inhoud ervan. Het beleidsplan is indirect wel van invloed op de inhoud van beschikkingen die de gemeente afgeeft op het terrein van maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld een beschikking voor een individuele voorziening zoals een rolstoel of hulp bij het huishouden, of een subsidiebeschikking voor een welzijnsinstelling. Tegen dergelijke beschikkingen staat vanzelfsprekend wel bezwaar en beroep open.

Zoals de Wmo ook voorschrijft biedt de gemeente wel gelegenheid tot inspraak over het conceptbeleidsplan. Op grond van de gemeentelijke inspraakverordening (die is gebaseerd op artikel 150 van de Gemeentewet stelt het college tegelijk met de tekst van het conceptbeleidsplan een inspraakprocedure vast. Daarin staat gedurende welke periode en op welke locaties het conceptbeleidsplan ter inzage ligt, en tot wanneer en op welke manier zienswijzen kunnen worden ingediend.

Tijdens de inspraakperiode vraagt het college, eveneens conform de wet, formeel advies over de tekst van het conceptbeleidsplan aan representatieve vertegenwoordigers van de vragers van ondersteuning, te weten de Werkgroep Wmo. Ook de werkgroep 'aanbieders van ondersteuning' zal om een zienswijze worden gevraagd.

Gedurende de inspraakperiode neemt de Raadscommissie Welzijn ook kennis van het conceptbeleidsplan en geeft desgewenst haar zienswijze op het plan.

Vervolgens stelt het college mede op basis van de ontvangen zienswijzen en adviezen het beleidsplan bij. Het bijgestelde beleidsplan wordt daarop aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling. Het college voegt daarbij alle ontvangen zienswijzen en adviezen, voorzien van een reactie van het college.

Deze inspraakprocedure vormt voor de gemeente het formele sluitstuk van de actieve betrokkenheid van de vragers en aanbieders van maatschappelijke ondersteuning bij de totstandkoming van het beleidsplan .

13.2 Monitoring en kwaliteitsbewaking

Jaarlijks publiceren van prestatiegegevens en cliënttevredenheidsonderzoek

Als het beleidsplan eenmaal is vastgesteld breekt de periode van uitvoering aan. Dan gaat het er natuurlijk om dat de gemeente in de praktijk waarmaakt wat zij op papier heeft gezet. De filosofie achter de Wmo is dat gemeenten over de uitvoering geen verantwoording afleggen aan het rijk ('verticale verantwoording') maar aan hun eigen inwoners ('horizontale verantwoording'). Wel moeten aan het rijk een aantal gegevens worden verstrekt. Artikel 9 van de wet schrijft voor dat het college jaarlijks voor 1 juli de volgende gegevens moet publiceren:

- a. een tevredenheidsonderzoek onder vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet (volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen);
- b. een jaarverslag met bij ministeriële regeling aan te wijzen gegevens over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

Hierover dient het volgende te worden opgemerkt.

Het onder a. bedoelde onderzoek wordt kortweg aangeduid als een 'cliënttevredenheidsonderzoek'.

De onder b. bedoelde gegevens zijn vastgelegd in de per 1 januari 2007 in werking getreden "Regeling maatschappelijke ondersteuning".

- De wet bevat geen nadere voorschriften omtrent het 'publiceren' van de onder a. en b. genoemde gegevens.

Vergelijking prestatiegegevens per gemeente

De wet schrijft voor dat de onder a. en b. genoemde gegevens (cliënttevredenheidsonderzoek en prestatiegegevens) ook jaarlijks voor 1 juli worden verstrekt aan het Ministerie van VWS. De Minister publiceert op basis daarvan voor 1 januari van het daarop volgende jaar een rapportage waarin de gegevens van de ge-

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

meenten worden vergeleken. Zo kan een gemeente zelf, maar ook de doelgroepen, instellingen en andere belangstellenden, beoordelen wat de sterke en minder sterke punten in de eigen Wmo-uitvoering zijn. Naast de op grond van artikel 9 aan de Minister te verstrekken prestatiegegevens moeten naar verwachting ook nog andere gegevens worden verstrekt, op grond van artikel 22 Wmo:

1. het college van burgemeester en wethouders verstrekt desgevraagd kosteloos aan Onze Minister de gegevens die hij met betrekking tot deze wet nodig heeft;
 2. bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het verstrekken van de in het eerste lid bedoelde gegevens.
- Ook hierover bestaat op dit moment nog geen duidelijkheid.

Eisen die de gemeente stelt aan instellingen

In aanvulling op het bovenstaande stelt de gemeente een aantal eisen aan de instellingen die zij subsidieert, via de prestatie afspraken bij de subsidiebeschikking. Daarbij gaat het onder meer om het verstrekken van tussentijdse rapportages, het afleggen van verantwoording via een inhoudelijk en financieel jaarverslag met een accountantsverklaring, en het verrichten van cliënttevredenheidsonderzoek. Verder schrijft de Wmo aan de zorg- en welzijnsinstellingen voor dat zij een cliëntenraad moeten hebben en een regeling moeten treffen voor de behandeling van klachten van cliënten.

Zo komt een veelheid aan gegevens beschikbaar in het kader van de monitoring en kwaliteitsbewaking. Het college zal deze gegevens benutten voor bijstelling van het beleid en/of de uitvoering. Dit komt vervolgens weer tot uiting in de bijstelling van het vierjarig beleidsplan halverwege de planperiode, en de opstelling van het volgende vierjarig beleidsplan.

13.3 Communicatie

De communicatie over het conceptbeleidsplan, voorafgaand aan de vaststelling van het definitieve plan door de gemeenteraad, vindt met name plaats via de huis-aan-huis krant te verspreiden publieksversie van dit conceptplan.

Na de vaststelling van het beleidsplan vindt de volgende communicatie plaats:

- uitgeven van een persbericht waarin de vaststelling van het plan en de hoofdlijnen daarvan bekend worden gemaakt;
- genereren van publiciteit in de regionale media, zoals een interview met de portefeuillehouder en achtergrondartikelen met voorbeelden van het Wmo-beleid van de gemeente Leeuwarden;
- een uitgebreide publicatie in de huis aan huis krant met de hoofdlijnen van het Wmo-beleid, aangevuld met voorbeelden hiervan. In dit artikel wordt aangegeven dat belangstellenden een exemplaar van het plan kunnen opvragen;
- een samenvatting van het beleidsplan op de website van Leeuwarden, met de mogelijkheid om het beleidsplan te downloaden als PDF-document;
- het neerleggen van een inblik-exemplaar van het beleidsplan op plaatsen waar mogelijke belangstellenden komen, bijvoorbeeld in de vestigingen van het loket Bureau Wmo Voorzieningen en de Wmo aanbieders, bij de gemeentelijke publieksbalie, in de wijksteunpunten en buurtcentra, in de bibliotheek;
- toezending van het beleidsplan aan de werkgroep Wmo, de Seniorenraad, de Jongeren Advies Raad, de cliëntenraad WWB, Zorgbelang en de samenwerkingspartners in de uitvoering van de Wmo (zoals MEE, Cozorg en de gesubsidieerde instellingen maar ook corporaties, kerken, Humanitas, vrijwilligers – organisaties, ouderenorganisaties)

Mocht het zo zijn dat op grond van de tussentijdse evaluatie halverwege de planperiode het beleidsplan ingrijpend wordt gewijzigd, dan kan een soortgelijk communicatietraject plaatsvinden als hiervoor is beschreven voor de vaststelling van het plan aan het begin van de periode.

13.4 Evaluatie en bijstelling

Planperiode: 2008-2011

CONTOURENVERSIE BELEIDSPLAN WMO 2008-2011

Halverwege de planperiode kan een evaluatie van het plan en de uitvoering plaats vinden, maar dat kan ook aan het einde van de periode. De vaststelling van dit eerste vierjarig beleidsplan vindt eind 2007 plaats. De wet schrijft een planperiode van maximaal vier jaar voor. Dat betekent dat uiterlijk eind 2011 het tweede vierjarig beleidsplan 2012-2015 moet zijn vastgesteld

Inhoud van de evaluatie

Bij de evaluatie zal worden bekeken of de in dit plan opgenomen acties zijn uitgevoerd, en of de nagestreefde prestaties zijn gehaald. In het plan is per prestatie aangegeven welke indicatoren hiervoor worden gebruikt. Veel gegevens zullen bijvoorbeeld worden ontleend aan de verschillende lopende monitoren en de jaarverslagen van instellingen. Bedacht moet worden dat het soms lastig is om vast te stellen of de acties tot het gewenste resultaat hebben geleid. Zo is het streven bij prestatieveld 1 er bijvoorbeeld op gericht dat er meer ontmoeting en begrip is tussen wijkbewoners. De gemeente kan daarvoor wel de randvoorwaarden scheppen, maar of de inwoners daar dan ook gebruik van maken en elkaar daadwerkelijk meer ontmoeten en begrijpen is vervolgens aan henzelf. Het blijft zoeken naar de beste manier om de gewenste resultaten met elkaar te behalen.

Continu proces: samen vormgeven van de maatschappelijke ondersteuning

Met dit beleidsplan staan we aan het begin van een vierjarige cyclus die zich de komende jaren steeds zal herhalen: analyse van de situatie, zoeken van passende oplossingen, deze in praktijk brengen, nagaan of het gewenste effect wordt bereikt, bijstelling, etc. De gemeente zoekt daarbij telkens de samenwerking met de vragers en aanbieders van ondersteuning. Zo geven we met elkaar de maatschappelijke ondersteuning in Leeuwarden steeds beter vorm.